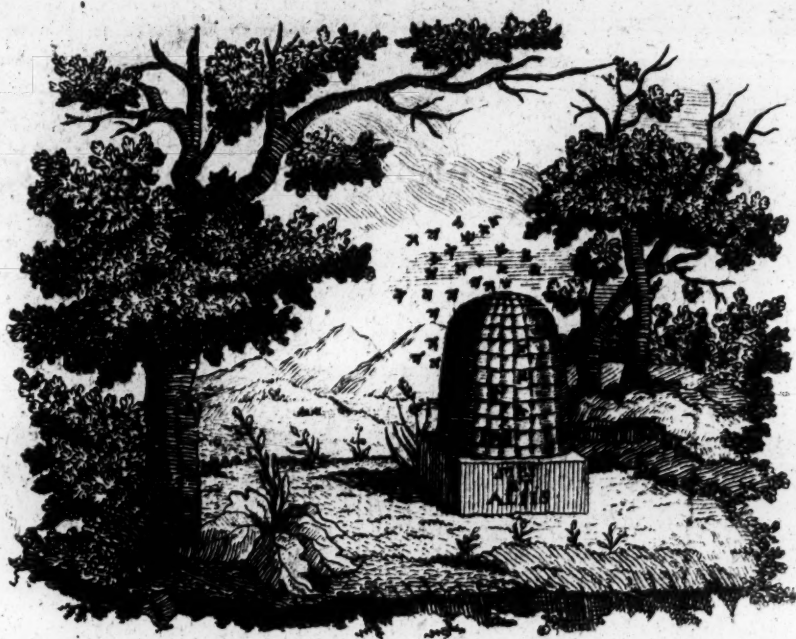

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXXIV. PARS I.

LIPSIAE, MDCCXCII.

APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.

Venduntur etiam

Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap.
Fratres Luchtmann, Parisiis apud Barroi Iunior. Veneriis apud Io. Bapt.
Pasquali, Mediolani apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud Gui-
bert et Orgeas, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae apud M.
Swederum, Lisbonnae apud M. Borell et Socios, Lausan-
nae apud I. H. Pott.

UNIVERSITY OF OKLAHOMA
LIBRARY

I.

Giornale per seruire alla storia ragionata della medicina di questo secolo. Tom. V. Venez. 1788. pagg. 576. c. indic.

i. e.

Diarium inseruiens historiae ratiocinanti*) medicinae huius seculi, Tom. V.

Praeter iam recensita scripta hoc tomo continentur:

A 2

I - Ob-

*) Monuit me Vir Doctissimus et Amplissimus per literas, ut immutarem versionem hanc vocis italicae *ragionata*, quippe quae, uti gallica *raisonné*, denoter potius id, quod *amplius*, *plenius expositum sit*. Quod quidem verum esse, quamuis me minime fugiat, tamen etiam illud video atque perspicio, hanc notionem huc neutiquam facere, sed potius recte egisse Virum Eruditissimum, qui de hoc libro ad Lectores retulit Commentariorum, cuiusque causam hic ago, dum *storia ragionata* non per *historiam plenior*, sed per *histor. ratiocinantem* h. e. rationibus, documentis suffultam, exposuit. Haec documenta quid h. l. aliud sunt, quam excerpta, ex auctorum medicorum libris fide cum summa facta? Nos olim vidimus geometriae praecepta paucis plagulis italico sermone comprehensa, qui liber vixt brevissimus minimeque plenus, tamen, cum quaelibet propositio rationibus confirmata esset, titulo gaudebat, et, quantum perspicimus, recte quidem, *Geometria regionata*.

D. K.

- P 1.** 1. *Obferuationes medico-praëticae de cura rabiei, factae in noſocomio maiori Mediolanenſi a MICH. GERARDINI, medic. hui. noſoc. et Senaurenſi.* It. Primum de animalibus, morbum hunc hominibus communicantibus, ex quibus feles prae aliis difficilius rabioſae fiant; narratur tunc, duodecim annorum ſpatio, quo illae obſeruationes duce D. PETR. MOSCATI factae
- P. 2.** ſunt, quinque tantum a lupis morſos in noſocomium, translatos eſſe. In omnibus aegris vulnera ſolitis quidem, ſed variis modis curata, ſeptemdecim vero, qui omnes inter trigefimum, quadragefimumque diem obierunt, mercurialia inuncta
- P. 8.** ſunt. Pilulae mercuriales WERLHOFII, ſpiritus lumbricorum terreſtrium, cuius drachmae duae, alcalique volatile, cuius guttae quadraginta quotidie datae, et quo omnes excretiones valde auctae ſunt,
- P. 3.** nec non methodus P. DU CHOISEUL in duobus; repetita ſanguinis miſſio ad deliquium uſque, puluis cantharidum, camphora mixtus, ſpecificum Berolinenſe, eiſdem proſcarabaei granum vnum tribus
- P. 4.** niti iunctum quotidieque datum, bis quotidie facta
- P. 5.** 7. in aquam immerſio, acetum largiſſime potum, bella-
- P. 8.** donna ad normam MÜNCHII in vno; moſchusque in quatuor aegris fruſtra tentatus, omnibusque his vnde-
uiginti aegris pereundum fuit. Solum opium,
- p. 6.** cuius primum quatuor, tum duo, denique tria grana
- p. 7.** exhibita ſunt, et quod in alio aegro, deglutire non valente, in clyſmatibus et emplaſtris collo applicatis adhibitum eſt, ſymptomata leniuit quidem, bibendique potentiam reddidit, mortem tamen non
- p. 9.** auertit. In tribus a lupo morſis, qui ſoli diſſecti
- p. 9-11.** ſunt, vngues liuidi, pharynx et larynx inflammati
- p. 9-10.** fuerunt; in duobus eorum amygdalae exulceratae
- p. 9-11.** vel in gulam prominentes, pericardii cauum ſero carens, cor vel non grumoloſo, vel partim fluido, partim

tim putrido albisque polypis mixto sanguine plenum, ventriculus pallidus et contractus, bilis per omnia intestina effusa, obscuriorque vesiculam replens, splen heparque parua, reperta sunt. In vno vero p. 9. glandulae salivales basisque linguae tumida, gingivae lividae: humor flavus viscidus in ore, trachea, bronchiis, tenacissimus, in fila tractilis inter gyros intestinorum, qui pariter ac pectoris cavum et peritoneum nullo sero madebant, pleura hinc inde inflammata, omentumque parvissimum; in alio uvula, mesenterium, ventriculus, qui et aëre plenus, et tenuia intestina inflammata, oesophagusque constrictus et pallidus; in tertia genitalia externa, cerebrum, glandulae salivales, imprimis parotides, pulmones, (quorum sinister pleurae adhaesit, dextrum inter et pleuram multum seri effusum fuit,) pylorus, splen, qui permagnus, renesque inflammati; meninges lividae, sinus durae matris, et vasa nervos cerebri circumdantia sanguine turgida; in pharynge tres inter se convoluti, vnoque extremo sub epiglottide in laryngem, altero vero in nares posteriores porrecti vermes tres, alii tres prope pylorum, innumerique p. 11. in intestinis reperti sunt.

^{102.} PANZANI *historia ratiocinans morborum, qui anno 1786. grassabantur, inseruiens cognitioni constitutionum epidemicarum. Italic.* Quae tomo quarto incepta, quantum annum 1786. attinet, prima quarta p. 513. sequentis tomi parte absoluetur, in futurum vero seorsim, eadem tamen diarii forma, tradetur. Pri- p. 12. mum de solita tempestate autumnali, et de ratione, p. 16. cur autumnus morbi tam frequentes, magis chronici p. 17. quam vere, genioque opposito simul occurrant, ve p. 18. reque epidemici sint, v. c. hemicrania, spasmi, con- p. 19. vulsiones, febres intermittentes, haemorrhagiae, dy-

- senteria, erysipelas, exanthemata. Tum narratur, autumnum anni 1786. de more suo ita decessisse, ut
- p. 20. September, Octobrisque, praemature frigore insignis, priores septimanae maxime tamen Nouember, quo aliquantum frigidus venti maritimi perpetuo spirauerint, humidi fuerint; Septembri et Octobri multifarias, et, inprimis fine Octobris, frequentissimas recidivas, febres intermittentes, simul vero leuiiores haemoptyses, erysipelata, et, quae tamen primis duabus Novembris septimanis frequentissimae, febres remittentes; Octobri praeterea dysenteriam a Iulio ad finem Decembris usque epidemicam, diffusam magis, et apoplexiam solito frequentiore; posterioribus vero Novembris septimanis ophthalmias, catarrhos varios, acutosque pectoris morbos, hyeme sequente solemniore, occurrisse. His praemissis primum differitur de febribus intermittentibus. Vernales, quae intermissionis signa non tam manifesta prodant, raroque recidivae fiant, et de quibus loquendi occasionem annus proximus sit oblaturus, in
- p. 22. septentrionali hac Italiae regione, inprimis versus littora maris Adriatici a fine Ianuarii ad Iunium usque; autumnales contra, quae rarissime sporadicae et accidentales, tumque epidemicae, non autem contagiosae, sint, a Iulio ad Decembrem usque observari; in iis, quae aestate exeunte, autumnoque ineunte occurrant, faciem, inprimis albugineam, icterico colore tingi, idque non raro periculosum esse, nisi sudor, qui vomitu vel diarrhoea coniunctus optime succedat, cutem iterum emolliat; viginti horarum spatium longissimum esse durationis febrium, aestate, praesertim calida, primum stadium vel deesse, vel secundo commixtum animaduerti; eo magis solito ordine febres procedere, quo humidior
- p. 27. frigidiorque sit autumnus; de possibilitate febrium in-

inuersum ordinem tenentium, iure dubitandum esse;
 omnes febres intermittentes vti morbum acutum con-
 siderandum esse; quemlibet enim paroxysmum singu- p. 24.
 larem esse morbum, aegrumque tempore apyrexias
 sanum et modo ad aegritudinem febrilem disposi-
 tum; innumera esse exempla febrium omni septimana, p. 27.
 trimestri, vel anno redeuntium; tertianas a fine aestatis
 ad Octobrem vsque frequentissimas esse, raro sine insigni
 anticipatione redire, rarius posticipari, earumque pau-
 cissimas certa quadam hora ingredi; qua tamen quotidiana p. 28.
 nae, auctumni medio solemnes, et quartanae, quae fri-
 gore accedente posticipari, noctuque redire soleant, in-
 cedant; duplicatarum tertianarum, non autem quo-
 tidianarum et quartanarum febrem secundariam sem-
 per mitiorem primaria esse; febres intermittentes di- p. 30.
 vidi posse in eas, quae ante copiosas auctumnales plu-
 vias accedant, grauiores quidem sint, febrifugis ta- p. 290.
 men, si statim et caute adhibeantur, facile, vti ea-
 rum recidivae, curandae, nec diu durent; easque
 quae pluuiosa tempestate vel post eam incedant, le-
 viiores quidem sint, facile vero redeant, diutissime
 durent, magis ad remittentes pertineant, et febrifugis,
 nisi purgantia excoprotica, et in apyrexia alia
 tonica praemissa fuerint, difficulter superentur. Fe- p. 50.
 bres, quae in hac Istriae parte vulgo Iulio incedere,
 Augusto et Septembri frequentiores fieri, Octobri
 imminui, Nouembrique cessare, et maxime in pagis
 grassari soleant, dicto anno, quo aestas valde pluuiosa
 fuerit, iam tribus circiter septimanis ante solsti-
 tium incessisse, Septembri grauissimas fuisse, nec nisi
 Ianuario demum cessasse. Ideo, quod incolae, in-
 primis ruricolae, ob aquae dulcis penuriam, pluuiam
 colligere debeant, multasque profundas cauer-
 nas in varium vsum, v. c. ad salis marini productio- p. 51.
 nem, pro piscibus, habeant, immunditiei indulgeant,

- terramque suam cretaceam, nec inutiles herbas proferentem sylvis cinctam copioseque rorantem et aestate nullis frigidis ventis (dum interdiu corus effluvia maritima afferat, noctu eurus terram roret) agitatam stercore nimio cogant, febrium autumnalium fontem in vero miasmate palutoso quaerendum esse, quo augeatur principium inflammabile et alcalinum, tono
- p. 55. solidorum sensim humiditate laeso. A bile ob aestium calorem in duodeno et ventriculo accumulata produci vomitum, cardialgiam, gastritidem, diarrhoeam, choleram, dysenteriam, symptomata, his autumnalibus febribus coniuncta. Tria esse stadia, inquinatio-
- p. 57. tionis, virulentiae, pristini redeuntis status (*ripri-*
- p. 58. *sinamento*). Haemorrhagiam intestinalem obesis vehementissima febre affectis contingentem inepte atrae bilis nomine vocari. Aestate calida febres saepe exanthemate, quod *effere* vocant, coniunctas esse: in vegetissimis magis duplicatas tertianas, constanter
- p. 60. anticipantes occurrere, et quum inter primariae earum finem, et secundariae initium longius interual-
- p. 61. lum, quam inter huius finem sequentisque principium obseruetur, neglectas in remittentes continuas abire. Gracilibus, quum ad sudores magis dispositi sint, urbanisque, magis competere simplices tertianas, languidis et cacoehymicis quotidianas duplicatas, melancholicis fibraque rigida praeditis quartanas, trimestres, semestres, annuas. Quartanas prioribus
- p. 62. duabus septimanis quidem regulares esse postea vero
- p. 63. duplicari vel triplicari. Ante frigoris autumnalis accessum febrium intermittantium periodos diesque criticos illis acutarum febrium similes esse, tum au-
- p. 66. tem chronicorum morborum ordinem tenere, saepe primum aestate sequente sanari, simulque cum iis febres remittentes, diarrhoeas, gastrodynias grassari.
- p. 68. Morbos inflammatorios oriri a causa inquinante in prin-

principio inflammabili praeponderante, huic inquinato accedente mephitico chronicos. In cura febri- p. 149.
um ad vim causae inquinantis infringendam morbo-
samque ad febres dispositionem tollendam totum esse
intendendum animum. In stadio igitur inquinatio- p. 151
nis roborandi spasmosque tollendi gratia calore, non
autem sicco, semicupis, pediluvii, vaporibus, le-
nibus frictionibus, infusis theaeformibus, non adeo
aromaticis, potu calido subacido, iusculis tenuibus,
et si nausea, vomitus, cardialgia spasmie vrgeant,
opiatis, non autem emeticis, vtendum esse. Haec
enim noxia, horrore febrili data, duobus aegris le- p. 152.
tifera, rarissime, si certa adsint saburrae intestinalis p. 200.
signa, quam tamen saepe ipsa natura expellat, in
tertio tantum stadio, et aegro iam sudanti propinan- p. 201.
da esse, solam vero nauseam mouendi gratia in eo-
dem stadio data non raro aliquid ad imminuendam
febrem facere, eorum tamen effectum semper sex
horis ante futurum paroxysmum cessare debere. In
stadio virulentiae ita, vt in morbis inflammatoriis, p. 153.
agendum, venae sectionem saepe non diu differen-
dam esse. Ob eam enim in femina viuida neglectam
secundo stadio tertiae tertianae periodi incipiente co-
ma letale obortum esse. Suadere et id haemorrha-
gias criticas. Impurae materiae per intestina excre- p. 154.
tionem clysmatibus quidem, non autem purgantibus p. 155.
adiuari posse. Haec enim facile vomitum ciere, p. 202.
tempore apyrexiae vtilia quidem, semel tamen tan-
tum adhibenda, nec nisi urgente necessitate, et qui- p. 203.
dem tertio die post, repetenda esse. Salia media ob
alcali suum saepe causam morbi augere, ea igitur,
magisque acidula, refrigerandi tantum causa, et ma-
teria iam ad crisin disposita ac soluta, propinanda, aci-
da mineralia vero evitanda esse. In tertio seu critico p. 195.
stadio nimiam humorum, imprimis sudoris, profu- p. 196.
sionem

- sionem aëre et balneis frigidis, frictionibus roborantibus, spirituosiss, aromaticis, tonicis, vino, prohibendam esse. In sanguine in stadio virulentiae febrium recentium, maxime tertianarum misso, et in am-
- p. 197. plo vase tres quatuorue per horas aëri libero exposito per cruorem transudare serum pellucidum, colore bili hepaticae cum cystica nondum mixtae, odore sudori et urinae febrili non dissimile. In sanguine vero in stadio virulentiae recidiuarum, autumnalium,
- p. 198. vel hyemalium febrium misso cruorem sero, aquoso lacteo viridiusculo innatare, vel plane phlogisticum esse. Colorem autem illum fluidum nec a bile admixta, nec a quadam phlogistica viscerum perturbatione, sed a principio inflammabili humores, inprimis lymphaticos, saturante dependere. Sanguinem etiam e vena missum aëre, cui exponatur, in arteriosum quasi transmutari, in recentibus vero febribus nullam permanentem pati mutationem, eas igitur facile curandas esse. Quum vero dispositio ad
- p. 241. febres in eo forte sit, quod alcali phlogisto combinatum in mephiticum tendat, ad eam tollendam inflammabili aucto alcali in phosphorum volatilem transmutandum
- p. 244. esse. Mineralia quidem multum inflammabile tenere, vix autem digerenda, magisque adstringentia quam tonica esse; animalia in diutioribus tantum interuallis, cauteque adhibenda, herbas et fructus recentes succulentos facile fermentescentes magis alcali euoluere, et licet in paroxysmo vtilia, apyrexiae tempore tamen noxia esse, conuenire potius vegeta-
- p. 246. bilia difficulter fermentescentia. Varia indigena re-
- p. 247. media, sapore et qualitate cortici Peruuiano analogæ,
- p. 248. v. c. corticem hippocastani, salicis, fraxini, gallam, radicem arnicae montanae, vere febrifuga esse, si
- p. 250. modo necessaria, et quidem saltem vnciarum trium quantitate, exeunte tertio stadio paroxysmi primi
simpli-

simplicis tertianae febris ea cautione dentur, vt eorum vsus sex horis ante alterum paroxysmum absolutus sit. In duplicata vero tertiana non nisi exeunte secundo paroxysmo danda esse. Paroxysmorum sen- P. 251.
sim decrecentium septimum iam febris finem esse. Fe-
brem tempore apyrexiae simplicis tertianae acceden- P. 252.
tem salutarem esse. Duplicatas tertianas interdum tam P. 253.
graues fieri, vt antiphlogisticis, leniterque laxanti-
bus mitiores reddi debeant. Cortice Chinae ingruen-
te paroxysmo dato febrem ita praecipitari, vt opti-
ma remedia mortem vix auertere valeant, iuuenem- P. 254.
que ideo sexto iam die obiisse. Obstructionibus an- P. 290.
sam praebere ea amara vegetabilia, quae vel narcoti-
cam vel stypticam facultatem habeant. Errasse, in-
deque peccasse medicos, qui duplicatas tertianas pri-
mae huius anni epidemiae in Istria Veneta tam fre- P. 292.
quentes pro remittentibus, et putridis, endemiis- P. 294.
que morbis habuerint. Febrifuga optime in subtilissi- P. 295.
mo puluere dari; eiusque tres drachmas per dimidiam
horam cum duabus tribusue vnciiis vini digestas omni
sexta apyrexiae hora in quartanis, easque simulante P. 296.
hemierania propinandas esse. In quotidianis vero,
quippe quae nullam euidentem apyrexiam habeant,
lentis similiore faepeque sporadicae sint, omni qui- P. 297.
dem anni aetate, rarissime tamen, quod et hoc an-
no compertum, in epidemia intermittentium obser-
ventur, non igitur ad intermittentes, sed potius ad
sympathicos vel symptomaticos morbos referendae
sint, febrifuga inutilia esse. Apoplexiam morbum P. 401.
esse in variis prouinciae locis toto Octobri solito fre- P. 402.
quentiorem, ad epidemicos morbos stricto sensu re-
ferri non posse, variis non satis aptis nominibus ap-
pellari, nec rite definiri; apoplecticum enim esse P. 403.
eum, qui vel subito, vel per sat celeres gradus acti-
ua passiuque functiones animae exercendi potentia
aut

- aut plane aut ex parte priuatur; vitalibus actionibus ita satis integris, ut totus aegri status somno plus
- P. 408. minusue profundo similis videatur. Veteres apople-
- P. 404. xiam fortem a debili recte distinxisse, sanguineam enim iam primo die letalem, et plerumque non ultra quatuor dies durantem; serosam, quam octo, decem, vigintiue horarum spatio hemiplegia, paraplegia, paresis excipiat; spasticam conuulsuam in hypochondriacis, hysteriis, arthriticis contingentem, quam quinto die bis letalem animaduernerit; carum seu apoplexiam minorem otiosis somnoque deditis solemnem, eosque stupidos reddentem, diuersos tantum esse vnius eiusdemque morbi gradus, ad quem coma somnolentum et vigil, lethargusque, quum semper febrem coniunctam habeant, metastasesque arthritidis, lochiorum vel lactis referri non debeant. Abundantiam quorumcunque humorum; idiosyncrasiam adiposae, quae cum musculorum robore coniuncta sanguineum, eorum cum laxitate combinata phlegmaticum temperamentum constituat; peruersam conformationem, collo v. e. fat breui, thoraci amplo infidente, vel capite inprimis occiput versus magno;
- P. 441. senilem aetatem quinquagesimo anno, nunquam ante quadragesimum incipientem; haereditatem; uti causas organicas praedeterminantes a praedisponentibus remotisue, v. c. calore nimio, ebrietate, voracitate, affectibus animi, abusu veneris, nimio literarum studio, quippe quae saepe non noceant, vel alios
- P. 444. morbos gignant, probe distinguendas esse. Inuolucra cerebri tumida et rubentia; interdum liuida, vasa piaie matris velut varicosa, ventriculos vel angustos, vel sanguine, et inter meninges et in ipsam cerebri substantiam effuso, plenos, plexum choroideum tumidum et inflammatum vel collapsum et vacuum animaduerti in iis, qui subito apoplectici, in iis vero,

ro, qui per gradus tantum hoc morbo affecti, inuolucra pallida, flauida, macerata, cerebrum quasi solito minus, in eo plexuque choroideo varicoso varias hydatides, ventriculosque vario sero plenos. Haec causam morbi constituentia ab accidentalibus, nempe toto cerebro medullisque ad tertiam usque vertebra in summa apoplexia laesis (in lentiori enim cerebellum medullasque illaefas videri) differre. In subitanea apoplexia ob pulmonum vasa lacerata pulmones, pleuram, superioremque diaphragmatis partem inflammata apparere, atrumque sanguinem per os naresque effluere; sine laesione cerebri nullam vero apoplexiam esse. Hanc non plane impro-
 viso inuadere, sed variis hic recensitis phaenomenis, inter quae grauis capitis dolor cephalae non dissimilis, saepe vomitu coniunctus, Australi humidissima constitutione solemnus, Octobrique huius anni multum humido frequentissimus, inprimis notatu dignus, praenuntiari, tum autem apta remedia saepe neglige. Arteriarum elasticitatem sensim immi-
 nutam, plethoram vasorum maiorum inde ortam, cerebrum ob maiorem venarum eius, perceptionibus
 mentis sensim factam, compressionem iners redditum, disponere ad syncopen, quae sanguine per in-
 signe temporis spatium stagnante, vel phlogistico progrediente letalis fiat, noua vero in centralibus, inprimis cerebri, arteriis enata circulatione, oborta apoplexiam, et quidem solito more anno sexagesimo et post hunc pariat; hanc vero Octobri ob inopiam aëris vitalis venosumque sanguinem eo non dephlogisticatum tam frequentem fuisse. Propriam apople-
 xiae originem in cerebro ob arteriosi sanguinis ad illud auctum impulsus, venosique impeditum refluxum compresso quaerendam esse. Pallente adhuc
 aegro, pulsuque et respiratione quasi oppressis stimulantia

lantia, his vero reuiuifcentibus et facie igitur colore obducta statim largiffimam venaefectionem in brachio esse instituendam, lentoreque in venis remanente repetendam, non autem emetica et epispastica applicanda. Apoplexiam enim inflammatorii morbis, in quibus repetita venaefectio etiam necessaria, similem esse, soloque lentiori in cerebri venis motu ab iis differre. Quum vero saepe non plethora, sed principium viuificans modum excedens, varia mala pariat, non mirum esse, quod haemorrhagiae, vel et sudores spontanei in superandis his malis venaefectione praestent.

3. *Tolerantia philosophica morborum, observationes medicae practicae* IOS. PASTAE c. 23. *epist. inedit.* Cl. ANT. COCCHII *max. part. ad idem argumentum pertin. Bergam. 1787. 9. Italic.* Prudenter cunctari

p. 207. medicos docet, 1. in morbis sponte sanabilibus, iis nempe, qui ab aetate, vitae genere, climate pendunt, endemiis, variis acutis et chronicis v. c. variolis, morbis obstetriciis et chirurgicis, in conuulsionibus, in quibus imprimis musicam, corporis exercitium, animique tranquillitatem internis resoluentibus et roborantibus, quae inutilia sint, praefert; 2. in morbis salutaribus, cutaneis haemorrhoidibus, haemorrhagiis, diarrhoeis, vomitu, gonorrhoea, fluore albo, podagra; 3. in morbis insanabilibus, haereditariis, qui a partium internarum liberorum cum iisdem parentum similitudine pendeant, congenitis, organicis (nimis subtiliter distinctis: in singulari capite vero, quomodo aegrorum desideriis, licet saepe ineptis, satis facere debeant medici, eleganter demonstrat Cl. Auctor, dicta sua COCCHII epistolis corroborans.

4. MATTH. SALVADORI, *medic. Tyrol. vicar. di Mori, libri tres de morbo phthisico. Trident. 1787. 4. Italic. recens. a Panzano.* Ipse Cl. Auctor secundo iam

iam gradu phthificus, perque tres annos recentiorum medendi methodo frustra usus, instituto symptomatum morbiq; progressus examine cognouit, phthisin non esse morbum topicum, vel exulcerationem pulmonum, sed morbum systematis lymphatici, eiusque glandularum. Incremento enim hominum absoluto canales subtilissimos arteriosos dilatar, gigni inde diathesin phlogisticam, et obstructionem glandularum, inprimis mesenterii et pulmonum, cessante vero illa diathesi, partium debilitatem, auctasque se - et excretiones, veramque igitur atoniam. Quibus distincte expositis venaesectionis, diaetae laetae, (adultis neutiquam conuenientis) tenuisque sopientium, euacuantium, expectorantium, consolidentantium, adstringentium, balsamicorum, (semper acrium) suffimigiorum inutilitatem et damna perspicue docet; quid HIPPOCRATES variis locis, huiusque methodum inutilem quidem non declarantibus, attamen relinquentibus recentioribus non assentientes SYDENHAMVS et BENNETVS de cura phthiseos praeeperunt, sedulo comparat; et exemplis duorum phthificorum usu ciborum rusticorum sanatorum (quorum alter acum, quam ante nouem menses inspirauerat, iterum excreauit); sacerdotis phthifici cum ligna in syluis caedentibus edendo et viuendo; iuuenisque thermarum Aponensium colluuiem ardentissimam pectori admouendo, indeque tumorem fluctuantem vehementissimosque sudores proliciendo, a morbo suo liberatorum, in sua sententia confirmatus praecipit, vt omni diaeta et medicamentis intermissis omni mane, post prandium, et vespere, non autem diebus humidis, frigidis, ventosisue, per loca elatiora celerrime et vsque dum largissime sudent, ambulent, tum igni se admouendo sudores per totum corpus vltius proliciant, postea sese exuant, densissimisque, siccissimis et calidissimis vestibus

- stibus iterum induant, parumque ab igne remoti largiter edant, vinumque bibant; non autem sudantes ne sudor resorbeatur, lectum, petant phthifici aegri.
- P. 327. Cuius methodi vtilitatem, (sudores illos motu productos a perniciosis illis phthificorum, morbosque
- P. 328. qui a virium inopia, qualis phthifis, ab iis, qui a virium abundantia, probe distinguens,) suo ipsius, aliusque phthifici exemplo comprobatur, eamque por-
- P. 329. ro praedicat libro II. in morbis phthifis affinis, nempe tussi sicca, in qua aegro loco vulnus infligi iubet vel adustione, vel setaceo, vel cauterio; phthifis pituitosa, cui atoniae pulmonum nomen competat; haemoptysi, tuberculis, vomica, empyemate, atrophia, dispositione phthifica, variisque febribus chronicis, in quibus praecipue succulenti maturique fructus valde proficui: Libro III. in morbis, quorum diuturna duratio, successivaque mutationes phthifin
- P. 331. producere soleant, v. c. catarrho vel febrili, vel apyretico diutius durante; peripneumonia, in qua stertore accedente emetica adhibenda; rheumatismo, scarificatione vel epispasticis in loco affecto curando;
- P. 333. podagra, cuius incremento durationique inertia faueat; morbis epidemicis, exercitio corporis fungentes et robustos rarius affligentibus, in quibus acida mineralia, vere caustica, noceant, morbo venereo, cutaneis, affectibus animi.
- P. 80. 5. PORTALII, *membr. acad. etc. Observationes de phthifis congenita. Paris. 1784. Gallic. recens. a PANZANO.* Variis ex rationibus experientiaeque docu-
- P. 85. mentis contagium phthificos negatur; VALSLAVAM
- P. 87. et MORGAGNIUM illud non asseruisse, BENNETVMque haereditaria phthifis, non autem contagio phthificorum cadauerum, quae innumera SANTORINIUS sine
- P. 102. noxa dissecuerit, correptum fuisse; a PANZANO contenditur; phthifin *accidentalem* praegresso catarrho, peripneumonia, alioque morbo oriundam, vereque
- glan-

glandulas bronchiales afficientem, a *congenita*, ita fre- p. 91.
quenti, vt aegrorum phthificorum curae PORTALII
demandatorum plures, quam duae tertiae, phthificis
parentibus nati fuerint, glandulasque lymphaticas cum p. 105.
pulmonales, (quas lymphae ex corpore resorptae atte- p. 107.
nuandae et in animale substantiam vertendae inseruire
PANZANIUS opinatur), tum totius corporis, laedente
distinguendam esse; in hac glutinosum e glandulis p. 109.
quasi exsudare, fibrasque telae cellulosaе congluti-
nare, summam inter eandem et scrophulosum ma- p. 112.
lum analogiam ex vtriusque sede, structura corpo- p. 114.
rum, voce clangosa iuniorum, aliquantum rauca
adultorum, colore cutis et oculorum, ingenii acu-
mine, dispositione ad sudores, obstructions et in-
flammationes, sanguine misso, vti in pleuritide et pe-
ripneumonia, crusta inflammatoria obducto, emol-
litione musculorum, ossium, immo dentium, vt re-
bus vtrique aegrorum generi competentibus; eoque
quod scrophulorum parentes phthifici, phthifico-
rum scrophulosi fuerint, luculenter patere; scrophu p. 115.
las a quarto ad decimum vsque annum, phthisi vero
a decimo quinto anno quidem sese euoluere, nullum
tamen certum esse tempus, nonnullos enim parenti p. 91.
bus adhuc viuentibus in cunis, alios quadragesimo,
immo octogesimo demum anno phthisi congenita
obire; in scrophulis chronicam, in phthisi acutam p. 117.
magis inflammationem forte esse statuendam doce- p. 118.
tur; lac et potus incrassantes prohibentur, periodi-
caeque et moderatae sanguinis missiones, cauteria in p. 119
brachio lateris affecti, balnea quotidiana, aperitiua
humectantibus et refrigerantibus iuncta, succi cicho- p. 120
rei, nasturtii, beccabungae primum soli, tum terra
foliata tartari mixti, larga dosis pulueris polygalae,
postea antimonialia, aquae minerales cum mercuriali-
bus, et obstructionibus solutis equitatio vel nauiga-
tio in hac vix sanabili phthisi commendantur.

- p. 92. 6. HALLE *disquisitio naturae et effectuum mephitis locorum communium vel latrinarum a fac. med. et soc. reg. med. Paris. public. iussu gubern. Paris. 1785. Gallic.* Quum partes animalium mortuorum, vegetabilia putrida, et inprimis aqua lixiuii in latrinas Gallicas iniiciantur, has prae iis aliarum regionum easdem purgantibus duos inferre morbos. In primo *plomb* dicto, a vaporibus nullo singulari odore praeditis producto, si primitius, respirationem ex improviso tolli, ventrem tumesceri, sanguinolentam spumam ex ore exire, vomitumque et diarrhoeam salutarem esse, sin autem secundarius, venenum iam humoribus commixtum esse, ventriculum intumescere, aegrum ridere vel dormire. In altero morbo qui *mitte* audit, a vaporibus acribus rodentibus orto, oculos inprimis vel subito, vel lente, inflammari, saepe coecitatem sequi. His morbis medendi et praecauendi recta docetur methodus, IANINI antimephiticum vero acetosum et noxium declaratur, inprimisque larua ROZIERII longo tubo ex distante altiorique loco puriorem aërem afferente instructa
- p. 95. commendatur, et hos morbos in Italia incognitos esse praedicatur.
7. *Tract. de podagra, in quo examinatur et stabilitur causa primitiua cum podagrae, tum calculi vesicae renumue, et facilis methodus ambobus his malis praeueniendi et medendi 1786. Lond. 8. Angl.* Causam esse terram calcaream, hanc in intestinis et ventriculo semper praesentem ab acido in sal neutrum mutatam humoribus commisceri, horum vero alcali volatili, aëre fixo seu gas acido carbonico saturato, ita mutari, ut acidum alcali, terra vero gas illi se vniat. In cibo et potu igitur, quid terram calcaream contineat, et omne acidum euitandum, alcalinisque mala curanda esse. Nullae tamen additae sunt obseruationes.
- p. 96.

8. *Delectus opusc. medic. antehac in Germaniae diuers. acad. editor. quae in audit. commodum collegit etc. not. hinc inde aucta pecudi curauit* 10. PETR. FRANK. *D. fac. med. per Insubr. Austr. et nosoc. Ticin. direct. Med. clin. in r. ac. Ticin. Prof. p. o. Vol. 4. Ticin.* 1787. 8. Continet FRANKII Oratt. de venae-sectionis apud puerperas abusu, et de chirurgo medicis auxiliis indigente. 10. WELTI diff. de exanthematum fonte abdominali. I. PETR. WEIDMANN de necrosi ossium annot. CAR. CASP. SIEBOLD de morbis intestini recti. A. FR. WALTHER de obesis et voracibus etc. et LVD. CHR. ALTHOF de febre petechiali obss.

9. *Methodus nomenclaturae chymicae proposita a* p. 121. MORVEAU, LAVOISIERIO, BERTHOLETO et FOURCROY *Parif.* 1787. 8. Iam exeunte anno 1782. p. 122. MORVEAU tentamen fecit salia neutra aptius et ita denominandi, vt statim eorum natura intelligatur, eumque BERGMANNVS, vt omnes substantias chemi- p. 123. cas ita denominet, ante obitum suum commonuit. Tr. I. LAVOISIERIVS de rationibus et vtilitate substantias illas, lex quibus eae, quarum compositio p. 124. nondum nota, omisssae fuerunt, ita denominandi; Tr. II. MORVEAU de clauae principiorum huius denominationis; Tr. III. FOURCROY de eo, quod ad tabulam nomenclaturae melius intelligendam faciat. Lexici prioris prima columna nomina iam nota, siquidem existant, altera nouiter recepta, cum Gallica tum Latina, barbara saepe quidem, perspicue tamen naturam rerum denotantia, interdum modo alio- p. 126. rum auctorum sententiis contraria (v. c. oxygenum et hydrogenum, nomina illud vitalis, hoc inflammabilis aëris basi, attributa); in posteriori lexico in- uerso ordine conspicienda, tradit. Scire vero oportet, acida naturali oxygeni dosi vnita in *icum*, et salia p. 129. neutra ex iis aliisque substantiis simplicibus compo-

- sita in *itum*; acida autem minori dosi oxygeni coniuncta in *osum*, et salia neutra ex iis, aliisque simplicibus substantiis conflata in *atum* terminari; addi vero vocem *oxygenatum*, si vel acida, vel salia, neutra maiorem oxygeni dosin contineant; vocari salia neutra *acidula* acido, *suprasaturata* substantia simplici superiori; metalla oxygeno coniuncta, eo tamen nondum acida facta, vel dissoluta nominari *oxides*, iam calcium metallicarum nomine notas, aliaque simplici substantia adiuncta huius nomen addi, v. c. *oxis zinci sulphurati*; radicalia acidacum alia simplici substantia coniuncta huius nomine adiecto in *urum* terminari, v. c. *phosphurum ferri*: Tabulae sunt sex columnae. In 1. substantiae simplices, vel nondum certo decompositae, quinquaginta et quinque, quatuor vero simplices, lux,
- p. 131. caloricum, oxygenum, hydrogenum; viginti et sex radicalia acida, nitricum, carbonicum, sulphuricum, et phosphoricum, muriaticum, boracicum, fluorium, succinicum, aceticum, tartaricum, pyrotartaricum, oxalicum, gallicum, citricum, malicum, benzoicum, pyrolignicum, pyromucicum, camphoricum, lacticum, saccolacticum, formicum, Prussicum, sebacicum, lithicum, bombicumque, quorum priora quatuor etiam sine oxygeni coniunctione acci-
- p. 134. da fiant; septemdecim metalla, relatis etiam ad ea molybdaeno, Scheelio, manganese; arsenicique, manganese, cobalti et antimonii nominibus regulis horum metallorum, qui tamen vera sint metalla,
- p. 135. attributis; quinque terrae, silex, alumen, barytes, calx, magnesia; tria alcalina, cinis clauellatus, soda, ammoniacale. In 2. simplices substantiae calórico in
- p. 136. gas mutatae, oxygenum, hydrogenum, oxoticum, et ammoniale, idem ac aer vitalis, inflammabilis metallicus, phlogisticatus, alcalinus; Primum vero gas luce potius obortum, gasque carbonicum, vel aerem inflammabilem oleosum immerito exclusum esse.

In

In 3. simplices substantiae, quae oxygeno vniri se patiuntur, nec tamem in gas mutantur. Nempe a) aqua ex vnione hydrogeni cum oxygeno orta, b) viginti et sex radicalia acida, quorum ex plurimis acida tantum in *icum*, ex tartarico, pyrotartarico, pyrolignico et pyromucico sola acida in *osum* se terminantia; ex sulphurico, phosphorico et acetico acida vtriusque termini; ex muriatico praeter id in *icum* etiam *oxygenatum*; ex nitrico tandem acida in *icum* et *osum*, basisque gas nitrosi oriantur; c) oxides metallorum, ex quibus arsenicum, molybdaenum et Sheelium, forte et antimonium, stannum et ferrum vere acida fiunt in *icum* terminanda, et quae a colore et vitrificatione diuersa nomina accipiant, velut oxis manganese p. 137
siae alba, atra, vitrea; antimonii alba siue acido nitroso, siue acido muriatico sublimatico comparata, et vitrea; oxis zinci, et zinci sublimati, e. f. p. In
4. ex substantiis tertiae columnae et calorico enata gas, nitrosum, sexque acida gas, nitrosum, carbonicum, sulphurosum, muriaticum, muriaticum oxy- p. 138.
genatum et fluoricum; nec non oxides metallica simplicioribus substantiis coniunctae, v. c. arsenici sulphurata, flaua et rubra; arsenicalis cineris clauellati, quae idem ac hepar arsenici, e. f. p. In 5. salia neutra ex acidis tertiae, et terris, alcalinis, metallica primae columnae enata, v. c. sulphatum et sulphitum cineris clauellati, i. e. acidum sulphuricum et sulphurosum cum eiusdem cineris alcali; phosphatum suprasaturatum sodae, et oxalatum acidulum cineris clauellati, i. e. acidum phosphoricum et oxalicum, illud cinere clauellato, hoc acido superante. In 6. acida radi- p. 139.
calia cum aliis simplicioribus substantiis coniuncta, v. c. carbonicum cum ferro, quod dicitur carburum ferri, et quae adhuc aliam v. gr. metallicam substantiam adiunctam habeant, vti sulphurum alcalinum arsenici; porro aëres hepatici et phosphorici sub no-

- mine gas hydrogeni sulphurati et phosphorati, legata et amalgamata metallorum. In appendice substantiae ex diuersis quidem animalibus vegetabilibusque corporibus extractae, sibi tamen similes, scil. mucosum, gluten, saccharum, amyllum, oleum fixum et volatile, aroma, resina, extractiuum, extractum
- p. 140. resinofum, et resina extractiua, (in illo extractiuum, in hac resina superior est,) secula, spiritus vini, seu alcohol, (nomen omnibus tincturis, v. c. guaiaci datum, acidique in eo soluti et dulcificati nomine addito, velut alcoholnitricum, Prussicum et muriaticum, idem ac spiritus nitri dulcis, tinctura nucis gallae, acidum marinum dulcificatum;) aetheres ex spiritu vini cum quodam acido formati, v. c. sulphuricus, muriaticus, aceticus, tandem composita ex simplicibus substantiis et oleis, quae si ex oleis fixis, saponibus, sin autem ex volatilibus saponuli audiunt.
- p. 269. 10. *Meditationes de noua nomenclatura chemica et praesertim de termino, calórico. Italic.* Repetit. Cl. AGLIETTI sententiam suam de assumenda illa nomenclatura sine necessitate auctorum eius opiniones simul amplectendi, miraturque, BEAUMIUM, CALDETUM, D'ARCETUM et SAGIUM, quibus iudicium de ea ab academia scientiarum commissum fuerat, aliter sensisse. Nomina oxygenum, hydrogenum, caloricum, (quod nomina phlogisti, quo BERLINGHIERIUS *), et phlogistici, quo BVCCI **) elementum sui generis ab igne et principio inflammabili diuersum, non combustibile, nec

*) LEOP. VACC. BERLINGHIERI *examen theoriae caloris Cel. Angli CRAWFORDI c. nonnull. nouis coniect. de ead. mater. Pisae 1787.*

**) BVCCI *Prof. Fauenz. Obs. de phlogisto, et diuersis speciebus aëris Patav.*

nec per se flammam producens, intelligant, quodque omnes alias hucusque receptas denominationes et distinctiones superet et complectatur) azotum, (quo gas phlogisticum, gasque alcaligenum BERTHOLLETIP. 338. simul denotetur) et carbone (a LAVOISIERIO ab illo Gallorum *charbon* distinctum) in specie defendit; consultissimumque esse retur, ut omnia acidorum principia radicalia nominibus propriis ad 'non-p.' 339. dum decomposita referantur, nisi acida, ut simpliciora, basesque acidificabiles, ut ex acido, alioque principio compositas considerare aliis magis placeuerit. Demonstrat etiam, BERLINGHIERVUM ex eo, p. 271. quod in thermometro in atmosphaera per scintillam electricam phlogisticata suspenso nulla mutatio producta fuerit, aërem purum nil caloris continere, opinionemque CRAWFORDI ideo fundamento suo destitui iudicantem, falli, aëris enim phlogisticationem per scintillam electricam, si vnquam fiat, ita lente fieri, ut nulla insignis mutatio in thermometro oriri queat. Optime de calorico differere Anglum, p. 279. D. HIGGINSIVM *); auctores nomenclaturae, lucem p. 280. adhuc distinguentes et tantum simplicium numerum assumentes magna circumspeditione egisse, ROZIERII p. 339. vel potius MONGEZII et LA METHERIE in diario physico factas obiectiones nullas esse; neminem enim per quinque annos primum MORVEAUI tentamen imp. p. 340. pugnasse; necesse esse, ut diuersa diuersis temporibus solemnina nomina memoria teneant eruditi; ipsa scientiarum nomina barbara esse, nec hoc euitari posse, nisi p. 341. plures adhuc substantiae fuerint decompositae, elementaresque detectae. Nouum WEBSTERI **) ten-

B 4

tamen

* *Exper. et obsf. de aëribus, materia ignis, lucis, reductione metallorum, combustionem etc.* 1788.

**) *in comment. med. Edinb. per ann. 1787.*

tamen idem docere, in quo salia neutra *acidata* alcalina, terrae metalla; phlogisto accedente, *phlogisto acidata*; acido abundante, *superacidata*; minori eius copia, *subacidata*; eorum praecipitata, *deacidata* nominentur, indeque nomina occurrant; super-

P. 342. sub-de-vitriolatum, nitromuriatum (i. e. aqua regia), caerusilatum, (vel acidum azzuri Berolinensis) cretatum (h. e. acidum carbonicum) etc. in quo porro ex acido et alcohol parata, quae aetheres audiunt, acidocol vt vitriocol e. s. p. spiritus dulcificati *acidata* vel *alcalina colifata*, essentiae *olea colifata*, tincturae *colifata* vel *aqua colifata*, gummiresinae *de aqua colifata*, extracta resinosa *decolifata*, gummosa *substantiae de aqua colifatae*, composita ex sulphure *sulphurata*, aer hepaticus, *sulphocalinus*, deliquescent *aquefescens*, efflorescens *deaquefescens*, decrepitans *subaquatum*, deflagrans *deaëroscens*, attractio vel affinitas chemica *unescentia* appellentur, pluresque tam barbarae denominationes obueniant.

P. 141. II. *Expositio effectuum oscillandi in cura phthisis pulmonalis et febris hecticæ a IAC. CARMICH. SMYTH, soc. reg. et med. reg. magn. Britann. Lond. 1787. 8. angl.* Nauigationis in phthificis vtilitatem nec ab aëre marino illis magis noxio, nec ab effluuiis picis,

P. 142. nec a vomitu, tussim et expectorationem magis excitantibus, sed a sola corporis sine eiusdem musculorum actione facta e loco motione, qua calor, pul-

P. 143. susque celeritas imminuantur, dependere; idem facere oscillationem in pluribus quam quatuordecim aegris quotidie bis per dimidiam horam feliciter tentatam, qua saepe centum et triginta pulsus per minutum temporis ad septuaginta vsque reducti fuerint.

P. 144. 12. THOM. WITHERS *med. nosoc. Torc. Tr. de asthma-te* 1786. Lond. 8. angl. FLOYERVm et CVLLENVm sequitur. Bis quotidie scrupulum florum zinci dedit. Quid

Quod his tribuit, forte mutatae atmosphaerae et opiat-
tis simul adhibitis tribuendum est.

13 et 14. GVIL. LEWIS *nouum dispensatorium*,
Ed. V. reuis. et correctæ, Lond. idem *Edinburgense*
continens elem. pharmac. oper. med. huius facult. Edinb.
1786. 8. angl. Recentius detectis aucta sunt.

15. D. DENMANI *tentamen de haemorrhagiis uteri*
a grauiditate vel partu pendentibus, Lond. 1786. 8.
angl. Hic tantum de partu complicato 1. haemor-
rhagia sola, 2) conuulsionibus, 3) partu plurium
quam vnus infantis, 4) funiculo vmbilicali infan-
tem praegrediente.

16) *Vasorum lacteorum atque lymphaticorum ana-* p. 156.
tomicophysiologica descriptio fascic. I. edid. P. CHR. FR.
WERNER et CHR. GOTTH. FELLER. c. tabb. IV. Lipsf.
1784. 4. Continet animaduersiones de ortu lacteo-
rum vasorum et cursu per mesenterium, externis chara-
cteribus, quibus a venis distingui possint, eorum-
que et glandularum mesentericarum vtilitate. In p. 161.
quibus contenditur, tunicas vasorum lacteorum,
quum ea valuulis praedita, et hydatides eorum pro
veris tumoribus lymphaticis habendae sint, magis
robustas illis venarum esse; glandulas neruis non
carere; eis secundi ordinis, quum plurima vasa reci- p. 162.
pian, primariarum nomen magis competere; re- p. 163.
sorptionem chyli ex intestinis contractione fibrarum p. 164.
tunicae musculosae intestinorum valde etiam adiuua-
ri; in infantibus, praesertim iis, qui vtero materno p. 166.
adhuc inclusi sint, largam olei glutinisue copiam ex
meconio resorberi, iisque ob vis muscularis inertiam
plures esse et ampliores glandulas, vasorumque di-
stributiones. Differitur tum de cadaueribus, in qui-
bus, modoque et cautione, qua et in his vasa dete- p. 167.
genda sint. Fusius denique et aptius quidem quam a
RVDBECKIO, BARTHOLINO, SCHMIEDELIOQUE, non
adeo tamen, vti adiecta MASCANGNI monita docent,

- p. 168. rite et exacte, vasa lymphatica superficialia hepatis; a lacteis minori valvularum non exacte claudentium, solitiarumque numero, qui in truncis adhuc minor, quam in ramis, differentia, describuntur, iconibusque illustrantur. Ex profundis vero ea tantum Auctoribus innotuerunt, quae cum superficialibus anastomoses
- p. 175. faciunt. Cadaverum sex - vel septennium rhachiticorum, in quibus glandulae et vasa mesaraica obstructa, heparque permagnum umbilicum attingit, sectione nutritio eiusmodi aegrorum per illa hepatica vasa luculenter apparuit.
- p. 176. 17. I. B. PALLETTA, *Phil. et med. D. et nosoc. mai. Mediol. chir. ord. aduersaria chirurgica prima 4. Mediol.* Observationibus confirmat claudicationis causas cum non adeo frequentes, tum frequentissimas, posterioresque potissimum examinat.
- d. 178. Affert exemplum apparentis luxationis femoris ab abscessu telam cellulofam musculorum occupante, et a scrophulosa causa enato. Docet, deesse signa certa, num tumores inter laminae ligamenti teretis, vel in acetabulo reperti a laesa HAVERSII glandula, vel pinguedine aut alia substantia acetabulum infarciante
- p. 180. vel alio vitio ligamentorum oborti fuerint, causam claudicationis iuniorum epiphyseos a diaphysi remotionem esse non posse, quum illarum nexus in teneioribus sat firmus sit, in senioribus potius humorum dyscrasia perturbetur; signa duo pathognomonica luxationis fracturaeque, inflexionem genu, eiusque et apicis pedis exteriora versus contorsionem, in aegro,
- p. 181. cui colli femoris substantia corrosa fuerit, et in alio iam sex abhinc annis claudicante defuisse, hancque differentiam forte ab aetate, temperamento, sexu fracturaeque varia directione dependere; incertum esse, an claudicationem per se producant ligamenti teretis de-
- p. 182. structio vel absentia, illud enim in robusto defuisse, qui

qui non claudicauerit; substantiam femoris post neglectas vel male curatas contusiones, vel et, vti duo docuerint exempla, a metastasi variolosa laedi, indeque os ab-
 breuiari. Refert, iconibusque illustrat duo exempla claudicationis connatae, non autem prius, quam firmo pede ambulare queant infantes, animaduertendae. In primo cauum acetabuli ouale capitis loco
 recepit tuber ouale, deorsum rostri obtusi ad instar elongatum, corporique femoris ita immediate inhaerens, vt eius apex in eadem linea cum trochanteris fere vndecim lineas supra eum prominentis basi collocatus fuerit; in altero puellae bimestris plurium articulationum vitiis affectae femoris collo vere carentis caput repraesentauit, tuber in superficie conquassatum sub trochantere, cuius basi immediate adhaesit, quasi reconditum, atque ligamento non triangulari,
 robusto, a toto ischiadici caui margine fibris sensim conicis factis in planam tuberis illius seu capitis faciem producto firmatum, exostosi scilicet ex ilei osse orta cotyloideam cauitatem obliterante. In congenita illa claudicatione, quae sequiori sexui solemnior sit, quam potiori, et, capite tum non vltra trochante-
 rem prominente, a nimia etiam obliquitate transuer-
 sae colli directione, laesa capitis figura, ossis sacri
 tum in aegro latere tuber oblongum et valde com-
 pressum habentis ab innominato remotione oriri queat, femoris os non tantum solito breuius, et signa non tam manifesta, vt in luxatione fracturaque ossis, animaduerti, aegros tota planta pedis insistere, eo-
 rum femora macie et crura debilitate non affici, et genitalia feminea solito magis non incauata esse; contendit Cl. Auctor, plura aduersaria promittens.

18. THOM. FOWLERI *med. nosol. gen. Comit. Hertfort. hist. med. de effectibus nicotianae vt diuretici in cura hydropum seu dysuriae, c. nonnull. obss. de usu clysmatum nicotianae in cura colicae. Anglic. Laudatur*

tur in his morbis infusum ex foliorum siccorum vncia vna, ebullientisque aquae libra vna per horam vnam in balneo Mariae digestum, cum duabus spiritus vini rectificati vncis commixtum, cuius sexaginta vel centum guttae adultis non ieiunis, sed duabus horis ante prandium, vespera ante cubandum in vehiculo quodam, in clysmate vero vncia propinari debeat.

19. PETR. SOGRAFFI *P. P. in uniu. Patav. cur-*
 p. 189 *fus elementaris artis obstetriciae, diuisus in lectiones Tom.*
I. Patav. 1788. 8. Italic. Describit ceracea et argillacea, in camera obstetricia Patauensi contenta, exemplaria, vteri et partium partui inseruientium fabricam, mutationesque, quas in grauiditate experiantur, et varios foetus situs et constitutiones a primo eius ortu ad expulsionem vsque occurrentes illustrantia; traditque anatomen partium partui inseruientium;
 p. 190. earum vsum, differentiam in partibus foetus vix nati oriundam, et de grauiditate, partu, puerperio, cura neonati exponit. Contra BAUDELOCQVIVM foetus natibus procedentis exitum ossium foetus mobilitate potius adiuuari, et, quum foetus etiam matre
 p. 191. iam mortua expellantur, fibrarum vteri irritabilitatem, vltimo grauiditatis tempore nimia vteri extensione excitatam, primariam expulsionis foetus causam esse asserit, in quo ab AGLIETTO refellitur. Tomus II. de partibus non naturalibus ager.

20. *Institutiones pathologiae medicinalis* HIER. DAV. GAUBII *Ed. II. Italic. iuxta tert. Leidens. ab auctore nou. cur. recognit. et auct. 8. T. 2. Venet. apud Petr. Pasquali 1787.* Indicasse sufficiat.

- p. 221. 21. *Epistola Cel. Dn. D. F. A. ad D. FRANC. AGLIETTVM continens epitomen egregii opusculi Hispanici de febribus putridis malignis contagiosis* *).

Man.

*) IOS. MISDEVALL. *relation de las epidemias de calenturas putridas y malignas de Catalunna y principalmente en Larida Madrid 1786. 4.*

Mantuae d. 26. Maii 1788. Italic. Opusculum hoc in VI. capita distributum. I. descriptio istarum febrium in Catalonia ab anno 1764. ad illum 1783. usque grassantium, plerumque letalium. II. descriptio epidemiae anni 1783. et locorum Arragoniae et Cataloniae, in quibus ante MISDEVALLII aduentum tantas strages dederat. III. eiusdem symptomatum non in omnibus aegris aequalium descriptio; in nonnullis enim febris vehementior, nonoque die lethargus, quo apparente, si magna vi morbus impugnatus fuerit, coctio et crisis saepe salutaris producta sit; in aliis febris mitior et exanthemata, plerisque exitiosa. IV. Causae et prognosis eiusdem epidemiae. V. Cura. Damnat epispastica, quae infernalina vocat, et venaesectio, quam moderatam et ad summum semel repetendam initio morbi, si stasis inflammatoria, vera plethora, solitarumque sanguinis excretionum suppressio obueniant, tantum concedit, commendat vero emetica sibiata per epicrasin cum diluentibus propinanda, et viribus valde fractis magna dosi cum cortice Peruviano commiscenda. VI. Prophylaxis in hisce epidemiis. Epistolae auctor, suam ipsius methodum exponens, opusculum hoc, cuius auctor a rege praemiis ornatus fuerit, valde laudat; AGLIETI vero TARGIONI relata de salute humana, acta academiae reg. medicae Parisinae, BALDINGERI thesaurum dissertationum rariorum, et imprimis BANAVI observationes Parisiis 1786. tertia vice editas et auctas allegat, et cum Hispanico opusculo comparari iubet.

22. SPALLANZANI *epistola apologetica ut responsio ad IO. HUNTERI obs. de digestionem ad LEOP. CALDANVM Mediol. 1788. Italic.* Contra HUNTERVM physicos et chemicos nimis contemnentem, intamam gallinarum membranam vere cartilagineam; experimenta secundum MVSSCHENBROECKII et HALIERI praecepta instituta esse; lapillos in ventriculis auium repertos digestionem adiuuare quidem, non tamen

men ad eam necessarios esse, nec vtilitatis conscientia, sed solo casu ab auibus deglutiri; ad vim succi gastrici antisepticam, antea nondum cognitam, comprobendam, non vnicum illud, ab HVNTERO sufficiens habitum, a SPALLANZANO primum institutum, sed plura experimenta necessaria fuisse; succi gastrici virtutem ventriculum indiuidui sui post mortem digerendi, quam HVNTERVS solus demonstrasse gloriatur, se nec disquirere voluisse, nec habere, quo comprobare queat, de ea tamen observationibus HVNTERI confirmata non dubitare affirmat SPALLANZANI.

P. 238. 23. ANDR. DVSSAUSOY *chir. gener. in Hotel Dieu Lugdun. Diff. et obss. de gangraena nosocomiorum, et mediis eam praeueniendi et superandi Geneu. 1787. in 8. pl. 93. Gallic.* Praeferuandi gratia emetica et purgantia cum victu vegetabili, linteorumque carptorum omni quatrduo tantum mutandorum decocto aquoso vinosoue plantarum, aromaticarum vel lixiuo alcalino, vel solutione hepatis sulphuris omni duodecim horarum spatio perficienda perfusio; medendi causa vlcera lotio cum spiritu terebinthinae et plenario puluere chinae vel alius amari repletio omni viginti quatuor horarum spatio repetenda commendantur, internoque vsui corticis Peruuiani neruos irritantis febreque augentis acida praeferruntur.

24. IOH. HVNTERI *obss. de nonnullis partibus*
P. 239. *oeconomiae animalis Lond. 1787. 4. Anglic.* 1. de situ testiculorum in foetu, et via, quam in descensu in scrotum teneant. 2. de vesiculis seminalibus. De earum vsu in retinendo semine non persuasus, potius eas habet pro singularibus glandulis singularem humorem fecernentibus. 3. de digestionem. 4. de secretionem in ingluuie columbarum ad nutriendos foetus. Tunicas ingluuiei primum subtiles membranofas, dum ouis incubant columbae, mammarum ad instar intumescere, et tum, cum pulli prodeunt, interne rugofas

gofas complexumque glandularum videri, et reddere liquorem lacti coagulato similem, quem primis quatuor diebus solum, tum ad nonum vsque diem vna cum consueto, antea tamen in parentum ingluuie p. 240. macerato alimento accipiant pulli. Nono die elapso pullos parentum more se alere, horumque ingluuiem naturalem iterum fieri. Ingluuias iconibus aeneis illustratur. 5. de colore pigmenti oculorum in diversis animalibus. Varietatem hanc respondere varietati coloris iridis, eaque, quibus iris alba, minori luce distinctius iis videre, quibus nigra. 6. de nervis olfactoriis, cum tabb. aen.

25. D. SEBAST. MIGLIAVACCA *prof. chirurg. Cla.* p. 254. *riens. obff. de rupturis incompletis in chorda magna. Italic.* Bienni spatio tres eiusmodi aegros Clari ab Au- p. 256. ctore fuisse sanatos; in duobus viris sciam quandam p. 265. tendinis gemellorum partem ruptam; in femina so- p. 263. lum solaris tendinem illaefum visum esse, pro quo tamen quum vagina tendinis Achillis antrorsum adipe plena facile haberi queat, chirurgum in diagnosi cautum esse debere; certissima rupturae incompletae signa p. 256. utique esse dolorem pede modice flexo obortum, et potentiam pedem in eundo ante alterum ferendi; p. 257. priori aegro copiosum sanguinem missum, oleum, non spiritum, lumbricorum inunctum, (emollientia enim inprimis contra GOVLARDVM defenduntur) et, fascia PETITI pedem non satis extendente, aliam im- p. 258. positam esse, qua oblongi lintei extrema rite firmata, superius parti femoris inferiori affixum, et tota ruptura vna cum crure exacte inuoluta fuerit, et quae pedis extensioni, crurisque flexioni in sanandis incompletis rupturis necessariae omni ex parte satisfecerit. Cuius tantum, si relaxata, omni tri- vel quatrIduo re- p. 259. nouatae loco, in alteris duobus aegris duas applica- p. 264. tas esse, quarum vna duabus tenellis circumuolutio- 266. bus dorsum plantamque pedis, et femoris inferiorem partem

- partem simulque robustum oblongum linteum, altera fascia figuram numeri arabici 8 referente in loco rupturae firmatum, comprehenderit. In iisdem duobus aegris, non uti in priori, in quo inde tendinis abbreviatio, indeque noua ruptura oborta fuerit, ruptarum partium extrema se inuicem transcendisse, sed sibi vix vicina reddita, conglutinationem tamen in vno aegro trium septimanarum, in altera quadraginta dierum spatio feliciter factam fuisse. Nec in iisdem gastrocnemios fuisse compressos, compressione enim in tertio aegro licet tentata limbos ruptos non exacte se inuicem attigisse, eandemque priori aegro multa incommoda attulisse. Tantum eam prodesse, si inflammatio, summa ruptas partes sibi vniendi difficultas, et irregularis musculorum ad ruptam partem pertinentium contractio, quae tamen constanti inflexione genu impediri queat, obuenant. Cautionem, a PETITO rupturae incompletae propriam habitam, in vno tantum aegro remansisse; superstitem vaginae integritatem a PETITO assumptam nondum certo demonstratam, nec ad calli modificationem necessariam esse; in solitis casibus quidem quinque septimanas ad perfectam curationem non sufficere, tendinum enim conglutinationem pariter ac calli in ossibus fractis formationem quietem requirere, absolui tamen posse curam minori etiam spatio; nondum extare observationes de vna tantum tendinis gemellorum parte rupta.
- P. 284. 26. *De quibusdam grauidarum varicibus aut.* SAM. GODOFR. CRVSIVS *M. C. Lipsiae* 1787. 4. In iis, quae ab atonia, externe applicat acetum aqua congelata mixtum, et distincte de hoc malo loquitur.
- P. 285. 27. *De vena portarum, porta bonorum, diff. inaug.* CHR. EM. FR. HOLTZTAVERI *praef.* PETR. EM. HARTMANN *Franc.* 1786. Vtilitatem huius venae in resorptione et distributione humorum imi ventris, et

et in specie in sanguinis materni ad vasa foetus trans-
missione demonstrat.

28. IO. ANDR. MURRAY *opuscula ad medicinam
et rem naturalem spectantia. Vol. II. Gotting. 1786. 8.*
Continet, 1. de ascaride lumbricoide LINN. vermium
intestinalium vulgatissimo, 2. de limitanda laude li-
bror. med. pract. vsui populari destinatum, 3. de
catechu, 4. de dulcium natura et viribus, 5. spinæ
bifidae ex mala ossium conformatione initia, 6. de
medendi tineae capitis ratione *), 7) de tempore ex-
hibendi emetica in febribus maxime opportuno, 8)
vindiciae nominum triuialium stirpibus a LINNAEO
impertitorum, 9. praestet vno medico, an pluribus
iunctim vti, 10. de vermibus in lepra obuiis iuncta
leprosi historia, 11. de lumbricorum fetis, 12. de
materia arthritica ad verenda aberrante **), 13. suc-
ci aloës amari initia. Plura de his in futurum ***),

29. *Delectus opusc. med. antehac in Germaniæ
diuers. acad. editor. in auditor. commodum collect. et c.*
not. hinc inde auct. recudi curauit IO. PETR. FRANCK.
D. fac. med p. Insubr. Austr. et nosoc. Ticin. director
med. clin. in r. acad. Ticin. prof. p. etc. Vol. V. Ticin.
1788. Continentur 1. NOLTE de febre puerpera-
rum, 2. DANILEVSKY de magistratu medico felicis-
simo, 3. HAASE de abscessu hepatis, 4. SCHOEN-
MEZEL de musculis psoa et iliacis suppuratis, 5. et 8.
FRANCK. obsl. quaedam medico-chirurgicae et dis-
curs. acad. de rhachitide acuta et adultorum, 6. WAL-
THER de scarificatione occipitis morb. capit. auxilio,
7. GOTTEL de febris lentæ neruosa natura, 9. AR-
NEMANN de aphthis.

30. Bre-

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XIII p. 591. seqq.

**) ibid. p. 505. sqq.

***) recens. Vol. I. ibid. p. 89. sq.

- p. 287. 30. *Brevis instructio de cura morborum venereorum in rure lecta in publico confesso soc. reg. med. Paris. d. 12. Sept. 1786; et breui post iussu gubern. public. Gallic.* Auctores sunt LASSONE et DE HORNE.
- p. 299. 31. *Morbus hystericus grauib. nec consuetis symptomatibus coniunctus, descript. a D. MATTH. ZACCHIOLO. Italic.* Illustris puella, vigesimo aetatis anno amore modum valde excedente percussa, febre pleuritica correpta fuit. Duae sanguinis missiones primo die institutae symptomata leniuerunt (crusta sanguinis missi separata copiosissima bilis apparuit, quod maiori quam anni spatio in omnibus quocunque morbo affectis aegris animaduertit Auctor, hyeme anni 1788. multas contagiosas quidem, non autem exitiosas, gastricas malignas febres obseruans). Repetita ideo est venaesectio in pede. Qua vix peracta aegra per duas horas pulsu et respiratione caruit, sponte tum reuiuiscens, per totum corpus misere conuulsa fuit, tunc per tres iterum horas cum plenaria pulsuum abolitione facieque Hippocratica animo lieta, sequentibus diebus vehementibus quidem conuulsionibus afflicta, tandem tamen curata fuit. Duobus vero mensibus post affecta fuit (an diaetae errorum, affectusue animi, aliusue causae gratia, nescit Auctor) conuulsionibus vehementissimis, tam multifariis, vt daemoniacis similis aegra Auctori videretur, nulli corporis parti parcentibus, coniunctis cum alienatione mentis, linguae ad epiglottidem vsque retractione, agrypnia primum per decem, postea, quum per duo dormiuerit, per duodetriginta dies, lucis, aëris, omnisque fluidi tanta impatientia, vt qualicunque corporis parte apice digiti salua vel aqua leuissime humidi attacta (non autem, quod mirum, venae sectione pedis) vehementissimae conuulsionem statim excitarentur, abstinentiaque a cibo et potu plenaria per vndecim, aliaque vice per nouem dies

dies (toto etiam Augusto nil nisi semel vnicum cochleare Cyprii, aliaque vice communis vini parvulum haustum assumsit.). Semel etiam nuda ex lecto egressa in camera in modum rotæ se vertit, et vi in lectum reposita ultra horam conglomerata permansit. Quibus per plures menses aegram angentibus ea mox ex improvisio ita sana nec emaciata e lecto surrexit, quasi nullo vnquam malo affecta fuisset, et breui post matrimonio cum viro, cuius amore tam forti capta fuerat, inito felix et sana adhuc viuit. Ex medicamentis adhibitis boli ex galbano, asa foetida et castoreo cum syrupo artemisiæ ad SYDENHAMI modum parati in paroxysmo leuamen forte attulerunt. In alia, quæ die decimo quarto febris gastricæ, qui in his febribus vltimus esse solebat, tetano indeque per maius quam quatuor dierum spatium conuulsionibus afflictæ fuit, moschus larga dosi exhibitus multum profuit, nec humorum putredinem auxit.

32. DAIGNAN, *med. ord. reg., descriptio varietatum vitæ humanæ et commodorum vel incommodorum omnis constitutionis et temperamenti cum nonnullis gravissimis monitis ad parentes de salute liberorum, qui puberes facti.* Paris. 1786. 2. Vol. 8. Gallic. Quum Vol. I. causas debilitatis humanæ hodie frequentioris; vtilitatem, quam machinæ humanæ perturbations, inprimis eae, quæ a natiuitate ad pubertatis vsque annos obveniant, corporibus afferant; varietatem temperamentorum affectuumque animi varia corporum qualitate pendentem, eorumque commoda ac incommoda exposuerit; in eodem et Vol. II. recte monet, non omnes aegritudines medicamentis, sed potius recto rerum, quæ non statim naturales vulgo audiunt, vsu, sedulaque ad temperamenta consuetudinesque aegrorum attentione tractandas, liberos ad ROUSSEAU modum

- dum maxime educandos; morborumque curam solis
- p. 358. viribus naturae frequentissime committendam, simplicissimaque medendi ratione semper vtendum esse; simul contendens, quod, licet ab HIPPOCRATIS temporibus medicina nulla, chirurgia multa ceperit incrementa, haec tamen illa non superior censenda sit; idque omne obseruationibus confirmat, ex
- p. 359. quibus illa de Gallo in Arabiae desertis peste teterrimis symptomatibus coniuncta afflicto, sponte tamen bubonibus suppurantibus carbunculisque sphacelosis factis profunda vlcera relinquentibus sola vi
- p. 360. naturae, (diu enim soli expositus noctu in angulum obtectum repositus, per viginti dies nil nisi aquam assumserat,) sanato notatu dignissima est *). Statu-
- p. 362. ens, omni septem annorum spatio humanum corpus mutari, numerumque septenarium interuallis inter edendi tempora consuetis, diebus, quos homo ieiunus manere queat, mensique quo foetus viuus in lucem prodire possit, adaequatum censens, vitam humanam in quindecim sequentes epochas diuidit, iisque pro annorum varietate animique in iis indole varia nomina tribuit, et mentis ac corporis humani in iis
- p. 364. qualitates describit. Tabularum vitalitatis adiecta-
- p. 365. rum prima hasce epochas attinet; in modo vero, quo probabilitatem vivendi septima epocha finita imminui docet, hypothesin potius, quam obseruationes sequi videtur. Probabilitas vivendi tab. II. quoad clima, temperamenta ex cutis natura illustranda, stru-
- p. 366. cturam, staturam, oculos et dentes; III. quoad menses annique aetates; IV. quoad sexum variasque hominum conditiones, nec non varias destruentes causas, in viginti et quatuor classes redactas, demonstratur.

33. ANDR.

*) legenda est in *Saggi filosofici sopra i costumi degli animali forestieri* p. 218.

33. ANDR. GEO. MURRAY *Gotting. comm. de* p. 383
redintegratione partium C. A. nexu suo solutarum vel
amissarum 1787. 4. mai. c. figg. Sunt XXIV. experi-
 menta in canibus, cuniculis et pullis facta, partes
 quoad formam, non quoad substantiam, redintegrari,
 et in vulneribus partium mollium regeneratam par-
 tem non nisi textum cellulosum plus minusue du-
 rum esse, demonstrantia, praemio ornata, propediem
 fusius recensenda.

34. D. RAMELII *dubia de meteorologia ad medi-*
cinam applicata, Aqu. Sext. in Prouinc. 1787. 12.
Gallic. Ob exiguum usum, quem in legibus influ-
 xus aëris in C. H. determinandis obseruationes me-
 teorologicae hucusque habuerunt, nimis praecipi-
 tanter, morbos influxui aëris attribuendos, aliis cau-
 sis accenset.

35. *Quaenam sit natura, causa, cura, et modus,* p. 385.
quantum fieri queat, praeueniendi morbum inter rusti-
cos territorii Bellunensis vulgarem sub carbonis nomine
cognitum; orat. habita a D. ANT. GVALANDRIS, pro-
tomed. urb. Belluni in publico conuentu acad. degli anima-
fici huius urbis. Italic. Carbonis utique esse varias spe- p. 386.
 cies; in hac Bellunensi pruritu praegresso in cute p. 387.
 nasci maculam rubram in centro punctum liuidum
 habentem, pro morsuque insecti plerumque habi-
 tam, liuore crescente cutem parum vel non attolli,
 potiusque primum puncto, tum macula nigra facta fieri
 compactam durissimam, vere insensilem; saepe in
 macula conspici phlogosin ibi permanentem, vel et
 vesiculas ichore plenas; febrem semper accedere;
 carbone neglecto seu male curato suppositas partes
 pariter duras et insensiles fieri, malumque celerrime
 propagari cum prostratione virium, sudore frigido,
 pulsu celeri et paruo, difficultate respirandi, deliriis,
 spasmis, animi deliquiis, syncope tandem lethali. Car-
 bonem hunc Bellunensem igitur esse gangraenam p. 389.

- p. 390. essentialē siccā, in qua venenum acre stimulans a simplici mortificante materia distinguendum vim
- p. 392. solidorum primum excitet; haec vero postea veneno forte in cute et cellulosa acre suum deponente suppositasque partes penetrando malignam mortificantem virtutem tantum retinente celerrime iterum imminuatur. Eundem carbonem ad loca remota per metastasin deferri posse, vti in aegro carbone genae dextrae, colli, partis thoracis affecto, evenerit, subito enim eum, omni sanitatis recuperandae
- p. 393. spe iam effulgente, de dolore intestinorum conquestum obiisse; in eiusque ventre vasa mesenterica lacerata, et tenuia intestina gangraenosa reperta fuisse. In incauto cum pecoribus, vel morbo inflammatorio gangraenoso, vel aliis chronicis seu non chronicis morbis aegrotantibus, vel etiam longo itinere defatigatis, commercio, eorum cura, carnisque eorum abusu causam huius carbonis quaerendam esse, quonam vero modo morbosa aegrorum animalium
- p. 398. materia contagiosa fiat, curque interdum innocua
- p. 399. sit, nos latere; FOVRNIERII aliorumque de carbone
- p. 433. spontaneo sententiam nullis idoneis inniti documentis;
- p. 434. externe profundissimam scarificationem, interne forte refrigerantia subacida prodesse, cardiaca diaphoretica sufficere; non euacuantia nocere. Carbonem hunc Bellunensem simillimum esse illi, in Prouincia et Languedocia frequenti, a FOVRNIERIO descripto; eius contagio
- p. 436. in principio suo exstinguendo multas quidem obstare difficultates, non tamen insuperabiles, si modo rustici Bellunenses, quodam iure montosum situm, inconstantemque aëris temperaturam accusantes in agro-
- p. 438. rum et pratorum cultura, viarum, pecorumque no-
- p. 439. tu, pluuiosoque tempore in stabulis retinendorum, nec solis ardori exponendorum nec longo itinere fatigandorum munditiae maiorem adhibeant curam.

36. *De radice Calagualae. Epist. D. DOMIN. p. 409.*

LVD. GELMETTI *ad D. IO. MAR. MAZZI med. ord. no-*
soc. mai. Mediol. Italic. Iam esse descriptam a BOR-
 SIERIO, crescere in regni Americae meridionalis Qui-
 to montibus mediae altitudinis inter saxa et in locis P. 410.
 sterilioribus; et a *foeminina*, latissimis, longis, se-
 minumque expertibus foliis praedita, *falsa*que verae
 loco saepe vendita, et radice tantum conueniente,
 differre foliis, dimidium Parisinum pollicem circiter
 longis, duo digitos latis, in superiori facie albican- P. 409
 tibus; quae vero maiori breuitate, angustia, crassi-
 tie, succositate, apicibus acutioribus, et seminibus
 obscure viridi inferiori foliorum parti pari quidem
 copia non autem oblique, sed in lentiformibus mas-
 sis ordinata in vtroque latere serie adhaerentibus, ac
 sine folii laceratione separandis ab illis asplenii scolo-
 pendrii, seu linguae ceruinae diuersa sint. Radi-
 cis, uti polypodii, sub terra serpentis, in frusta se- P. 410.
 ctatae, crassitiae, colore, figura, leuitate, radiculis la-
 teralibus, admodum cum Osmundae regiae radice
 conuenientis, manifesto sapore quidem carentis, ad
 instar tamen dorsiferarum plantarum, minori licet
 gradu, valde aperitiuae, attenuantis, resoluentis,
 immo corroborantis, duas drachmas cum sufficiente
 aquae communis quantitate ad quartae partis con-
 sumptionem coqui, et, uti Theae potum, bibi solere
 ab Indis in pleuritide, contusionibus, apostematibus-
 que internis; non vehementer corpus perturbare, so-
 lamque vrinae excretionem interdum, sine ardore
 et dolore tamen, ita auxisse, ut visum sit, sanguinem
 resolutum simul excerni. Observationum adiecta-
 rum prima vtilitatem eius in tabe pulmonum, pleu- P. 411.
 ritidem sputis sanguinolentis coniunctam, et a con-
 tusione sinistri pectoris lapsu in puteum facta obor-
 tam, insequente; altera in febre lenta a causa catar- P. 412.
 rhali; tertia in pleuritide a refrigerio iam sexto die P. 413.

- p. 418. mortem minitante; quarta in vomitu, singultu, colica conuulsua delicatulam feminam obacidum ventriculi asthma conuulsuo saepe laborantem, cum mortis periculo angentibus; quinta et sexta ab aliis Viris factae in phthysi ingruente et peripneumonia
- p. 411. comprobant; in aegro primo per quadraginta sine, per sequentes viginti dies cum sedimento, laudabili
- p. 413. puri simili, vrina copiosa excreta, in altero vti et inter-
414. tio, in quo nocte prima tantum post quaedam cochlearia saturatissimi decocti die antecedente hausta sudor et vrina copiosa fluxit, et tenacissima variegata sputa eie-
- p. 415. cta sunt, nulla excretio insigniter, perspiratio vero
- p. 416. in quarta aliquantum aucta, omnes vero statim leuati, et breui tempore sani redditi sunt. Analysis principiorum radices adhuc promittitur.
- p. 432. 37. *Vita hominis in ultimis suis momentis aestimata et defensa, seu instructio de attentione mortuis iisque, qui mortui videntur, et funeribus sepulturisque debita, opus Regi dedicatum. Paris. 1787. Gallic. Auctor est THIERRY optima de hac re praecepta tradens.*
- p. 446. 38. *DYLAURENS, med. classic. et nautic. reg., tentamen de valde necessariis minusque sumtuosis dispositionibus ad opem aegris in nosodochiis latam, hominibus vere utilem reddendam. Paris. 1787. 8. Gallic. Aegros in oppidulis in ipsorum domiciliis, in amplioribus contra urbibus in nosocomiis minori impendio curari; nosodochium Rupifortienae aptissime esse institutum; optime rei consultum fieri, si in loco extra urbem sito, ab omni strepitu aliisque aedificiis*
- p. 449. remoto, fluminique, in quod secreta ab hypocautis per porticum separanda patefiant, vicino aedificetur nosodochium, (quum spatii angustia vnici tabulati constructionem vtique saluberrimam impediat) praeter conuexas cellas et granarium ex terreno, in quod conualescentes, duobusque superioribus tabulatis

latis, in quorum inferius aegri, superius horum mini-
stri collocandi sint, compositum; si in hisce tabulatis
construantur contubernia, octodecim pedes alta, fene- P. 451.
stris meridiem et septentrionem spectantibus, ad lacu- P. 452.
nar laeue et gypsatum vsque erectis, cortinas habenti-
bus, et quae ex toto aperiri queant, instructa, vi-
ginti et quatuor pedes lata, et omni vere calce viua
albicanda; si in his duae lectorum sex pedes longo- P. 451.
rum, tres latorum series ita collocentur, vt inter has
duodecim, inter singulos lectos trium pedum spa-
tium relinquatur; si hi lecti quindecim pollices a ter- P. 453.
ra distent, lignum cruciatum pro funiculo laneo ad-
iutorio in quatuor columnis sustineant, in singulis
contuberniis praecipuo colore imbuantur, quo dimi-
dia tantum straminis pars ad mattas requiratur, le-
ctique ipsi molliores fiant, loris subtendantur, et
gausapibus, crinito et laneo, puluinari, duabus no-
vem pedes longis, quinque cum dimidio latis laneis
stragulis, tribusque toralium paribus exornentur; si
scalas aer externus abunde perflare queat; si lignilia,
culinae, camerae, in quibus cadauera ante sepulturam P. 452.
retinentur, a contuberniis remotissimae sint; si panis
et carnis praebitio elocetur, et forte pannorum laneo- P. 453.
rum mundatio similiter procuretur, exceptis solis, qui-
bus aegroti contagioso morbo laborantes vsi sunt, lintea-
minibus, quorum quippe primae lotioni locus paruus
in ipso nosocomio destinandus est; si aegris prae-
terea tria mantilia, sex indusia, sex nocturnae, duae-
que laneae mitrae, bonum pallium, et tria tibialium
laneorum paria porrigantur. Ita enim aegrum quo-
tidiano vnus Gallicae librae impendio facile sustenta-
ri posse, eoque facilius, si nosodochii locatio admi- P. 454.
nistratiōi praeferatur. Requirit vero ad quadringen-
torum aegrorum curam quatuor, vel saltem duo
cum vno supernumerario medicos, chirurgorum,
quum eorum discipuli plura medicorum iussa exsequi P. 456.
possint, vnum tantum ordinarium cum supernume-

rario, duo pharmacopoeos, quorum ordinarius praeparationis medicamentorum, supernumerarius formularum praescriptarum curam in se suscipiat; (quodlibet vero nosodochium proprios suos pharmacopoeos, propriumque dispensatorium non ultra ducenta simplicium et compositorum medicamentorum complectens habere debere) in quocunque porro contubernio quinquaginta circiter lectos capiente duos valetudinarios, cum famulis munditiei curam inprimis habentibus. Ducentos aegros facile duarum horarum spatio examinari posse, quod medicus chirurgis, valetudinariis vnoque famulo comitatus, dimidiaque hora post iterum chirurgus, et quidem quotidie et interdium faciat; medicum secum ferre debere tabulam, in quarum variis columnis lecti numerus, aegri nomen et negotium, dies, quo in nosodochium illatus, morbus cum symptomatibus antecedente die observatis, quid antea praeceptum, quae post medici visitationem observata, et an aeger dimittendus, an adhuc incertum de morbo iudicium, an iste insanibilis, an aeger mortuus, an secandi gratia retinendus, annotatum, in specie vero venae sectiones et purgationes peractae numero, omissae cruce significatae sint; similem tabulam, in qua hodierna praescripta et observata chirurgus annotet, et quam medicus ante egressum e contubernio subscribat, in usum pharmacopoeorum et chirurgorum, crastinumque etiam medici, in contubernii medio suspendendam, sequentique die in administratorum, forte et medicorum usum asseruandam esse; nec non, quid in cura aegrorum a valetudinariis peragendum, ab his ca-

p. 457. lamo excipiendum esse. Auctor denique Gallicas vniuersitates, inprimis Monspeliensem, quam tamen curiositati, non autem verae utilitati studere arguit, et ex qua dimidia medicorum Gallicorum pars prodeat, examinat, vituperat, et Italicis similiores vt fiant, peroptat.

39. ALEX. MONRO, *pr. anat. med. et chir. Edinb.* p. 458.
etc. structura et physiologia piscium demonstrata, et cum
illa hominis aliorumque animalium comparata, in fol. t.
40. et plur. tab. aen. Edinb. 1785. Angl. Ex nan-P. 449.
 tibus pinnatis LINNARI raia, ex piscibus gadum
 morhuam inprimis, alios tamen et pisces contem-
 platur, loquiturque primum de vasis sanguiferis.
 Petromyzontem et diodontem LINN. quum pulmones
 habeant, forte et duobus ventriculis, auriculisque in-
 structa esse; arteriam branchialem, cum pulmonali p. 460.
 comparandam, mox ultra valuulas suas (quas inter-
 cedens corpusculum a MORGAGNIO, non ab ARANTIO
 Auctor falso denominat) diuidi in piscibus in quatuor,
 in nantibus pinnatis in quinque, in raia in tres ra-
 mos, duo laterales, et medium, illorum quemlibet
 iterum in tres ad tot inferiores branchias abeuntes,
 hunc in duo, quorum quilibet duobus ramis tot
 superioribus branchiis inferuiat. Omni branchiae,
 prima inferiorem tantum habente excepta, duas esse p. 461.
 barbis circiter quinquaginta instructas superficies;
 tot etiam esse barbulis seu fimbriis 160, in quas quae-
 libet barba diuisa, et comprehendere sexagesimam
 quartam pollicis quadrati partem, omnes fimbrias
 igitur ultra quindecim quadratos pedes complecti,
 per quorum spatium vasa se distribuunt. In raia
 sanguinem ex branchiis redeuntem pro superficie-
 rum barbatarum numero colligi in nouem ramos. A
 quibus iterum oriri arterias, vnam ad partem capitis
 externam et cerebrum ramos mittentem, a vena pri-
 mae branchiae cum superiori secundae coniuncta in-
 trorsum et sursum currente; alias ad maxillas a sola
 superiori secundae introrsum descendente, postea
 vero coniuncta cum trunco ex inferiori secundae, et
 superiori tertiae oborta. Truncum inde iterum
 enatum, missa arteria nostrarum vertebralium ad in-
 star distributa, cum eodem oppositi lateris iterum in-
 vnum

vnum truncum coalescere, cum quo ad piscis quasi centrum descendente coniungatur ramus a vena inferiori tertiae et superiori quartae branchiae enatus. Ex trunci inde formati latere abire arteriam, quam nostrae subclauiae similem, ramo ad maxillam inferiorem misso, dare crassiolem, quorum rami in exteriori branchiarum superficie distributi venis ibi se vniunt, alii, arteriis nostris bronchialibus comparandae, substantiam intrent, alii, vti coronariae, in corde se expandant, tum autem per musculos et pinnas ad caudam vsque distribui. Truncum vero illum venosum descendendo duobus ramis ex vnione venae inferioris quartae, cum vtraque quintae branchiae obortis accedentibus incrassari et mutari in arteriam. Quam, vti aortam descendentem, mittere ramos ad viscera chylicationis, coeliacae et mesentericis equiparandos, paruulum, ad hepar, alios ad renes et organa generationis; tum diuidi in tres ramos, quorum laterales iliacis similes ad musculos et pinnas caudae, medius recta ad ipsam caudam abeat. Ex venis his arteriis respondentibus formari duas venas cauas. In quas abire ramos ex vrinae et generationis organis, superato diaphragmate venas superiores subclauis et iugularibus similes, in dextram paulo ante tres sat magnas hepaticas, in vtramque tunc coniunctam coronarias. Venas inprimis cor versus, et prope ramorum ingressum valvulis praeditas esse; sinusque vtique et animaduerti, vbi rami invicem coniunguntur, v. c. hepaticae cum cauis, istae secum inuicem. Hypothesin Auctoris de poris, per quos iniectione cum oleo terebinthinae minii colore imbuto facta liquor decolor transsudauit, materiam corruptam exhalantibus. AGLIETTI ex PRIESTLEYI experimentis refutat, quae potius demonstrent, fimbriis branchiarum aquam ita diuidi, vt aer in ea contentus vasis sanguiferis immediate applicari queat. LINNAEVM pisces cartilagineo-

ginosos ob branchias seu pulmones arbitrarios amphibiiis falso aequiparare, eosdem enim pulmones vere p. 464. adesse in testudine aliisque amphibiiis, in his tamen, quum duo ipsis sint ventriculi et auriculae, non-aëque, ac in illis piscibus, sanguinis itinere per pulmones vel branchias interrupto, eius per corpus circulum cessare. Tunicam muscularem cum arteriis, tum venis branchialibus, tum arteriis ex illis prodeuntibus propriam in solis his arteriis respondentibus venis deesse, et in vena portae maxime manifestam et ob membranaceam diaphragmatis structuram, progressumque sanguinis ab hoc igitur non adiutum necessariam esse. Humorem viscosum synoviae articulari similem, in extremam piscium superficiem fundi ex innumeris mucosis vasis, quae in ossibus piscibus orientur a duobus lateralibus truncis prope caput in alios duo ad superiorem capitis partem, et deorsum ad maxillam superiorem currentes, aliisque duobus maxillae inferiori inseruientibus coniunctos diuisis; in raia vero inter cutim et musculos serpentibus, nares cingentibus et sursum ac prope oculos introrsum abeuntibus. Alios praeterea truncos ex apertura branchiarum, quasi ex centro, vna cum fasciculo nervoso, cuius fila tam pellucida; vt a mucosis vasis distingui nequeant, se dispergere, eorum vero ramos inuicem non communicare. Fila nervosa in omnibus esse organis secretoriis, saepe tamen ob pelluciditatem suam oculos fugere. Humorem in cranio, pericardio, p. 467. (quod in raia infundibulum habeat, duobus ramis oesophago affixis in abdomen hians) et abdomine (quod in raia ab utroque ani latere foramen habeat valvula clausum, in sturione vero ab utroque latere in infundibulum abeat e regione pelvis renum perforatum, urinae tamen transitum non permittens), cum pari aquae marinae quantitate comparatum, dimidium tantum salis communis continere; valde probabiliter

- liter igitur a vasis illorum cauorum inhalari, secerni, ex vno cauo in alterum deponi, et tandem per duo foramina illa a lateribus ani reperta, (per quae Auctor aquam maris intrare putat) vel communem cloacam excerni. **P. 468.** Pancreas osseorum piscium, non quidem structura, usu tamen verum pancreas esse. Quum in piscibus calor non superior sit illo fluidi ambientis, et magna liquoris gastrici, maior adhuc bilis copia obseruetur, opinionem de digestionem per menstrua potius quam per calorem perficienda verisimillimam fieri. Vere nullos adesse inter vesicae felleae tunicas canales secretorios; bilem enim in hepate solo secerni, et ad vesicam ferri per ductum cysticum vel nonnullos hepaticocysticos, quorum alii in vesicam alii (in morhua, cuius vesica aliquantum ab hepate distat, distinctiores) in ductum cysticum se aperiant in anguilla et salmone, in louo (anarrichas L.) vero duodecim manifesti sint. Idem comprobari ictero ab obstructione vel ligatura ductus hepatici, non autem cystici oborto, nec inde refelli, quod in quibusdam piscibus cysticus seorsim ab hepatico in intestina inferatur. Organa generationis masculina illis quadrupedum similia esse, raiarum vero testiculos habere nonnulla sphaerica corpora lacti vnita. Dilatatam inferiorem vasorum deferentium partem pro vesicula seminali, duoque illos sat insignes, humore viscido viridi plenos, in communem cloacam vasi deferenti vicinam apertos sacculos pro prostatis esse habendos. **HUNTERI** sententiam de vesiculis seminalibus, earumque liquore a **MONROO** satis nec intellectam, nec refutam esse, **AGLIETTI** monet. Raiis, quarum oua insigniter rubra, etiam esse tubos vterinos, principio suo diaphragmati annexos, organon, in quo album oui separari videtur, continentes, et in duo vteros abeuntes. Videri quidem, quod sphincter ductus, quem pneumaticum vocant, aeris ex oesophago

phago seu ventriculo in vesicam aëream transitum permittat; quum autem ille ductus in morhua desit, et in ea superficies vesicae interna pluribus instructa sit fimbriis, quam in piscibus ductum illum habentibus, aërem forte ex vasis harum fimbriarum secerni; id P. 472. tamen certo statui non posse, quum ductus in morhua tantum hucusque oculos anatomicorum fugere potuerit. Postea loquitur Auctor de vasis piscium P. 489. lymphaticis, et imprimis de primae detectionis honore cum HEWSONO disputat, quem primum quidem P. 492. eorum descriptionem publici iuris fecisse, antea vero MONROI lectionibus de iis habitis interfuisse arbitratur AGLIETTI. Multis idoneis argumentis Auctor HEWSONI hypothesin de usu splenis refellit, communemque meliorem censet. Ex tabulis annexis P. 493. apparet, neruorum in piscibus numerum cum illo in P. 494. quadrupedibus conuenire, et quinam respondeant, semper annotatum est, vltimas eorum ramificationes autem corporibus sphaeroidalibus destitutas esse. Neruos olfactorios cum nonnullis quinti paris ramis per narium, quarum duae in osseis, membranam distribui, sat magnos esse, et in nonnullis transire rotundum inter cerebrum et nares positum, cineritium, illique olfactoriis humanis iuncto simile corpus. In utroque capitis cetaceorum, v. c. delphini latere P. 495. esse foramen rotundum, quod paruulae acus capitulum vix capiat, canalem, membranam concavam ossiculis nonnullis, quorum vltimum stapedi simile et musculo instructum, rubicunda membrana secum inuicem coniunctis mediantibus cohaerentem cum cauo tympani, aliis ad frontaliū sphaenoidalium maxillariumque sinuum modum comparatis cauis ampliori facto; neruum mollem, cuius vnus ramus ad duas cochleae scalas, membrana rubicunda obductas, dimittatur, alter per internam canalium semicircularium membranam distribuitur; tubam denique EUSTACHII e cauo tympani ad

- ad canalis, per quem cetacea respirant, extremum inferius productam, sensimque coarctatam. Hanc in amphibiiis, meatu externo carentibus, v. c. testudine marina, sat amplam in os hiare prope maxillarum articulationem, indeque pone superioris maxillae apophysin condyloideam ad cauum tympani produci. Hoc a parte temporum claudite, substantia coriacea, et cartilagine interna subtili, crassitie tamen sextam pollicis partem aequantibus, connexis vero cum cartilagine paruuli quartam pollicis partem longi specilli ad instar crassa, e tympano in aliud cauum humorem aquosum continens, transeunte, et in membrana foramen caui claudente terminata. Adhuc esse tertium cauum, et in hoc canales semicirculares humore aquoso viscido circumdatos, et repletos paruulumque materia cretacea et molli plenum saccum, per quem et canales nerui distributi sint. In nantibus pinnatis, e. g. raia, pone occiput, vbi caput cum spina articulatur, esse duo foraminula, illis cetaceorum similia, in magnis piscibus pollicem tantum a se inuicem distantia, quae ducant in canales contortos, seu conchas, conuexa parte se respicientes, subtili septo seiunctas. Quarum quamlibet terminari in infundibulum, indeque in canalem cylindricum, forte meatum internum nominandum, inter duas cartilagines collocatum, et apertum in saccum, cum quo antrorsum minor communicet, in utroque vero opaca, at multo viscido aquoso immersa cretacea substantia, figuram regularem habens, cum acidis efferuescens, illique in meatu interno et
- p. 496. concha obuia similis contineatur. Vbi sacci hi, cochleae et labyrinthi locum tenentes, secum communicant, e paruo mitti canalem vnitum ductui communi canalis horizontalis anterioris et externi, cum quod iidem canales altero suo extremo coniungantur, ibidemque posterior utroque suo extremo, vnus communio.

munione cum magno sacco antea habita, se adiungat. Canales hos potius circulares, et uti venae in valuularum suarum loco, dilatatos esse eorumque cava secum communicare. Meatum externum, quum per eum aër externus non propagetur, vsum tantum praestare tubae EUSTACHII, cum membrana et cavo tympani absentis. Ad saccos et canalem posteriorem mitti nervos a quinto et septimo pari; a solo illo ad anteriorem et exteriorem canalem, pellucidos vero factos difficulter cognosci. Et pellucidos fieri nervos, qui distribuuntur per organon piscium ossorum, v. c. morhuae, solis membranis a cerebro seiunctum, in inferiori, posteriori et laterali cranii extremo positum, meatu externo carens, constans imprimis ex canalibus semicircularibus, duobus perpendicularibus, anteriori et posteriori, tertioque horizontali, inter se et (non autem in morhua) cum sacco, pariter ut canales, lapillis asperis viscido aquoso immersis pleno, (cui in morrhua alius parvus adhaereat) p. 498. communicantibus. Campanarum duarum diversae magnitudinis sonum, si eas in aëre romanens sub aqua pulsaret, grauiorem, caput autem aquae immergens si eas in aëre pulsaret, acutiorem. sin autem sub aqua, tam altum et distinctum percepit Auctor, ut earum diuersitatem facile dignoscere potuerit; indeque (licet experimenta haec ad receptaculum aquae adhibita non satis multum valere queant) aqua melius, quam aëre oscillationes ad auditus organon transferri, sonumque eius celeritate non imminuta, distinctiorem reddi, verosimile censet. Dum differe- p. 499. rentiam organon auditus piscium et humanum intercedentem, variarumque huic propriarum partium absentiam perlustrat, intellexisse putat, tubam Eustachianam amphibiorum, foraminulumque conehae nantium pinnatorum quodammodo quidem meatus externi officium praestare posse, tubos tamen potius

- esse, per quos materia cauis Internis contenta eiicitur, sonique oscillationes per solida organo interno auditus continua seu contigua transferri, ad id enim nec tubam Eustachianam nostram aptam esse, horologii enim ori, aure externa simul perfecte clausa, immissi pulsum percipi illo dentibus palatoue osseo admoto, non autem eo super linguam suspenso; ita
- p. 500. in amphibiis per subtilem parietem, cauum tympani externe claudentem, in piscibus osseis per subtilissimos osseos cranii parietes, ad cretaceos saccos, canalesque vsque, aqua, quae tam larga copia in cranio contineatur, mediante, transferri posse oscillationes. Nervos opticos ideo forte, quod pisces collectim vno tantum oculo videant, a se inuicem magis distare. Quo certius intelligamus, an humor niger, qui piscium choroideam et iridem interne obscurissimus obducit, sensationem lucis fortiolem reddat, cuniculos, in quorum albo humor ille desit, fusco vero abundet, maiori attentione esse considerandos. Vasa sanguifera magna ex parte iridem constituentia puncta immediate sanguinem fundere, et glutine minio tincto iniici posse. Raiam processum palmatum in iridis parte superiori positum pro lubitu attollere et
- p. 501. demittere posse. Coniunctiva irritata, eius vasa prolongari in alia noua, indeque oriri maculas corneae. Humorem aqueum, qui in piscibus parcissimus sit, in sepia loligine desit, lenti crystallinae tuendae potius quam refractioni radiorum prospicere. Magnitudini vitrei humoris lentisque crystallinae deberi, quod oculus morhuæ illum bouis pondere et magnitudine aequet; nucleumque, cuius diameter tertiam diametri totius lentis partem teneat, illo bouis densiorem fore, si stratorum lentem componentium densitas regulari modo cresceret. Lente morhuæ illa bouis densiori radios quidem celerius refrangente, ista tamen refractione, quum lentes ex inflammabili compositae

positae sint, simplici densitatis maiorem rationem se-
quente; nec non lente ex parte sphaerae maioris
composita focum suum propiorem habente, quam
si sphaera perfecta; figuram lentis piscium sphaericam
non ad radios lucis potentius celeriusque, quam in P. 502.
quadrupedibus, colligendos, sed tantum ad visionis
campum ampliorem reddendum conferre. Postea P. 543.
sepiae loliginis structura examinatur, et contendi P. 544.
tur, vesicam eius atramentariam, licet eam et hepar
nulla intercedat communio, vere selleam esse, et con-
firmare opinionem bilem non digestionis, sed faecum
ex chylo se- et excretionis inseruire putantium; vesi-
cam vrinariam forte esse eam, quae aquoso humore
plena inter viscera abdominalia et os posterius posita
ductum ad corpus glandulosum pertinentem recipiat;
duo illa corpora ex lobulis composita inter vesicam
atramentariam et hepar sita, interdumque in magnum
sacculum, cuius ductus in anum pateat, leuiterque
pressus vermicularia corpuscula emittat, explicata es-
se videri ouaria; ut et duo illa, conica interno vaginae
viscera continentis, lateri affixa corpora branchiarum
officio fungi. Describuntur porro tres ventriculi se, P. 545.
piaae una cum auriculis vasisque iis, coniunctis, ho-
rumque per corpus decursu; substantia vero mollis p. 546.
immediate super oesophago inter duo, iride et aqueo,
non autem vitreo, humore destitutos, lentemque
crystallinam, tenacissimo glutine cum cornea con-
glutinatam, habentes oculos posita, et a latere duo-
bus sat magnis et firmis, a quibus nervi optici oriun-
tur, lobis instructa pro cerebro; lobi ex eius cruri-
bus enati pro cerebello; filum, in quod terminatur,
pro medulla spinali habetur, ossiculumque vicinum
auditui inseruire creditur. Tandem de hystrice ma-
rina, de corpusculis inter cornicula eius positis pro
antennis habendis, de absentia cerebri et nervorum;
de quinque dentibus, eorum situ et nexu, fibrisque
muscu-

- muscularibus; de oesophago ex eorum medio orto,
 p. 547. eiusque ad anum decursu et circumvolutione; de ca-
 nali-intestinali eiusque mesenterio, de duobus paral-
 lelis et aequè magnis, valuulis vero carentibus, per
 totam limbi superioris mesenterii longitudinem eur-
 rentibus, vasis multos ramos ad intestina, internam-
 que testae membranam mittentibus. Quorum com-
 munionem, nec an absorbentia vasa in eos pateant,
 organumue pulsans cordi simile adsit, quum detegere
 non potuerit Auctor, tantumque cauom corpus pro-
 pe rectum viderit, opinatur, absorbentia oesophagi
 et canalis intestinalis vasa forte immediate ferre chy-
 lum in vasa illa, forte secum communicantia, et ad
 sanguinem circumferendum corde non indigentia,
 quorum alterum arteriae, alterum venae forsan prae-
 stet vsum. De ovario in quinque lobos diuiso, mul-
 p. 548. tisque ductibus testam perforantibus praedito. De vasis
 externis, cuilibet foraminum in quinque duplicatas se-
 ries in testa dispositorum pari respondentibus, ani-
 male mortuo dimidium pollicem longis, in planas,
 in peripheria dentatas, in medio foramine puncto no-
 stro lacrymali comparando pertusas, et ex particulis
 cretaceis sibi inuicem impositis compositas laminas
 sese terminantibus, conflatisque ex fibris musculari-
 bus internis longitudinalibus externis circularibus,
 membrana inuolutis: de ramificationibus eorum per
 internam ex variis membranosis laminis compositam
 testae substantiam; et quinque ex his obortis, in basi
 dentium in sacculum, indeque inter dentem et oeso-
 phagum in alium canalem productis truncis. De
 p. 549. vasorum illorum actione illi capillarium simili, et vso
 in praeda capienda. Saepe enim xna cum hystrice
 ex aqua ab Auctore fuisse sublatum buccinum quar-
 tam librae partem ponderans. Hypothesin vero Au-
 ctoris de secretionem aquae inter internam testae su-
 perficiem et viscera repertae ex marina, cui similis, a
 vasis

vasis illis externis absorpta secretaque ad canalem alimentarem per alia vasa chyli elaborandi gratia translatione ob canales se – et excretorios nondum animadueros assumi non posse. Adiectas icones non satis accurate sculptas esse.

40. PORTALII *obss. de effectibus vaporum me-P. 518.*
phiticorum in hominem, de submersis, de infantibus in partu mortuis visis, de rabie, cum cura his casibus accommodata, Edit. VI. in qua adi. mult. Obs. de effectibus venenorum, et modo eorum funestum in hominem effectum impediendi. 8. 1787. Paris. Gallic. Sunt iam satis cognitae, priores duae iam quinque vicibus editae; illae de rabie a nobis *) recensitae, rationalemque medendi methodum Auctoris comprobant.

41. IOH. GREGORY, *med. reg. Angl et prof. med. P. 524.*
Edinb. praelect. de officiis et cognitionibus medici cum cursu studiorum, transl. ex Angl. a Verlac 1788. Paris. 12. Gallic. Sunt sex, in quorum primo de dignitate et vtilitate medicinae, qualitatibusque medici, secundo de iisdem, nouorum remediorum, consulationum, veterumque medicorum respectu; quatuor posterioribus de cursu medico disseritur, et contenditur ex physica et chemia tantum, quae ad medicinam spectant, ex linguis latinam, graecam, gallicam, anglicam et italicam addiscendas, iisque qui medicinam et philosophiae partem discere cupiunt, viam non praeccludendam esse.

42. ALB. AB HALLER *biobl. med. pract. tom. IV. p. 527.*
edid. nouisque curis auxit I. D. BRANDIS, Bern. 1787. 4. mai. tab. util. ad mater. in quatuor Voll. content. Edere voluit D. VICAT PETTERLING, morte vero impeditus fuit. Continetur historia scholae *Stahlianæ* ad p. 528. *Boerhaavianam* anno 1707. vsque. Additamenta

D 3

ex

*) vid. Vol. XXIV. p. 337. sqq.

ex bibliotheca vniuersitatis Gottingensis comparata sunt.

43. D. IBERTI *Obff. vniuers. de nosocomijs cum idea de eorum constructione c. plan. delineat. ab architeſto* DE LANNOY Lond. et Paris. 1788. Gallie. Emendationes nosocomiorum ex Italia et Hispania in Angliam, tum demum in Galliam translatas esse.

p. 557. 44. GEO. BENI. SCHAEFFERI *diff inaug. de angina pectoris vulgo sic dicta.* Goetting. 1787. Repre-

hendit Anglos morbum hunc pro nouo habentes, et demonstrat, ab HOFMANNO asthmatis cum spasmus praecordiali, a MVSGRAVIO arthritici, ab HELMONTIO caduci pulmonum, ab ETTMÜLLERO asthmatis occulti sicci, a WILLISIO conuulsiui sicci nomine iam esse descriptum; ELSNERUM de causa eius recte sensisse, eam enim et incompletis Anglorum obser-

p. 559. uationibus, inprimis BERGERI, MACQVEENII, SYMTHII, HAMILTONI, IOHNSTONII, eorumque medendi methodo comprobari, non tamen, vti GRVNERI et SYMTHII obseruationes doceant, alias causas, arthriti-

p. 560. dis anomalaе ad instar in pectoris neruos agentes, videlicet retentionem haemorrhoidum, rheumaticum principium, venereum venenum, exanthemata retropulsa, vlcera inueterata incaute sanata, esse excludenda; causam proximam esse affectum spasticum seu forte constrictionem neruorum cordis, pulmonum, partiumque iis connexarum factam a materia morbosa directe vel indirecte in eos agente; huic igitur accommodandam esse methodum medendi, et paroxysmo cessante omnia ea adhibenda, quae in anomala arthritide adhiberi solent.

p. 561. 45. ANT. NVNEZ RIB. SANCHEZ *obff. de morbis venereis, post mortem Auctoris publ. ab ANDRY* Paris. 1785. Gallie. Experientia quadraginta annorum Auctorem satis docuit, multos chronicos mor-

p. 564. bos ab occulta lue venerea oriri; idque pendere ab im-

prudenti huius luis cura, quod iam demonstrasse vi- p. 565
 GONEM, MERCVRIALEM, LEMNIVM, O-CONNEL-
 LIVM, BRISSETVM; morbum venereum acutum ve-
 reque inflammatorium a chronico esse distinguendum,
 mercurialia externa semper nocere; SWIETENII et p. 566.
 PRINGLII observationibus de praestantia sublimati p. 567.
 corrosivi ob regimen a discipulis multum adulanti- p. 568.
 bus neglectum parum fidei esse adhibendum; sem-
 per primum inflammationem esse tollendam, aegros p. 569.
 que lecto et in aëre calido retinendos, tum robustis
 omni bi-vel triduo aut sublimatum corrosivum, aut
 dulcem mercurium, purgantibus et antispasmodicis
 iunctum, in pilulis, intermediisque diebus decoctum
 vel sassaparillae, vel bardanae, vel guaiaci, (cui ad
 sudorem proliciendum nonnullae vini emetici, vel
 tincturae antimonii guttae admisceantur,) ultra men-
 sem propinandum; gracilibus imbecillisque vero, p. 570.
 ptyalismo licet non sequente, non ultra triginta et quin-
 que dies vel quotidie, vel alternis diebus vnguentum
 esse inungendum, et quidem iis, in quibus nulla ossium
 caries pertimescenda, camphoratum, iis, in quibus ea
 imminet, potu demulcente antiseptico per quinque
 sexue dies praemisso; sin autem in iisdem imbecillis
 symptomata morbum chronicum simulent, frictio p. 571.
 num loco mercurialia interna remediis genio chro-
 nici mali adaequatis coniuncta adhibenda esse; inter
 excretiones, quibus venenum evacuandum, opti-
 mam esse per poros cutaneos, qua facta salivationem
 non necessariam esse, hanc tamen illa facilius mode-
 rari posse, non autem moderandam esse purgantibus,
 sed remotis frictionibus, et propinato copioso potu
 demulcente; in cura denique chronicorum venereo-
 rum morborum balnea vaporosa Russica, vel similia
 auxilia multum valere.

46. IUVILLI, *chir. herniar. tract. de fasciis her-* p. 572.
niariis. Paris. 1786. 8. c. 14. tabb. illum. Gall. Qua-

draginta per annos his construendis omnem a multis, et regia academia chirurgica laudatam operam impendit; commendari inprimis merentur machinano artificiali in inguinis plicatura recipiendo apta; alia in incontinentia vrinae, viris applicanda; alia rectum prolapsum in suo situ retinens; pessariaque duo, alterum eburneum, alterum ex gummi elastico paratum. ANGLIETTI commendat IO. BAPTIST. RODELLAM, mechanicum Paduanum, qui IVVILLII praecepta in fabricandis instrumentis sequatur.

II.

*Auswahl aus den Tagebüchern des königlichen Friedrichskrankenhauses zu Copenhagen. Erster Theil, welcher die Jahre 1782, 1783, 1784. enthält. Von FRIEDRICH LUDW. BANG, dieses Krankenhauses erstem Arzte, der Arzneygelahrtheit Doctor und Professor an der Uniuerstät zu Copenhagen. Aus dem Lateinischen übersetzt *) durch IOHANN HEINRICH IUGLER, der Arzneygelahrtheit Doctor und Landphysicus zu Giffhorn im Lüneburgischen. Copenhagen und Leipzig, 1790. bey Christian Gottlob Proft, königl. privil. Uniueritäts-Buchhändler. 8. pagg. 330. Dedic. praef. Traductoris et Auctoris et descriptio nosocomii Hafniensis pagg. xxxvi. Zweyter Theil, welcher die Jahre 1785, 1786, 1787. enthält. Ibid. eod. pagg. 448. sine praef. Traduct. et indice.*

i. e.

*) Prodiere Hafniae 1789. 8. Selecta anni 1781. actis reg. soc. med. Haunienfis, Vol. I. inserta vid. Comm. nostr. Vol. XXVII. pp. 195. 198. 200.

i. e.

J. L. BANG Selecta diarii nosocomii Fridericiani
Hafnienſis, Tomi duo, in Germanicum verſi
a I. H. IVGLER.

In praefatione T. I. Cl. Auſtor operis ſui rationem reddit eique deſcriptionem noſocomii ſumtibus regiis 1756. fundati ſubiungit, in qua, quantum curam aegrorum ex omni parte ſpectat, parum forte deſideres: in praefatione T. II. autem Cl. IVGLER inſigne aedificii vitium ex litteris amicorum commemorat, ſoli nempe humiditatem imumque tabulatum ſucceſſu temporis aliquantum demerſum et ob humiditatem inſalubre; vnde quorundam morborum hic frequentiorum ratio pateat. Verſionis neceſſitatem bibliopolae defendendam vrgendamque relinquimus, in opera, quam Cl. IVGLER in ea impendit, acquieſcentes, neque feſtinationis excuſationem ab ipſo adductam adeo neceſſariam arbitrati, ſiquidem raro tantum eam nimis ſtriſte ad latinae linguae genium coactam deprehendimus: vox tamen *rechte* (dextra) inſolentior omnino nobis viſa. Annotationes nullibi adiecit.

Ordo, quem in conſignando hoc diario ſervavit Cl. BANG, iſ eſt, vt (omiffis prorfus generalioribus de topographia medica morbisque ſollemnioribus, nec non de tempeſtate cuiusvis menſis cet. adeo vt in medias res non ſecus ac notas leſtorem rapiat) ſinguli menſis morbos primo epidemicos, poſtea ſporadicos, in noſocomio obſervatos enarret, demortuorumque ſectiones, quos rariffime neglexit, ſubiungat. Vtique curationis adhibitae rationes addidit, formulis frequenter ex pharmacopoea in uſum noſocomii Fridericiani Hafnienſis, Hafn. 1788. 8. min. a ſe edita deſumtis uſus, quarum ergo et nos, vbi occaſio

fio tulerit, ex eadem mentionem facturi sumus: multa praeterea passim de causis, indole, prognosi morborum egregie disputavit, quae hunc librum non possint non quam maxime commendare. Iam quum opus ipsum *selecta* tantum sistat, facile praevidemus, nos in praecipuis eiusdem momentis communicandis vix prolixitatis culpam esse euitaturos: hanc autem lectores nobis condonatuos speramus, si gravitatem rerum hic tradendarum perspexerint.

- Tom. I. Frigoris in dorso sensus post febrem intermit-
- P. 1. tentem residuus vesicatorio ibi applicato diuque sup-
- P. 4. purante ublatus. Phthisicus tribus ultimis vitae hebdomadibus peculiari rigiditate spinae dorsi et colli affectus, aliusque a febre rheumatica paene conualefcens dolore abdominis cum diarrhoea correptus ultimo vitae die idem symptoma patiebatur: in utriusque cadauere causa videbatur posita esse in inflammatione partis posterioris pulmonum. Asthma per sex hebdomadas durans, accedente demum oedemate pedum, redeunte efflorescentia pustulosa faciei, quae antea disparuerat, sponte sublatum. Aegra post peripneumoniam neglectam sputis purulentis affecta, quae nulli remedio cedebant, oleo asphalti ad gr. viij. mane et vesperi sumtis sensim restituebatur. Plura de efficacia huius remedii testimonia subinde occurrunt *). Metastasis febris putridae ad hepar et praecipue ad pectus, post mortem sero rubello in eius
- P. 16. cavitatem pulmonibusque inflammatis repertis. Febris tertiana, in hysterica per corticem peruianum in substantia datum in continuam mutata, eiusdem decocto ad typum priorem redibat, non tamen cessabat, nisi mane et vesperi assa foetida simul in usum vocata.

*) Vid. etiam Comm. nostr. Vol. XXVII. p. 196. Vol. XXXII. p. 56.

vocata. Febris catarrhalis epidemica Aprili 1782: p. 17.
 mitioris indolis, vni tamen aegro, accedente pectoris
 inflammatione sputoque purulento subsequuto, 27.
 die exitialis, cuius thorax dexter sanguine plenissi-
 mus, pulmone huius lateris absumto, ita vt tantum
 pus et substantia quaedam cellularis sanguini admixta
 essent. Dolores rheumatici sponte in perfectam to-
 tius corporis immobilitatem sine dolore ac tumore
 transeuntes: vesicatoria nullius vsus; sensim tamen
 aeger balneis calidis, cucurbitis siccis et liquoris ner-
 vini (ex camphorae ℥ij. in liq. anod. 3℔ solutis, phar-
 maeop. p. 17.) vsu restituebatur. Occasione catar-
 rhi supra memorati epidemici Maio adhuc durantis p. 21.
 de necessitate in inflammatione rheumatica pectoris
 sanguinem tardius etiam mittendi. Diarrhoea habi-
 tualis, accedentibus signis scorbuti per succos her- p. 22.
 barum recentium, decoctum album (ib. p. 5. sed cur
 pulvis testarum praep. additur?) et mixtura ex essent.
 cascarillae, tinct. rhei vinosa et liqu. anodyno curata.
 Arthritis vaga nervosa ab onania, cort. per. et liqu. p. 23.
 neruino sanata. Deneccitate vomitoriorum sub de- p. 25.
 cursu febris putridae, vbi impuritates prmarum via- 171.
 rum iterum se produnt, repetendorum; epithema p. 27.
 tum frigidorum in iisdem, sanguine caput impetuo-
 sius petente. Hemiplegia post eam relicta, vesica-
 toriis et liqu. neruino posteaque tinctura antimonii
 (Huxh.?) cum spiritu lauendulae composito deuicta.
 In cadauere viri, ante mensem apoplexia eamque inse- p. 29.
 quuta hemiplegia lateris sinistri correpti, ventriculus
 dexter cerebri multum serum et ingentem abscessum
 continebat; duae tertiae hemisphaerii dextri postero-
 ra versus in massam mollem liquidam versae, aequae
 ac pars posterior thalamorum neruorum opticorum.
 In alio, post praegressam vertiginem et postea co-
 phalaeam periodicam subito placide mortuo, mul-
 tum sanguinis fluidi sub cranio, dura mater tenuissima
 mul-

- multumque extensa, vasa et sinus vbique sanguine turgida, plurimum feri in ventriculis lateralibus et basi
- p. 32. cranii. Post febrem tertianam diuturniorem mors subitissima: viscera thoracis omnia inter se et cum
- p. 33. costis concreta. Scirrhus ventriculi prope pylorum, magnitudine ad caput infantis accedens, continui vomitus assumptorum causa. Vires solutionis aquo-
- p. 34. sae gummi guaiaci in affectibus arthriticis vagis, quarum documenta plura in toto libro dispersa occurrunt.
- p. 36. In colica saturnina laudani liqu. guttae octo per aliquot horas, praemissis licet praemittendis, exhibitae, epilepsiam et post hanc vertiginem cum caligine oculorum produxerunt, iteratae demum venae sectioni hirudinibusque ad tempora cedentem: caute igitur vel prorsus non opio in hoc morbo vtendum.
- p. 39. Ren dexter in tumorem capite maiorem, materia steatomatosa et pure sanguine remixto plenum, conuersus; funiculus spermaticus brachii crassitie, testiculus capitis infantis magnitudine, simili materie
- p. 41. pleni. Cephalaea in virgine post menstruationem nimiam dirissima, venae sectionibus, hirudinibus, camphorae non obediens, a puluere refrigerante (Pharmacop. p. 34.) cum moscho intermittebat, postea cortice per mensem exhibito sanata. Hydrops praeputii post febrem acutam, scarificationibus diuturnaque subsequuta exulceratione sanatus, superstitie tamen calloso tumore.
- p. 47. Vires gei vrbani in febre quotidiana post putridam relictæ, vbi cortex inefficax fuerat: existere quamdam velut sympathiam et antipathiam inter aegros quosdam et remedia; talem vero idiosyncrasiam non posse inferuire regulae practicae generali inde deducendae. In sequentibus multa
- p. 48. exempla virium illius contra diarrhoeas. Metastasin febrium putridarum ad parotidem vtramque nunquam bonam Cl. Auctor vidit, ideoque hos tumores potius resoluendos quam ad suppurationem ducendos

dos suadet. Asthma pituitosum in potatore iam per p. 55.
 dimidium annum perdurans, cum atrophia coniun-
 ctum, intra septem hebdomadas oxym. seih. et syr.
 alth. ana ʒij eff. enulae ʒss omni bihorio ad cochlearia
 duo minora sumtis et singulo mane iusculo ex farina
 secalina sublatum. Olei anim. Dippi vsus aduersus
 singultum conuulsionibus stipatum, quum nec liquor
 c. c. succ. nec moschus quicquam praestitissent.
 Ischias, a gummi guai. in motum ducta materia ar. p. 56.
 thritica, pessima symptomata producens, deinde re-
 diens sensimque curata. Inflammatio intestinorum p. 62.
 cum pertinacissima alui obstructione, vomitu adeo
 stercoreo per aliquot dies, solis fere naturae viribus
 superata (balneorum hic nullam mentionem fieri mi-
 ramur). In puerpera 10. post partum die inflamma- p. 67.
 tione intestinorum mortua omentum pinguiissimum
 ad latus sinistrum detrusum ibique inter intestina in-
 volutum: hanc pinguedinem mutati eiusdem situs,
 huncque ob pressionem inflammationis causam haberi
 debere. Hepatitis ictero iuncta febre quotidiana p. 73.
 excipiebatur, euacuantibus resoluentibusque curata:
 causa verosimillima in restituta secretionis bilis eius-
 que stimulo intestinis illato quaerenda; hinc effectus
 bilis tamquam causae materialis febrium intermitten-
 tium. Anasarca potione ex crem. tart. solubili, spir.
 salis dulci et aqu. petrosel. curata, cuius sub vsu efflo-
 rescentia scarlatinae similis totum corpus occupabat:
 similem effectum cremor tart. solubilis saepius mon-
 strauit, inde ad reuocandam figendamque scarlati-
 nam omnino commendabilis. Post ischiadem septem p. 78.
 mensium, cui demum tussis sicca, difficultas spiran-
 di, macies accesserat, interstitia musculorum gelati-
 na crassa repleta; vnciae circiter quatuor liquidi pri-
 mum pellucidi, postea spissi et particulis puriformi-
 bus remixti, ex acetabulo effluentes, et in hoc aequae
 ac in capite colloque femoris multae eminentiae et
 loca

- loca aspera; serum in abdomine effusum, glandulae mesenterii solito maiores; in pectore sinistro serum sanguinolentum; pulmones scirrhusi, costis accreti.
- p. 81. Efficacitas emulsionis gummi ammoniaci cum ox. scill. et aqua hyssopi (Pharm. p. 11.) in morbis arthriticis. In iuvene ictero praegresso inflammatione hepatis correpto, hac quoque discussa et sanitate sensim redeunte, sanguis ex ore naribusque fluebat, accedentibus altero die maculis liuidis sensim auctioribus, sine febre ulloue symptomate funesto; longo decocti corticis cum spir. vitrioli (ib. p. 6.) usu demum perfecte conualefcebat: mutationem hanc solvi, quae sanguinem resoluat partemque grumosa cum aquosa commisceat, adscribi debere, essentialiter diuersae ab illa, quae in scorbuto et febre putrida idem efficiat, licet idem in utroque statu remedium conueniat.
- p. 86. In cadauere peripneumonici, cui per decursum morbi vrina paucissime fluxerat, interdum prorsus intercepta, vesica flaccida, vix dimidiae vteri virginei magnitudinis: an ab vrina, a resorpto pure nimis acri reddita? Cephalaea grauissima, irritis omnibus aliis auxiliis, vesicatorio toti capiti imposito
- p. 103. curata. Symptomata spastica post excretionem tæniae, anthelminticis et simul in usum ductis floribus zinci maximam partem sublata, nulla licet excretione sequuta. Tristissima symptomata a materia arthritica in corpore oberrante, post annum fere morte terminata: praecipua eorum sedes in carie vertebrae septimae dorsi partisque octauae ei adiacentis; ob inutilitatem omnium remediorum in hoc aegro adhibitorum quaeritur, an in simili statu magnas sensimque augendas opii doses tentare conueniat? Arthritis anomala, iam extremitates, iam viscera abdominis occupans, per totum morbi sex hebdomadas durantis decursum maculis liuidis petechiis similibus passim in toto corpore iteratis vicibus apparentibus
- et

et evanescentibus, non tamen scorbuticae indolis
 stipata. Stranguria per plures menses durans, pro- p. 121.
 babiliter a muco haemorrhoidali resorpto, post mul-
 ta remedia incassum adhibita tandem aqua pyrmou-
 tana melior reddita, deinde aqua frigida pota et ex-
 terius adhibita et clystere ex vini albi ꝑiss et extracti
 opii gr. iß sanata. Quantum ad curationem hydro- p. 128.
 pis calor aestivus solida relaxando resorptionique
 aptiora reddendo conferat. Epilepsia in viro antea ab p. 129.
 inflammatione colica liberato, cum tremore artuum al-
 ternans, cortice peruiano sopiri visa, dein rediens, de-
 lirium cum insigni debilitate et sopore relinquens,
 elapso mense mortem inducens: sectio nihil praeter-
 naturalis obtulit, nisi parum feri in dextro ventri-
 culo cerebri effusum; an acrimonia occulta cum eo
 coniuncta eisdem, quos in aliis sola maior eius co-
 pia, effectus produxerit? Scirrhus obstructions p. 133.
 quamplurimae in abdomine, indeque natus hydrops,
 praegresso ingenti terrore mortisque metu. Caries p. 134.
 lethalis spinæ anterioris ossis ilium, a constrictione
 per balteum inducta. Dolor lienis per nouem men- p. 138.
 ses primo quotidie horis pomeridianis recurrens, po-
 stremo continuus sed his horis exacerbatus, sine tu-
 more externoue dolore, vnguento neapolitano parti
 affectae infrieto, et pilulis ex sap. ven. gumm. amm.
 ass. foet. extr. chamaemeli et extr. gummoso aloes in-
 tra sex hebdomadas discussus. Eadem remedia, omis-
 sa assa foetida, cum aqua calcis viuae dolorem hepa-
 tis cum vomitu ingestorum, ardore ventriculi, ma-
 cie corporis coniunctum sustulerunt. In alia aegra
 dolores spurii lienis, frustra adhibitis clysteribus ant-
 hystericis et resoluentibus, solutione salis Glauberi
 cum tinctura rhei saepius exhibita multumque pur-
 gante breui cessarunt. De vi moschi aduersus in- p. 142.
 flammationes, siue cum camphora coniuncti siue so-
 lius. Laxitas pulmonum post superatam peripneu- p. 145.
 moniam

- moniam superstes, diaeta frigida, requis corporis
 .141 et electuario ex cort. per. cascar. bolo arm. nitro, con
 p. 149. serua ros. et syr. diacod. curata. Raucedo cum sensu
 obstaculi cuiusdam in larynge, sensim crescente de
 glutitionemque admodum grauante, tandem excreto
 p. 151. thrombo puris inspissati sublata. In inflammatione
 .151 intestinorum non fidendum esse symptomatibus paca
 .151 tioribus visis neque libertati alui, si celeritas pulsus
 p. 155. adhuc animaduertatur. Singularis historia aegri ana
 sarca cum difficultate spirandi, tussi sicca, tumore ac
 dolore hepatis affecti, excitata per vnguentum nee
 pol. regioni hepatis illitum saluatione ab his sympto
 matibus liberati, sed durante ea, ob abscessum in
 gingiuis a dente carioso natum, ortumque inde ori
 ac faucium tumorem, omnibus in peius ruentibus
 post triduum mortui: sectio praeter alia inprimis
 .151 duo polypos, minorem in sinistro cordis ventriculo
 .151 maiorem, pedis longitudine, album, compactum
 .151 nec digitis lacerandum, in dexto offerebat, quorum
 ortum Cl. Auctor sanguini per saluationem partibus
 .151 fluidioribus orbatò, solis fibrosis relictis, adscribit
 p. 161. Peculiares mutationes in febribus intermittentibus
 per Augustum vsque ad Octobrem 1783. epide
 micis: earum cum morbis aliis, pleuritide, cepha
 lalgia, ischiade ceter. vicissitudines explicari vix posse,
 nisi stimuli febrilis ea indoles assumatur, vt modo hic
 illic fixus sensationes dolorificas, modo in massam san
 p. 163. guinis iterum susceptus febrim excitet. De vesicatorio
 p. 165. rum diu suppurantium effectu in morbis chronicis
 Singularis instinctus naturae in aegra, inflammationis
 intestinorum symptomata monstrante, ad potum lactis,
 quo primum solo, deinde cum cereuisia commixto,
 p. 170. conualuit. Iuuenis perpetuo febricitans cum hor
 .171 rore vago, appetitu prostrato, tussi, sputo parco
 .171 puriformi, sudore largo nocturno corticis vsum non
 .171 ferente, ab hoc oppressionem pectoris sensit, venae
 sectio-

sectionem. et emulsionem camphoratam poscentem,
 qua medendi methodo et sudor cessabat et pectus li-
 berabatur: non omnes ergo morbos periodicos, ty-
 po licet maxime regulari, corticem ferre. Obstru-
 ctio alui post inflammationem intestinorum non sem-
 per soli naturae committenda: rheum non fert; tu-
 tum aduersus eam remedium ex nitro cum campho-
 ra et floribus sulphuris. Exemplum colicae spasmo-*p. 173.*
 dicae cum inflammatione coniunctae aut saltem eam
 excipientis. Hydrops vniuersalis, tandem lethalis,*p. 175.*
 post febrem intermittentem, in qua numquam sudor
 proruperat, quod singulari resistentiae cutis aut spif-
 situdini humorum adscribendum indeque originem
 hydropis deriuandam putat Cl. Auctor: idem etiam
 exemplum docet, hydrothoracem adesse posse, situ
 horizontali parum vel non desegato. Arthritis in-*p. 182.*
 veterata, multis remediis incassum tentatis, tandem,
 licet nulla veneni venerei suspicio adesset, saluatio-
 ne curata. Hydrops pectoris Decembri 1783. fre-*p. 187.*
 quentior quam integro decennio, in quo Cl. Auctor
 nosocomii curam gesserat: praedisponentem causam
 forte in praegresso calore aestiuo insolito, frigore iti-
 dem solito maiore subsequente, ponendam, eiusdem-
 que lethalitatem pariter intensiori frigoritribuendam
 arbitratur. In cadauere feminae dolorem sub costis*p. 188*
 sinistris spuris post moerorem diuturnum enatum
 quaeftae, loco dolente lapideam denique duritiem
 adepto, hepar solito maius ac durius, margini ante-
 riori lobi minoris insistens corpus cartilagineum, me-
 dium digitum crassum, illum cum peritoneao ventri-
 culoque connectens; omentum paruum in similem
 substantiam conuersum; pancreas glandulaeque me-
 senterii durissima; ventriculus et intestina tenuia
 multum contracta, crassa admodum expansa. De sa-*p. 190.*
 cili propensione materiae miliaris ad resorptionem
 et depositionem in vasa minora neruorum et cere-
 brum.

- p. 191 brum. Ianuario 1784. peculiarem propensionem aegrorum quartana laborantium ad contagium febris putridae suscipiendum animaduertit Cl. Auctor, quartana inter decursum putridae euanescente postea vero redeunte. Ptyalismus tertianae longius duranti accedens, nec a scorbuto nec ab obstructo pancreate oriundus, febrem non mutans, hacque deuicta diutius
- p. 192. adhuc subsistens. Hydrops diuturnus omnibus remediis obsurdescens, tandem praegressis motibus febrilibus sudore critico sublatus, residuo tantum leui dolore hepatis, succis herbarum recentium iuuante
- p. 194. tempore vernali curato. COTVNNII methodus ischiadi medendi *) semel tantum successit, forte ob indolem volatilem acrimoniae vagando dissipatam; in plurimis aliis nihil praestitit: inferius tamen ischias po-
- p. 204. stica eodem modo curata narratur. Miles ab ictu
- p. 195. primae vertebrae lumborum inflicto dolore ad femur dextrum propagato affectus, quod tandem intumescebat, saluatione malum vehementer augente, demum scorbuto se manifestante antiscorbuticis et cataplasmate ex pane albo et aqua Goulardi sanato, residuisque dolore lumborum et impossibilitate corpus flexendi per fonticulum ad latus vertebrae dolentis applicatum longeque suppurante sublatis: aliud memorabile exemplum efficacitatis fonticulorum in debilitate a vertebrarum laesione inferius occurrit. In
- p. 197. pluribus nautis post itinera maritima diuturna dysenteriam obseruauit Cl. Auctor, lentam dicendam, euacuatis roboratisque intestinis in dolores arthriticos
- p. 203. cum leuamine transeuntem. Suppuratio in utroque rene ab accepto ante aliquot hebdomadas ictu in lumbis, hepate enormis molis et cum vesicula fellea inflammato. Pleurodyne scorbutica, elixirio antiarthritico

*) Vid. Comm. nostr. Vol. XVIII. p. 130.

thritico (pharmac. p. 9.) et aceto scill. cum infusione p. 204.
 trif. fibr. curata. Tussis pertinax cum excretionem pi. p. 205.
 tuitosa, tandem aegro fere ad incitas redacto, acce-
 dente inter sputum materia lateritia, ei simili, quae
 alias per urinam excernitur: voluntati tantum aegri
 obtemperaturus Cl. Auctor mixturam ex spiritus salis
 dulcis et aceti scill. ana ʒij, aquae melissae ʒvj. et syr.
 alth. ʒij. ad cochlearia duo quouis bihorio sumen-
 dam praescripsit, qua ille post mensis spatium perfe-
 cte conualuit. Tumor ingens cartilagineus, plus p. 209.
 quam sinistram pelvis partem occupans, cum osse
 ilium, femore et acetabulo coniunctus, ossibus ipsis
 cariosis redditus et intestinis adiacentibus e sede sua
 depulsis, per nouem fere menses lente increfcens
 aegrumque misere conficiens; prima causa ignota.
 Hydropis cum febre intermittente alternantis histo. p. 212.
 ria: diureticorum vsus insignis in eodem. Ptyalismus p. 213.
 rheumaticus, adstringentibus cautissime tractandus.
 Dolor abdominis et lumborum diuturnior, tandem p. 214.
 accedentibus doloribus et infirmitate brachiorum ar-
 thritidis suspicionem mouens, mixtura camphorata
 (Pharm. p. 20.) cum liqu. anod. et postea vesicatoriis
 in utroque brachio sanatus. Pleurodyne cum statu p. 215.
 paralytico neruorum et scabie sicca, hac demum ope
 balnei calidi copiosius proleeta, perfecte sanata. Me. p. 219.
 tastasis lethalis puris ad pectus post inflammationem
 intestinorum. Inflammatio lethalis omenti, intesti. p. 221.
 norum et ventriculi a scirrho insigni omenti, cum
 colo et ventriculo cohaerente, in homine potu spi-
 rituoso abuso. Post praematuram consolidationem p. 229.
 abscessus in manu multum pus fundentis dolor et ri-
 giditas spinæ dorsi, paraplegia extremitatum inferio-
 rum, ischuria, tandem mors a suffocatione: in ca-
 dauere vesica urinaria expansa, interiori superficie
 nigricans, lotio sanguineo plena, pus largissime ad
 totam spinam dorsi et in ipsius cauitate effusum. Dep. 232.

- noxiis abusus potus spirituosus effectibus potissimum
p. 234. in cerebro. Peripneumonia rheumatica, die 21. et
sequentibus sudore critico absque expectoratione so-
p. 235. luta. Debilitas mentis et corporis per plures men-
ses durans, intercurrentibus lipothymiis, cum amne-
sia et stupore iuncta, somno appetitu alioque natu-
ralibus, frustra adhibitis excitantibus neruinis, sub-
p. 238. to terrore excitata sensimque curata. Febris conti-
nua die 20. symptomatibus apoplexiae lethalis: ven-
triculi laterales tanta copia feri referti, vt septum
pellucidum disruptum esset. Anasarca a potus spiri-
tuosi abusu, vltima vitae hebdomade perfecta fere
caecitate, insigni stupore et leui delirio iunctis: prae-
ter induratum et vbique diaphragmati accretum he-
par in cavitatibus cerebri, potissimum vero in basi
cranii, serum effusum, arteriae ophthalmicae san-
p. 240. guine turgidissimae. In alio aegro, ex eadem causa
dolorem hepatis questio, octauo die totum abdomen
intumuit, sequenti apoplexia lethalis accessit: sub-
itae huius mutationis causam in repetita venae sectio-
p. 242. ne ponendam Cl. Auctor putat. Post febrem inter-
mittentem pipere et spiritu frumenti suppressam ab-
cessus in cerebro et intestina omnia inflammata, par-
p. 243. tim etiam sphacelo tacta. Post quotidianam sponte
evanescentem abscessus hepatis, subsequente excre-
tione puris per vomitum et abdomen: in cadauere
intestina tenuia in regione lumbari dextra sphacelata,
hepar in saccum, partim vacuum, partim pus et hy-
datides continentem, mutatum, glandulae mesente-
p. 245. rii induratae. Iunio 1784. febres intermittentes non-
numquam cum signis obstructi hepatis, resoluenti-
bus ac deinde cortice peruuiano curatae, nonnum-
quam dolores artuum satis pertinaces, absque signis
scorbuti, relinquebant, succo citri cochleatim bis
p. 247. de die sumto cedentes. Diarrhoea scabiem conta-
gio susceptam et sponte disparentem insequens ae-
gram.

gramque emacians, geo vrbano fotuque leſi ſublata;
ſcabies a calore repullulans ſolitis poſtea remediis ce-
debat. Virtutis antiſyphiliticae opii exemplum, ae p. 252.
gro tamen ante curationem abſolutim noſocomium
relinquente: illud tuto aucta ſenſim doſi aegris diu
exhiberi poſſe, vnicumque ſolamen in morbo a ſpeci-
fico minerali non ſuperando exiſtere. Cephalaea cum p. 253.
obſcuritate viſus pupillarumque dilatatione, tineae
ſuperueniens: in cadauere ſerum in cerebro baſique
cranii effuſum; ad coniunctionem neruorum optico-
rum medullamque oblongatam haerebant corpora
hydatidibus ſimilia, materia ſpiſſiſſima repleta. Fe p. 258.
bris bilioſoputrida in viro 21 annorum, fruſtra ad-
hibitis aliis remediis aegroque eorum pertaeſo, ſolo
quotidiano vini rhenani uſu curata, oedemate pedum
ſubſequenti linctura aquoſa rhei ſublato. Atrophia p. 263.
cum diarrhoea, tuſſi, ſputis purulentis, aphthis, in
itinere maritimo annuo contracta, geo vrbano poſt-
eaeque iuſculis ex farina ſecalina intra duos menſes
perfecte ſanata. Tumor oedematofus faciei a refri- p. 264.
gerio tempore aeſtiuo, altero die in oppreſſionem
pectoris cum tuſſi ſicca, et haec rurfus in tumorem
abdominis, ſcroti et pedum tranſiens, fruſtra tenta-
tis diureticis tandem tinctura rhei addito oleo tartari
per del. ſanabatur: eodem remedio deinde ſaepius
aduerſus hydropem uſus eſt Cl. Auctor. Cephalal- p. 265.
gia a vehementi animi affectu exorta, altero die in
paralyſin artuum inferiorum ſtuporemque ſuperio-
rum mutata, poſt 14 dies ſudore vniuerſali, potiffi-
mum capitis largiori, per quatrimum durante, ma-
ximam partem ſublata, ita vt liquor neruinus et ve-
ſicatorium in nucha reliquias morbi breui tollerent.
Vertigo cum cephalalgia potiffimum nocturna, ſomno p. 266.
inquieta, tremore perpetuo artuum, a terrore indu-
cta, fruſtra adhibitis remediis, tandem puluere re-
frigerante cum valeriana et moſcho, redeunte ſudore

- p. 268. foetido pedum antea habituali, curabatur. Dyspnoea cum tussi, sputo pituitoso, dolore pectoris non circumscripto, situm horizontalem ferens, tandem sub lento virium decremento accedens ultimo ante mortem die haemoptysis: pulmones solito rubicundiores, ponderosi, tactu substantiae granulosaе, ex omnibus fere punctis liquidum spumans, rubrofuscum, quasi ichorosum fundentes. Monita de cautione in paracentesi adhibenda, ubi obstructionis ovarii suspicio est. Post vehementes colicos dolores, vomitu bilis et assumptorum alioque clausa stipatos, tertio die lethales, ventriculus non inflammatus et aequae ac totus tractus intestinorum tenuium rubellorum admodum expansus, crassa vehementer contracta absque faecibus; omentum et vesicula fellea coloris fuscorubicundi, inter se coalita; pus in huius et hepatis vicinia, et abscessu procul dubio clam genito: quaerit simul Cl. Auctor, an intestinorum tenuium et crassorum antagonismum aliquem assumere p. 274. liceat? Colicae rheumaticae casus duo memorabiles. p. 278. Vlcera artificialia, ubi chronica siccata fuerint, tantum non praestare, quantum ipsa haec recrudescunt. p. 279. scintilla, singularis observatio docet. Dolor lancinans in perinaeo sub elevatione ponderis grauioris exortus, breui dispars, post 14 dies sub quouis motu corporis redibat, eo quieto cessans, urinae excretionem non turbata, nec in loco dolente mutatione aut sub pressione doloris sensu percipiendis; venae sectio, laxans et oleum hyoscyami infusum intra 14 dies dolorem multum minuere, sed succedebat tumor in illo dextro, sub situ erecto motuque se manifestans, post aliquot dies sponte dispars, subsequente molesta expansione abdominis cum dolore funiculi spermatici testiculique dextri; venae sectio repetita, mixtura camphorata, hirudines ad perinaeum haec symptomata tollebant, et extensio abdominis superstes eecopro-

coproticis adeo leuabatur, vt tantum sub motu corporis rediret; cingulum totum abdomen ambiens eam coercebat aegrumque negotiis subeundis aptum reddebat: an phaenomenorum horum caussa in qualicumque laesione mesenterii ponenda? Hydropis P. 280.
a refrigerio exemplum. Anasarca cum leui tussicu- P. 281.
la per diuretica imminuti species apoplexiae eique cephalalgia cum infirmitate brachii succedebat, solitis remediis cedens; postea rursus adhibitis diureticis et fere dissipato tumore accedebat tussis sicca quotidie increscens, aduersus valentissima remedia rebellis, aucto simul tumore hydropico; tandem perfecta sanitas mixtura superius memorata ex aceto scill. et spir. salis dulci intra octiduum redibat: symptomata haec a resorpto fero et praesente antea obstructio-
ne tuberculosa pulmonum deriuanda. Inflammatio- P. 286.
nis lentae in ouario indicia, dolore in regione iliaca breui post partum orto, per mensem durante et tribus vltimis diebus oedemate pedis coniuncto, intra 14 dies tribus venae sectionibus et mixtura camphorata sublata. Haemorrhagia vteri a moerore diutur- P. 289.
no per dimidium annum iam durans, nonnisi paucis diebus liberis, in quibus humor albus effluebat, cum cachexia coniuncta, puluere gei vrbani et infuso aquoso florum trifolii albi sublata. Grauida oede- P. 294.
mate totius corporis cum maculis liuidis, petechiis minoribus, affecta, doloribus ad partum cum vomitu et conuulsionibus correpta subito periit: sub dura matre ingens copia sanguinis inspissati, hemisphaerio sinistro agglutinati, cerebrum duobus locis perforantis et cum simili coagulo, ventriculum sinistrum assumpta ipsius forma replente, cohaerentis; parum feri in ventriculo dextro, multum in basi cranii; abdomen illaesis visceribus aqua rubella plenum, vterus sanguine nigro. Octobri 1784. febris biliosa putrida varias P. 297.
metastases subiit: criticas, haemorrhagiam narium,

- expectorationem, abscessum sub mento, inflammationem intestinorum, tumorem pedum (vbi simul noxa emollientium et remanens in materia metastatica etiam post resorptionem vis febrim excitandi demonstratur); lethales, tumorem vtriusque parotidis, gangraenam in femore et genu, depositiones ad cerebrum, ad intestina. Diarrhoea chronica, accedente demum ascite et macie: aeger tamen puluere gei vrbani et infuso radicis althaeae et seminis lini perfecte sanabatur. Post scabiem vnguento ex praecipitato rubro repulsam cauitates pectoris, pericardii et abdominis ichore scabioso simili repletae, et pleraque earum viscera inflammata. Emulsionis ammoniacalis efficacitas aduersus hydropem. Menstrua infuso baccarum iuniperi, fol. fennae et sem. foeniculi, subiunctis mane et vesperi gr. x assae foetidae, prouocata. Lethalis metastasis febris putridae ad petus, pulmonibus penitus suppuratione consumptis (historia tamen morbi et sectionis paulo obscurior nobis visa). Saturatus aquae paracentesi eduetae co-
- P. 304. lor, tristem morbi exitum praenuncias. Ingens oppressio pectoris, morbillos antecedens, quinque-
- P. 306. repetita sanguinis missione deuicta. Febris quartanae puluere febrifugo FRESCARODI duo exempla.
- P. 314. Dolorem fixum post contusionem in scrobiculo cordis enatum, post dimidium annum vomitu puris et sanguinis leuatum, per tres hyemes spasmus ventriculi cum vomitu ingestorum sequebatur; tandem tinctura rhei cum solutione tart. tart. decocto graminis et taraxaci, clysteribus et vngu. neapol. in locum affectum infrieto, elapso mense tollebatur.
- P. 315.
- P. 318.

T. II.

- P. 3. Febris rheumatica, restitutis ope nitri, lactis
- P. 4. sulph. et camphorae haemorrhoidibus sublata. Dolor post partum difficilem a regione iliaca per totum pedem

pedem progressus, liqu. neruino, vesicatorio ad su-
ram, ac deinde balneo vaporis curatus, extensioni
sue pressioni nerui ischiadici sub partu adscribendus.
Concussio corporis per vomitum, egregium auxilium p. 6.
ad restituendum fluxum menstruum, modo praepa-
ratio necessaria praecefferit. Colica spasmodica, p. 7.
forfan rheumaticae a refrigerio originis, laxanti-
bus ex manna et oleo, balneis cacidio, tinct. antim.
Huxh. cum spir. lauend. comp. et cucurbitis siccis
ad artus dolentes curata: extremitatum dolores et
paralysis a consensu neruorum, imprimis intercosta-
lis, deriuanda. Alia spasticorum affectuum syndro- p. 8.
me, doloribus vagis capitis causam rheumaticam ar-
guentibus, gummi guac. demum sublata. Insensibi- p. 10.
litas totius corporis, excepto capite, cum perpetuo
frigore mollitieque manuum, musculis artuum debi-
litis, maxima in sudores propensione post bienni-
um demum prorsus deuicta. Duplex modus euen. p. 13.
tus lethalis febris putridae: vel inflammatio per me-
tastin, vel extrauasatio humorum resolutorum, potif-
simum in cerebro. Inflammatis lethalis intestino-
rum ab arthritide vaga in ea conuersa. Delirium p. 15.
phreniticum, libris tribus sanguinis vna vice emissis
sanatum, quum repetitae venae sectiones et hirudines
nihil praestitissent (aliud exemplum incipientis phreni- p. 52.
tidis eo auxilio curatae; aliud triginta duarum vnciarum p. 321.
in puerpera). Paralysis brachii a crapula, sanguinis p. 16.
missione, vomitorio, vesicatorio cucurbitis siccis, tinct.
antim. cum spir. lauend. comp. et infuso florum ar-
nicae intra quinque hebdomadas curata. Cautiones p. 19.
in vsu resoluentium in obstructione hepatis post eiuf-
dem inflammationem residua, ne illorum vi irritan-
te inflammatio denuo accedat. Dolores in hac vel p. 21.
illa corporis parte, diarrhoeam habitualement curatam
excipientes, forte humoribus post sedatam euacua-
tionem copiosioribus tribuendi. Gei vrhani aduer-

- p. 77. sus hunc morbum vires, addita dimidia parte simarubae
 p. 22. et cascarillae auctae. Pulsus tardus in febribus, morbi
 p. 25. grauioris in cerebro praesagium. Pleuritidis in phre-
 p. 27. nitidem mutatae exemplum. Scabiei, tanquam mor-
 borum caussae, aliorumque medelae, varia exem-
 pla: caussam, cur ea martio et sequentibus mensibus
 1785. frequentior fuerit, in frigore insolito et aqua-
 p. 33. rum deprauatione ponendam. Post dolores arthri-
 ticos solitis remediis sublatis residuus dolor calca-
 nei, pede per dimidiam horam in aquam frigidam
 p. 36. immisso sanatus. Nyctagmus a colica spasmodica
 relictus, quotiescumque acies oculorum plus solito
 intenderetur, oleo hyoscyami palpebris saepe infri-
 cto curatus. Mors subita, caussa nulla in cadauere
 p. 37. reperta, nisi pauco sero sub pia matre et in ventri-
 p. 39. culo cerebri dextro. Tartari emetici vsum in sum-
 mo gradu febris biliosoputridae, sputo purulento non
 eiecto sed semper deglutito, semel summe proficuum
 p. 41. vidit Cl. Auctor, in aliis casibus saltem innoxium. Ad-
 versus febres quartanas cum obstructione hepatis pul-
 vis ex cort. per. ʒj sal. ammon. ʒij rhei ʒj (Pharm. p.
 p. 42. 32.) efficax. Cephalalgia et vertigo remittentes,
 cum abscessu ad sinciput, frustra remediis apposis
 oppugnabantur, sed symptomatibus sensim auctis
 post mensem insultus apoplecticus accedebat; post
 iteratam venae sectionem aegra velut ex profundo
 somno euigilabat, tertio die intellectus redibat, quin-
 to totam faciem tumor erysipelaceus occupabat, post
 venae sectionem quarto die subsidens, sola leui ver-
 tigine relicta: sed inopinato abscessus ad scapulam
 dextram formabatur, quo aperto multoque pure
 emissio sanitas perfecte restituebatur. An resorptum
 ex abscessu capitis pus prima symptomatum caussa?
 Mirandi omnino effectus virium naturae in produ-
 cendis his metaschematismis. Apoplexia lethali-
 p. 47. lis, inflammationi intestinorum superueniens, cere-
 bro

bro et pectore sanis inuentis: an spastica, an ab inanitione? quaeritur. Rursus febres intermittentes p. 49. puluere *FRESCARODI* curatae, efficaci etiam, vbi p. 62. visceris obstructi suspicio erat: plura huius efficaciae testimonia passim in sequentibus occurrunt. Kermis p. 50. mineralis et gummi amm. vires ad materiam scabiosam expellendam. Vterus pro grauidio habitus, in p. 55. massam enormem steatomatosam materia purulenta obductam eiusque ope cum intestinis et peritoneo conglutinatam versus, cauo pugni magnitudine ichor cinereum foetidissimum continens, orificio adeo amplo, vt digitos transmitteret. Oedemate pedum ab assumpta drastica medicina dissipato abdomen cum dolore intumuit, fluctuatione vix persentiscenda: post trimestre mortuo aegro larga feri flauescens in abdomine effusa quantitas, peritoneae superficies interna vbique nigra, intestina hinc expansa inde contracta, in curuatura parua aequae ac mesenterium tumoribus albis folliculosis obsita, hepar cum diaphragmate concretum et pariter ac lien multum contractum apparuerunt. Febris biliosoputrida superueniente scabie critica sanata. Hirudines laryngi applicatae difficultatem deglutitionis, frequens in hoc p. 58. morbo symptoma, tollunt. Pleuritis magis inflammatoria quam biliosae indolis, expectoratione vere biliosa multum leuata, succedente demum lumbagie, cui vesicatorio frustra applicato venaesctiones quatuor medebantur. Hydrops vniuersalis in puero novem annorum haemorrhagiam narium magnam insequutus, paracentesi et aceto scillae cum spiritu salis dulci iuniperique infuso sublatus. Historia puellae 17 annorum memoratu dignissima, quae post suppressa menstrua febre biliosa, breui in intermittentem tertianam mutata, deinde successiue, altero symptomate alterum leuante, dolore lumborum cum paraplegia artuum inferiorum, febre cum dolore et tumore

- tumore glandularum axillarium, dolore et tumore mammae dextrae, rursus dolore pedum lumborumque, paraplegia, febre cum dolore pectoris et sputo purulento sanguineo, conuulsionibus epilepticis, infirmitate extremitatum laborabat, tandemque largo menstruorum fluxu redeunte sanabatur: remediis singulo morbo accommodatissimis, ut tamen cortex rubri usus viscerum nervorumque robur restitutum tribuendum sit. Tetanus a retrogressa scabie, sectione nullum aliud in cerebro vitium detegente, quam largam feri in ventriculis basique cranii effusionem. Post arthritidem primo vagam, deinde in coxa sinistra fixam, praegresso cumque arthritide subsistente dolore hypochondrii dextri, febris continua putridae indolis aegrum trucidabat: hepar in superficie exulceratum et mediante pure diaphragmati agglutinatum; an materia arthritica causa laesionis hepatis, an potius pus ex hepate resorptum dolorum arthriticorum causa? Alius aegri, in quo summa suspicio obstructionis viscerum abdominalium aderat, sectio haec sana, nisi hepar paullo durius, substantiam cerebri mollissimam humoresque in eius cauis et basi cranii effusos monstravit, ut ideo observata symptomata vix alii causae quam consensui abdominis cum cerebro adscribi possent. Intestina gangraena summopere corrupta, ab abscessu hepatis probabiliter
- p. 69.
- p. 70.
- p. 71.
- p. 72.
- p. 75. 18 ante mortem dies rupto. Ardor plantarum pedis, volarum, dorsi et abdominis, noctu increscens somnumque impediens, cum debilitate corporis ac dolore femorum superiorum coniunctus, corpore de reliquo sano neque antea morbum passo, antiscorbuticis et aduersus relictum dolorem pedum balneis vaporosis sanatus. A repressa scabie tumor ad genu, et hoc iterum represso dolorque in scrobiculo cordis cum vomitu frequenti, huicque superueniens icterus: curatio resoluentibus et euacuantibus praestita, sine

sine reditu scabiei. In alia aegra scabies repressa cam- p 79-
phorae vsu rediit, magnesia postmodum et flor. sulph.
cum balneis adiunctis sanata. Scabies critica oppres-
sioni pectoris cum sputo purulento sub vsu kermis
miner. superueniens, aegro postea iusculis ex farina
secalina et aquis selteranis cum lacte sanato. Simi- p. 82.
litudo colicae nautarum in regiones calidas iter
facientium cum saturnina ratione symptomatum me-
thodique curandi, caussis licet diuersis. Iuuenis 24
annorum per plures menses difficili respiratione et p. 84.
palpitatione cordis, a causa ignota lente increscen-
tibus neque ab erumpente scabie leuatis, tandem ex
improviso placide obiit: pulmo dexter pleurae dia-
phragmatique accretus, in superficie exteriori fissura
a poll. longa et satis profunda ruptus; pleura in loco
huic fissurae proximo ichore spisso obducta; seri non-
nihil in pericardio; cor amplissimum, sanguine par-
tim tenui, partim crasso et polypofo, plenum; val-
vulae mitrales osseae, viam inter sinum et ventriculum
coarctantes: vnicum huic simile exemplum in vetula 75
annorum MORGAGNIUS *) conspexit. Post febrem p 88.
biliosoputridam superatam frequenter residua vertigo
grauitasque capitis, vesicatorio in nucha tamquam
specifico debellanda. Singularis huius febris meta-
stasis in pectus, methodum antiphlogisticam requi-
rens, ac demum diarrhoea hancque excipiente sputo
purulento sanata. De virtute mercurii aduersus mor- p. 92.
bos chronicos etiam non venereos. Colica spasmo-
dica scabiei curatae succedens, euacuantibus, liqui-
neruino et postea sulphure exhibitis, quo scabies
redibat, deinde balneis sanata. Expansio zonae coli p. 93.
cum spasmo ventriculi et fame praeternaturali, fru-
stra adhibitis internis, quotidiano vsu sesquidrachmae
assae

*) De sed. et caus. morb. XXVII. 2.

- p. 94. affae foetidae in clystere intra 14 dies sublata. Tumor dolens genu, nulli causae nisi doloribus vagis arthriticis praegressis adscribendus, iteratis venaesectiōibus et emulsione camphorata intra 10 dies discussus: in alio post sanguinis missionem vesicatorium toti tumori impositum et postea balneum vaporis medelam afferebat. Menstrua suppressa, sanguine cerebro ex naribus vel pectore vel ex utrisque prorumpente, vno clystere emolliente, quod aegra maxime reformidauerat, reuocata. Post praegressam ante aliquot annos haemoptysin violentam aeger difficili respiratione laborans breui post introitum in nosocomium decessit: thorax dexter multo sero plenus; pulmo eius lateris scirrhis variae magnitudinis referatissimus; pericardium multa aqua repletum; cor maximum; pulmonem sinistrum costis, cum quibus
- p. 97. coalitus erat, apprimens. Delirium melancholicum post febrem biliosoputridam superstes, aceto vini
- p. 101. cochleatim ter de die sumto curatum. Singultus nervosus, moscho et clystere ex assa foetida posteaque epithemate ex aromaticis vino et aceto infusis
- p. 102. natus. Spasmus tonicus extremitatum cum vlcusculis prurientibus in pedibus, abusui spiritus frumenti tribuendus, liquore neruino et magnesia cum fl.
- p. 104. sulph. sublatus. Tumorem abdominis in casu peculiari materiae rheumaticae, refrigerio ad peritoneum repulsae et in hoc forte inflammationis quamdam speciem producenti (abdomen tamen neque sponte, neque tactu exploratum, doluit) actionemque muscutorum abdominalium turbanti adscribendam, et ex eadem causa tumorem abdominis saepe protinus post mortem deriuandum putat Cl. Auctor.
- p. 105. Anasarca, corpore de reliquo sano, a solo diuturno moerore. Scabies sicca, inutili sulphuris et balneorum usu, mercurio dulci ad saluationem diu durantem tractata, in herpetem largum cum tumore et rubo.

rubore mutata, qui nonnisi carni bubulae recenti quavis vespera locis affectis impositae cedebat. Post p. 107. inflammationem intestinorum, accedente ultimis vitae diebus vomitu stercoreo, apparuit ingens foramen in ilio, insigni copia faecum fluidarum in abdomine effusa. Voluuli mirum exemplum, toto p. 108. colo transuerso in descendens immisso et tam arcte cum eodem coniuncto, vt ab eo separari vel extrahi nullo modo posset; principio coli valde coarctato et cum partibus vicinis coalito, intestinis tenuibus maximam partem e sede sua detrusis. Stranguria cum p. 109. incontinentia vrinae coniuncta, paraplegia extrematum inferiorum causae neruosae suspicionem mouente, post cephalaeam vehementissimam tribus elapsis diebus sponte euanescentem enato ingenti tumore duro et dolente sub vmbilico, inuoluntario vrinae satis largae effluxu cum sanguine iuncto: curatione antiphlogistica per sex dies frustra adhibita, per catheterem libris tribus vrinaeeductis, quam sanguis sequebatur, tumor prorsus subsidebat, sed instrumeto exento cum prioribus symptomatibus redibat; tandem morbo per mensem protracto viribusque exhaustis, mors. Vesica vrinaria molis insolitae, tunicis potissimum versus collum crassissimis, vrina sanguinea repleta, intus mucosanguineo obducta; corpus tertiae vertebrae lumborum carie paululum tactum, medulla spinali in hoc loco iusto molliore. Abscessus hepatis, accedente diarrhoea puru- p. 113. lenta apertus quidem multumque puris fundens, sed excretionem puris per pulmones aegrum conficiens: sectio erosionem diaphragmatis pulmonisque dextri a pure ex hepate cum diaphragmate et peritoneo coalito monstrabat. Tumor ad spinam tibiae p. 115. sub finem febris biliosoputridae, vnguento neapol. lente et sine noxa discussus. Dolor fixus in pectore p. 118. sinistro cum tussi et spūto mucoso sanguineo symptomati-

matibusque biliosis: venae sectionibus tribus, emetico, remediis antisepticis morbus sanatus videbatur, quum 37 die horror ingens accederet, quem priuatio intellectus, continuus vomitus ingestorum et materiae biliosae nigrae foetidae, aluus inuoluntaria, vrina intercepta, cathetere educenda, postea sponte cum sedimento purulento effluens, post quadriduum mors insequiebantur. Intestina omnia contracta, in vicinia hepatis bile multum tincta; in huius superficie conuexa steatoma insigne, in concaua color nigricans; vesicula fellea bilem spissam duoque calculos continens; renes et imprimis vretres amplissimi, dereliquo sani, aequae ac vesica urinaria, vrina plena; pulmo sinister diaphragmati accretus, superius sphacellatus, cavitatem interius satis magna, sed vacua: manifestum exemplum, pus extra vias urinae genitum

p. 121. resorberi et per eas excerni posse. Abscessus renis dextri, vita tamen summa cum probabilitate post eius rupturam adhuc per mensem superstite: causa peruerfus motus pedis tres ante mortem menses accidens (similem a simili causa euentum post sex demum menses lethalem vidimus, musculus reni sub-

p. 123. iectis ipsoque neruo ischiadico simul destructis). Abscessus fluctuatione in viuo non percipiendus, intestinis multum expansis et antrorsum compressis. Emetico in arthritide vaga, signis cruditatis primarum viarum praesentibus, tuto et vtiliter exhiben-

p. 130. dum. Polypum cordis satis longo ante mortem

p. 131. tempore gigni posse. Moschi vsus in febre biliosa-

p. 133. putrida, accedente stupore. Calor continuus aequa-

362. lis, ad curationem hydropis necessarius. Vomitus p. 135. continuus post febrem biliosam et inflammationem pectoris residuus, nullis remediis compescendus, et cum suppuratione brachii demum aegrum conficiens, nullo vitio in abdomine conspicuo, nisi ventriculo maxime contracto: inde neruosus hecticus vocan-

p. 136. dus. Tristissimus morbus ad nouum mensem protractus

tractus, aegro post abscessus complures in abdomine, umbilico et perinaeo sensim tabe consumto: inter musculos abdominales et peritonaeum collecta materia partim tenuis ichorosa, partim crassior quasi steatomatosa, a crista dextri ilii ad perinaeum descendens et prope intestinum rectum effluens; os pubis interiorius cariosum; muscoli lumborum in utroque latere pure pleni, et in latere dextro exterius cartilagineae duritiei; pus inter musculos femoris sinistri effusum; renes sani, sed in dextro parui calculi; intestina sana, nisi parte quadam ilii in regione iliaca dextra inflammata materiaque steatomatosa ad peritonaeum agglutinata. Prima causa sine dubio inflammatio peritonaei, pure in eius cellulas effuso sensimque ibi spissiore reddito. Effectus abundantioris materiae p. 146. arthriticae ad abdomen conuersae: omentum maius scirrhum, scirrhi in substantia ventriculi prope cardiam, pylorus callosus et angustatus, glandulae mesenterii induratae, item hepar sed absque scirrho: feri sanguinei larga copia in abdomine. Abscessus post p. 147. venam in colica inflammatoria sectam in brachio enatus, pure resorpto ad cauum pectoris delato lethalis, visceribus illaesis, neque vena secta praeternaturalis quid ostendente. Febris biliosoputrida cum stupore et p. 149. sopore diuturno coniuncta, tandem abscessibus pluribus nigricantibus in parte capillata capitis soluta; in alio scabie, ante non praesente; in aliis dolore vago rheumatico, vesicatoriis sublato. Haemoptysis in iuvene p. 151. tempore brumali sponte enata, praemissis venae sectionibus, regimine frigido, summa quiete corporis animique et electuario ex nitr. et conf. ros. ana ʒij, boli arm. ʒij, syr. alth. q. s. ad cochlear minus omni bihorio exhibitio, perfecte curata. Sopor et apoplexia p. 153. lethalis post praegressum oedema pedum diureticis discussum: aqua in cerebro effusa, hydatides in pleura choroideo, cerebrum ipsum ad 2 vel 3 lineas

- p. 154. suppuratione tactum. Lapsus grauior, post sympto-
mata arthritidem vagam mentita elapso 2. mense epi-
lepsia accedente lethalis: sanguis in pia matre, omni-
bus cerebri cauitatibus, basi cranii et cauitate verte-
brarum magna copia effusus. Colica periodica, prae-
gressa ante dimidium annum arthritide, redeuntibus
sub liquoris neruini vsu eius insultibus, ope vesicato-
riorum nunc huic, nunc illi parti applicatorum curata.
- p. 162. Inflammatio hepatis, causa mortis tamen magis in
corde, ventriculo sinistro nimium dilatato hocque
p. 164. sanguine polypofo referto, quaerenda. Serum in
cerebro a scabie retropulsa epilepsiam lethalem pro-
ducens. Necessitas methodi antiphlogisticae in me-
tastasi inflammatoria ad partes internas febris putridae
accedente, licet debilitas summa adesse videatur.
- p. 170. Duo exempla scorbuti phthisi curati, aliisque diar-
p. 173. rhoeae chronicae cum tussi purulenta et macie cor-
poris superuenientis, feliciter sanati. Scabies retro-
pulsa anasarca inducens, emulsione ammoniacali,
infuso iuniperi et calore lecti reuocata et sulphure,
balneis et linimento mercuriali sanata. Similis effe-
ctus post vlcus pedis siccatum: hoc sponte iterum
aperto et altero pede simul exulcerato, adiunctis re-
mediis internis, tandemque vlceribus in capite et
nucha erumpentibus aeger restituebatur. Metastasis
- p. 177. lactis in abdomen, 33 die mortem inducens. Hydrops
p. 179. mesenterii praegressa diarrhoea dysenterica, asciti
hydatidibusque ieiuno appensis iunctus, intestinis al-
bissimis, crassis admodum contractis; hepate et liene
- p. 181. sanis. Singularis conformatio ventriculi, aegra an-
tea per plures annos vomitu crebro cum eiectione
lumbricorum affecta, ultimo vitae tempore dolore
continuo in regione supra vmbilicum, tactum non fe-
rente, vomitu omnium ingestorum, singultu, ob-
structione alui cet. excrucitata: ventriculus formam
inuersae et incuruatae lagenae referebat, cuius basis

et pars media a cardia fere ad symphysin pubis descendebat, ubi collum ad angulum acutum sursum inflexum versus hepar surgens in duodenum inferebatur: hanc figurae mutationem vermibus pylorum obstruentibus ideoque assumptorum maiori quantitati longiorique in hoc viscere morae tribuendam. Aeger P. 185.
 23 annorum hydrope cerebri demortuus, iam ab infantia crebris capitis doloribus obnoxius: morbus exitialis per duos menses durans, exacte descriptus, subiuncta sectione. Scorbutus febris biliosoputridae P. 190
 superueniens, difficultate spirandi primum se prodens, decocto corticis acido cum antiscorbuticis brevi sublatus. De nexu febrium intermittentium cum P. 192.
 secretionem bilis, argumento, bilem esse stimulum febrilem. Tumor elasticus dolens ad genu, venae P. 196.
 sectionibus iteratis, linimento camphorato (Pharm. p. 23.) et balneo vaporis discussus. Febris a vehementi animi affectu exorta, aegro 19. morbi die in nosocomium delato, cum dolore hypochondrii dextri, crebris vomitu et deiectionibus, tussi cum sputo cruento interdumque haemorrhagia narium, sapore depravato, siti ingenti, insignivirium prostratione; 24. die mors. Intestina crassa expansa, rubra, conglutinata inter se; tenuia admodum contracta, inflammata; ieiunum sphacelo corruptum; pus intestina obducens; hepar sanum; vesicula fellea albissima et prorsus vacua. Causa huius febris inter biliosam et inflammatoriam mediae subita effusio bilis, stimulo in intestinis et resorptione in massa sanguinis funesta symptomata excitantis: indicationes curatoriae, bilem euacuantibus antiphlogisticis educendi: emetica nulla, sed si natura vomitum moliatur, is pota aqua tepida iuvandus; venae sectio noxia. Post supera- P. 199.
 tum scorbutum hydrops lethalis: sectio plurimos scirrhus in abdomine et intestinis, praecipue in mesenterio, omentum prorsus consumptum, hepar par-

- vum et vbique cum diaphragmate et peritoneao coalitum, lienem insignis molis, pancreas autem sanum ostendit, indicio, illud non immediata cum reliquis glandulis circulatione (connexione) gaudere. Febris biliosoputrida, accedente in summo gradu morbi tumore ad vtramque parotidem, vesicatoriis et euacuantibus exhibitis post aliquot dies tussi cum excretionis puris intra 14 dies curata: raro exemplo, quum hanc metastasin superius in genere perniciosam declarauerit Cl. Auctor. De epidemiae scorbuticae a vere vsque ad Augustum 1786. Hafn. obseruatae causis: defectus motus corporis victusque vegetabilis, frigus diutius perdurans, habitatio in aere deprauato, tempus vernale euolutioni dispositionis scorbuticae in corporibus latitantis fauens: feminas multo rarius affici, quia vitae generi tranquilliori assuetae sint, neque igitur a motus corporei neglectu adeo laedantur. Anasarca cum diarrhoea, frustra exhibitis diureticis, oppugnatus geo vrbano diarrhoea immixta, et dein eodem remedio cum infuso iuniperi continuato curata; secretionis vrinae procul dubio per largiorem euacuationem aluinam turbata. Hydrops, acutus vocandus, in puero subito absque causa praegressa enatus, potissimum scrotum occupans, cum symptomatibus febrilibus et sapore amaro: post ipecacuanham potione supra memorata cum aceto scill. et spir. salis dulcis intra 14 dies discussus, remanente dolore quodam in regione hepatis, anima rheii et solutione tart. tartarif. breui sublata. Rursus utilitas emulsionis ammoniacalis in hydrope a repulsa scabie, diuresi aliuoque frequenti excitatis, in usum demum ductis puluere gei, balneo vniuersali et mixtura antiscorbutica resolvente (Pharm. p. 19.). Ren vnicus maior, corporibus vertebrarum lumbarium transuersim incumbens, figurae semilunaris, parte conuexa cum vasis sursum spectante, quae cum corpore

pore renis angulos duo obtusos formabant, ex quibus vreteres oriebantur, ad superficiem anteriorem renis decurrentes et consueta via ad vesicam descendentes. Abdomen viri, per aliquot menses symptomata hepatis indurati perpeffi, multum seri admodum sanguinei continebat: omenti fere consumpti pars residua ex corpusculis nigris ovalibus constabat, quibus similia plura in colo transverso dispersa; glandulae mesenterii in similes nodos mutata; in regione iliaca dextra similis nodus nucis auellanae magnitudine, pars peritonaei ei proxima eodem colore tincta, totaque peritonaei pars dextra multis eiusmodi corporibus referta; totum hepar duritiei lapideae, ex nodulis albis compositum; bilis pauca crocea; lien parvus, albidus. An materia huius morbi atrabiliaria, ex hepate oriunda? Rursus delirium post superatam febrim biliosoputridam, aceto vini potissimum curatum. Febris eadem a suppressione sudoris pedum per horum immersionem in aquam frigidam, congestionibus versus caput lethalis. In alio similis febris, depurationis vices gerens: morbo exacte descripto, sed hic non contrahendo. Scabies critica, febrem diuturnam primo tertianam dein quotidianam curans, sublato simul ab usu vesicatorii lateris dolore, eidem materiae tribuendo. Praegressa febre biliosa continua, cephalalgia periodica cum doloribus vagis pectoris, cortice peruuiano, ac deinde dolor scapulae vesicatorio sanabatur. Febris tertiana cum scorbuto salinis succoque recenti taraxaci curata, subsequente anasarca, emulsione ammoniacali sublato. Oedema post febrem cortice profligatam pulvere contra quartanam cessabat, redeunte febre. Aliud exemplum febris intermittens pertinacis iam cum diarrhoea, iam dolore abdominis, iam pectoris alternantis, tandem tamen sanatae. Cephalaea post repressam scabiem, frustra exhibito sulphure, vesicatoriis in bra-

P. 218.

P. 220.

P. 221.

P. 224.

P. 225.

P. 226.

P. 228.

chiis large suppurantibus curata. Dolores vagi per totum corpus cum gingiuis scorbuticis, scabie, et feri ex poris capitis destillatione, antiscorbuticis et balneis ac demum infuso ex lignis sassafras et guaiaco, foliis sennae et semine foeniculi et puluere ex antimonio crudo et lapidibus cancerorum, abrafo toto

p. 229. capite, curati. Dolor in regione cordis cum pulsu duro et intermittente tussiculaque sicca, septem venae sectionibus, sanguinem inflammatorium praebentibus, et mixturis camphoratis die 14. largo sudore terminatus: Cl. Auctor morbum hunc inflammationem cordis fuisse suspicatur. A cursu violento constrictio faucium cum suffocationis metu subito transiens, sed anhelitu cum constrictione in scrobiculo cordis et hypochondriis, tussi facili, pulsu celeri et inaequali relictis; quinto die post tres venae sectiones et puluerem refrigerantem cum moscho anhelitus cessabat, sed tussis vehemens quasi conuulsiva accedebat, emulsione camphorata cum moscho exhibita anhelitus redibat, quare loco emulsionis puluis prior alternis vicibus kerm. miner. grano vno et vesicatorium ad imam partem pectoris aliudque inter scapulas adhibebatur; residua tunc tussis catarrhalis cum rauedine sputoque pituitoso iusculis ex farina secalina mixturaeque ex spir. salis dulci et aceto scill. bre-

p. 234. vi cedebat. Varia exempla hydropis a consolidatis

p. 235. vlceribus cutaneis exorti. Apoplexia a causa ignota, eamque sequuta aphonia, immobilitas lateris dextri et per intervalla accedens conuulsio sinistri: vomitorio exhibito loquela, licet difficilior, et diuturno vsu liquoris neruini, pulueris ex cremore tartari et rheo mane et vesperi, et excitantium externorum

p. 236. aliqua membrorum libertas redibat. Hydrops pericardii a potu frigido aestuante corpore sumto, post

p. 238. sex hebdomadas lethalis. Calculi in substantia hepatis reperti. Febris intermittens a summa egestate, post

post octo hebdomadas cessans, aegro post aliquot dies virium defectu mortuo: hepar insignis molis, flavescent; copiosa aqua pericardii; cor ignis et pallidum, ventriculo sinistro polypum insignem, laxum, gelatinosum, et sanguinem aquosum continens. Ab- p. 240
 scellus lethalis ad genu post peruerse tractatam fe-
 brem intermittentem: hepar superficie concaua ad
 aliquot pollicum crassitiem fere nigrum, et solito
 mollius; an hic suppurationis initia, metastasi deinde
 ad genu facta? Glandulae mesenterii obstructae, p. 242.
 diarrhoeae causa, quae intestinis variis in locis colo-
 rem liuidum induxerat, et praecipue in colo in vici-
 nia valvulae Bauhini in superficie tumorem inaequa-
 lem et colorem liuido rubescentem effecerat: pan-
 creas in hoc quoque casu sanum. Aliud exemplum p. 243.
 liuoris eiusmodi hinc inde in superficie interna inte-
 stinorum in tunica vasculosa sedentis, villosa abra-
 sa, ab accumulatione sanguinis deriuandi (rursus aliud
 inferius). Febris putrida violentior post rite curatam p. 313.
 scabiem diuturnam, quae decrecente febre reuerte- p. 244.
 batur. Febris tertiana sponte in dolorem pectoris p. 245.
 mutata, et hoc venae sectione et camphora discusso
 rediens, sudore quauis nocte terminata, qui cordici
 peruuiano cedebat. Menstrua nimia a laxitate vaso- p. 247.
 rum vteri, calore aestiuo aucta, et decocto cort. per-
 cum spir. vitrioli cohibita, postea puluere eiusdem
 cum nitro et rheo curationem absolvente. Tumor p. 251.
 metastaticus post diarrhoeam rhabarbarinis sublatam
 in femore interno, cataplasmate admoto euane-
 scens, redeunte dolore pedis aphthisque accedentibus:
 vesicatorium in loco dolente et cortex peruuianus
 propter virium prostrationem exhibitus sanitatem re-
 stituebant. Abscessus a metastasi lactis in articula- p. 254.
 tione genu emollientibus applicatis sponte ruptus,
 longaue medicatione perfecte demum sanatus. In p. 256.
 cadauere potatoris, per tres annos hydropo, tandem
 potissi-

- potissimum pectore affecti, praeter vitia abdominis pulmones vbique accreti, retrorsum inflammati, et in pleura versus spinam dorsi corpus osseum longitudine digitum et crassitie calamus scriptorium aequans, costis non adhaerens, sine dubio inflammationis pulmonum causa. Declinante febre putrida tussis cum sputo sanguinis maculisque scorbuticis, accedente dein subita oppressione pectoris cum summa prostratione virium, 3. die mors: serum saturate rubrum copiosissime in utroque cavo pectoris effusum, multo etiam sero minus rubro in pericardio. Signa hydropis pectoris post proficuum diureticorum usum evanescentia, sola difficultate aliqua spirandi cum palpitatione cordis sub motu corporis relicta: 16. die ingens dyspnoea cum debilitate et pulsu vix percipiendo, altero die suffocatus quasi periit aeger: sectio inprimis hepar maximum, sanguine fluido turgens
- p. 263. et viscera thoracis comprimens, monstravit. Duo exempla febris puerperalis, emeticis et linctibus oleosis curatae, ad mentem DOVLGETI: tumor ruborque genae in utroque magis bonum, quam malum signum praebuit. Inflammatio nonnumquam dysenteriae se iungens, antiphlogistica postulans.
- p. 270. Dispositio phthifica, nondum tamen praesente suppuratione pulmonum, a scabie durante febre intermittente siccata superstes, hac floribus sulphuris cum camphora reuocata, deinde balneo, pilulis pectoralibus (ex cicutae extracto, gummi amm. et flor. sulph. Pharm. p. 26.) largoque vesicatorio pectori imposito
- p. 273. curata. Febris pilosoputrida, sphacelo genae lethalis (Feliciore euentus similis casus, per vesicatoria in nu-
- p. 324. cha et brachio large suppurantis p. 324.). Vuula raro naturae lusu bipartita, sine vlla loquendi vel deglutendi difficultate. In dysenteria gravissima novum; reliquis insufficientibus, remedium cum fructu tentatum ex spir. vitrioli ʒiʒ, aquae communis ʒix, muc. gummi

gummi arab. ℥ij. omni hora ad cochlearia duo exhibendum, quod morbum vicit, roborantibus denique curationem absolventibus. Idem remedium aqua p. 286.
 menthae loco communis adhibita eundem usum praestitit. Sudor copiosus nocturnus post febrem catarrhalem cum leuamine accedens et subsistens, nec cortici, nec infuso salviae, nec diureticis cedens, ideoque perfecta sanitate reuersa soli naturae reliquus. In pleuritide a praematuris vesicatoriorum usu p. 285.
 abstinendum, ne sensu interni doloris ab externo obsecuriore reddito venae sectiones necessariae negligantur. Cauterii usus in ischiade inueterata inter tibiam p. 286.
 et fibulam applicati, semel cum fructu tentatus, alia occasione successu destitutus (Cl. PETRINI *) locum inter quartum et quintum digitum pedis praefert). Nouember 1786. ob exitialem puerperarum p. 288.
 febrem memorabilis; ex septem enim quinque, vti 302.
 sequenti mense ex quatuor duae moriebantur: in duabus sectioni subiectis causa ex metastasi lactis ad intestina patuit. Arthritidis vagae ad abdomen de- p. 293
 cubitus: omentum magnum in massam ex tuberculis duris constantem mutatum et sinistrorsum cum peritoneo coalitum; pylorus callosus quasi cartilagineus, nonnihil tamen adhuc peruius; glandulae mesenterii tumentes et durae; feri rubelli aliquid in abdomine. Scirrhus in superficie concava hepatis p. 295.
 exulceratus accretumque ibi ventriculum perforans, post dirissimos cruciatus aegrum denique conficiens. Tussis diuturna, obstructio hepatis, et dolor brachii p. 299.
 dextri cum tumore manus, sese excipientes, a causa

F 5

fa

*) *Neue Heilmethode des nervichten Hüftwehs, aus dem Ital. übersetzt und mit Anmerkungen und Zusätzen versehen von D. C. H. SPOHR. Lemgo 1787. 8. mit 1. Kupfer.*

- p. 310. *sa sine dubio rheumatica. Raucedo cum difficultate spirandi a scarlatina superstes: posteriorem venaese-*
- p. 311. *Etio, priorem purgantia repetita tollebant. Post ischiadem 10 menses durantem abscessus inter pso-*
am et iliacum internum, cartilagine acetabuli capi-
tisque femoris consumtis ossibusque cariosis; pulmo-
nes partim pleurae accreti tuberculisque duris repleti.
- p. 314. *Febris putrida vehemens ab oedemate pedum topi-*
cis repulso, camphora, moscho, cortice impugnata,
tandem salivatione diu adiuta renouatoque per vesi-
catoria oedemate curata. Metastasis febris putridae
ad oculum, hypopyum minata, hirudinibus tamen
ad oculum, vesicatoriis pone aures et in brachiis, et
inprimis protractiore usu cataplasmatibus cum aqua
- p. 315. *Goulardi discussa. Venae sectio et reuulsio in scar-*
latina, congestione versus cerebrum facta, aniceps
- p. 317. *vel saltem insufficiens curationis genus. Rursus ef-*
ficacitas solutionis gummi guaiaci aduersus arthriti-
dem vagam, duobus exemplis memorabilibus confir-
mata. Anasarca inter octennium ter recurrens, vl-
tima vice accedentibus per nouem hebdomadas insul-
tibus epilepticis, quos diuresis auctior sequebatur, ana-
sarca intra 14 dies disparente, sed debilitate cum tremo-
re artuum, difficultate spirandi tussique humida relictis;
ultima symptomata vesicatorio amplo pectori imposi-
to, et tremor alii in nucha internoque liqu. neruini
vsui cedebant: an serum subito resorptum, ad cere-
brum neruosque delatum, conuulsionum istarum
- p. 321. *caussa? Metastasis lactis ad femur et scapulam dextri*
lateris: in priori abscessus nascebatur, qui sponte
ruptus oppressionem pectoris ante praesentem tolle-
bat, sed dolor scapulae ad humerum transibat, vesi-
catorio non vincendus, sed admoto cataplasmate
emolliente ad articulationem cubiti descendens, reli-
cta immobilitate, quae tandem, incassum tentatis
- p. 322. *aliis remediis, inunctione mercurii post tres hebdo-*
madas

madas tollebatur. Vir epotis quatuor vnciis spiritus p. 322.
 nitri dolore vrente in scrobiculo cordis et vomitu,
 haustoque lacte diarrhoea affectus, crebro olei oliua-
 rum vsu restitutus. Reiectio ingestorum ex consue- p. 323.
 tudine deliberatoque consilio, ructu magis quam vo-
 mitu praestita. Scabie post febrem tertianam, antea p. 325.
 non praesente nec contagio tribuenda, linimento mer-
 curiali siccari incipiente febris, rediit, postmodum cor-
 tice largius exhibito fugata. Febris tertiana cum sym- p. 326.
 ptomatibus scorbuti alternans, alia cum obstructione
 hepatis, alia cum dolore fixo arthritico hypochondrii
 sinistri coniuncta. Habitualis alui tarditas, variorum p. 329.
 symptomatum, partim ob inductam a resorptione ca-
 cochymiam, partim ob congestionem versus caput,
 causa, quae illa sublata cessabant. Aphonia cum p. 330.
 paralyfi lateris dextri, vertiginem sequens, frustra
 adhibitis sanguinis missionibus, hirudinibus ad tem-
 pora, sinapismis, vomitorio, breui ope cremoris tar-
 tari et rhei sublata. Vomitus diuturnus a callositate p. 331.
 ventriculi. Rursus exemplum defectus sudoris in pa- p. 336.
 roxysmis febris intermittens, hydropem producen-
 tis. Ptyalismus arthriticus siue rheumaticus, cum p. 341.
 doloribus artuum alternans, potissimum antarthriti-
 cis, inter quae solutio gummi guaiaci eminet, cu-
 randus. Dolores per annum durantes, a puerperio
 residui, doloribus ad partum similes, post alui iusto
 tardioris depositionem orientes, cum ponderis in pel-
 vi, non tamen usque in vaginam descendens, sen-
 su, procul dubio a ligamentis vteri relaxatis, aluo
 libera seruata euanescentes. Omentum magnum in p. 345.
 hydropica ope productionis ligamentosae cum super-
 ficie posteriori vteri arcte connexum; lobus dexter
 hepatis maximam partem suppuratione consumtus
 cuius tamen signum alias consuetum, horripilatio,
 numquam in vita obseruatum fuerat. Dolor lanci- p. 350.
 nans

- nans in abdomine, periodis irregularibus recurrente, abdomine non duro, verum tactus impatiente, aluo naturali, a corpore per pluuiam multum irrigato ortus, solo liquore neruino ad gt. xx. omni bihorio
- p. 351.** sumto intra sex hebdomadas sublatus. Vomitus hystericus frustra adhibitis aliis remediis assa foetida sanatus, succedente febre tertiana digestiuis et cortice victa, nec vomitu postea reuerso. Suppuratio vteri intestiniq[ue] recti lethalis a rudiore placentae extractione: idem quoque exemplum docet, febrem duplicatam suppurationis alicubi in corpore suspicionem mouere. Paraphrenitis nocte post 12. diem accedente apoplexia lethalis, licet breui ante mortem
- p. 356.** sanguine ad integram libram misso. Iterum de utilitate vomitoriorum in febribus biliosoputridis, morbo etiam diutius durante. In aegro hac febre affecto die 12. gangraena praeputii, et hac largo corticis vsu discussa tumor parotidis accessit, vesicatoriis in brachiis sublatus. Post febrem intermittentem cortice praepostere suppressam dolor et immobilitas omnium fere articulationum, longo sudore excitato iterum
- p. 361.** discussa. Diarrhoea habitualis, accedente demum oedemate pedum facie cachectica cum intercurrente cephalalgia auriumque tinnitu; puluere gei vrbaniet vesicatorio in nucha aeger restituebatur: exemplum diarrhoeae vasorum lymphaticorum actionem turbantis, licet modo non explicando. Debilitas nervosa cum paralyti extremorum et habitu scorbutico iuncta liquore neruino antiscorbuticis sociato ac de-
- p. 363.** inde cucurbitis ficcis et balneo vaporis curata. Morbus catalepticus post vehementem odontalgiam sponte disparentem, maxillis, spina dorsi et extremitatibus inferioribus perpetuo contractis, spasmo in omnibus membris intercurrente, aluo tarda; opium dosi sensim aucta, ita vt tandem intra 24 horas xxxvj sumerentur, et clysteres oleosi morbum sensim mitigabant

gabant, qui die 21. subito prorsus cessabat. Alius P. 366.
 morbus spasticus, scelotyrbe SAUV. vel choreae S.
 Viti Syd. similis, remediis neruinis obsurdescens, deni-
 que balneo frigido vniuersali alternis diebus adhibi-
 to, et mixtura ex decocti cort. quer. ℥viij et liqu. ner-
 vini ℥ij ad duo cochlearia quouis bihorio propinata
 sanatus. Dolor in scrobiculo cordis, ab exhibitio vo- p. 369.
 mitorio auctus, vt inflammatio tractandus. Sym- 406.
 ptomata biliosa in febre biliosoputrida vomitu spon- p. 370.
 taneo post liqu. neruini vsum sedato, exanthemate vr-
 ticato, ictero, singultu, stranguria cet. se manife-
 stantia, sensim tamen dissipata. In alia aegra eadem p. 371.
 febris abscessu lumborum terminata, quo coalescen-
 te inflammati pectoris signa apparebant, lente demum
 efflorescente scabie discussa. Abscessus intestinalis, p. 375;
 sanguine demum a resorpto probabiliter pure ita re-
 soluto, vt per os naresque efflueret, accedente apo-
 plexia lethali. Sanguinis congrumati per os et al- p. 377.
 vum reiectio post dolores in medio abdomine cum
 pulsu debili et infirmitate sensuum coniuncta, aegro
 tantum insignem nauseam vomitum praecedentem
 questo, mixtura acida (ex aqu. menth. spir. vitriol. et
 syr. rub. id. Pharm. p. 18.) et clysmate suppressa,
 post septem dies dolore cum oedemate pedum re-
 currente, liquore neruino et pilulis resoluentibus
 curata: caussa procul dubio in obstructione lienis
 ponenda. Femina ex vehementiori febre putrida p. 378.
 conualescere visa, oedemate pedum affecta, quo
 sponte disparente prostratio virium cum dolore omni-
 um membrorum pulsuque febrili accedebant; his
 symptomatibus deuictis diuretica aduersus oedema
 propinabantur, sed breui post apoplexia a metastasi
 ad cerebrum vitam finiebat. Insolitus febris putri- p. 382.
 dae decursus: octauo circiter die delirium, altero
 die furiosum, postea somnus profundus quinque
 dies perdurans, aegro expergefacto sinistrum oculum
 per-

- perpetuo claudente, nocte 16. post horrorem insignem tumor parotidis sinistrae, post octo dies tussis, tandem expectoratione finita; sub singula morbi
- p. 384. mutatione priori prorsus euanescente. Dubia contra applicationem emollientium in metastasi ad parotides.
- p. 387. Mors in eadem febre ob nimiam humorum resolutionem putridam. Facilis metastasis materiae scarlatinosa ad partes internas: apoplexia lethalis ex eadem causa. Dolor hypochondrii sinistri, affectus pectoris, tumor elasticus abdominis, sibi inuicem remediis conuenientibus in usum ductis succedentes,
- p. 390. scabie critica demum sanitatem reddente. Febris quotidiana in oppressionem pectoris cum tussi et expectoratione pituitosofanguinea sine dolore transiens, tandem lethalem: in visceribus abdominis et pectoris nullum inflammationis vestigium, sed illa pure inter se conglutinata, cavitates thoracis et pericardii sero flauesciente repletae; an a defectu sudoris in febre praegressa? Post vomitum diuturnum ab assumpto emetico fortiore ventriculus usque infra umbilicum et versus regionem iliacam dextram expansus, partim aërem, partem insignem copiam liquidi obscure fusci acidum redolentis continens, extremitate dextra palmae latitudine contracta et callosa, apertura arcta, superficie interna multis glandulis tumidis obsessa; intestina maxime contracta. In femina post crebro redeuntes dolores in epigastrio ad hypochondrium sinistrum se expandentes, cum vomitu, singultu, obstructione alui, tandem defectu virium mortua, ventriculus ad capacitatem intestini tenuis contractus, callosus, pancreas induratum,
- p. 408. parca feri in abdomine copia, reliqua sana. Peruersa metastasis febris biliosae ad pectus, accedente febre quotidiana feliciter sublata. Monitum de non repellendo ex mammis lacte, si febris qualiscumque adfuerit. Paralysis et debilitas a lapsu ab alto in ca-

put, cum dolore clauicularum et occipitis et vertigine, hirudinibus ad tempora, antarthriticis, liqu. neruino, eccoproticis, et vesicatoriis in brachiis et foris curata. Raucedinem non semper certissimum p. 425. signum phthiſeos incurabilis eſſe, exemplo docetur. Hydrops pectoris lethalis a debilitato per moerorem p. 426. corpore, materiae arthriticae ad extremitates deferendae impari. In cadauere feminae macie a diar- p. 428. hoea chronica conſectae omentum magnum, meſenterium et meſocolon maxime obefa, colon deſcendens membrana pingui inuolutum, S romanum in peluim deorſum trahens, hepar maximum et duriffimum, veſicula fellea collapſa et vacua, membranae ſimilis. De genio febris bilioſae inde ab Auguſto 1787. p. 436. uſque ad finem huius anni, quo diarium hoc finitur, epidemicae, quam ab coniunctam bilis per os alvumque euacuationem febrem cholericam dicit Cl. Auſtor, copioſe et egregie diſſerit. Hemicraniam p. 443. prae aliis doloribus topicis, euacuantibus et deriuantibus reſiſtentem, venerea cauſſae ſuſpicionem excitare. Poſt vomitum cruentum remanens continua p. 446. ingeſtorum reiectione cum dolore in hypochondrio ſiniſtro, tandem emaciatione corporis et die ante mortem iterum vomitus cruentus: lien capitis infantilis magnitudine, in ſuperficie externa inflammatus, cum hepate per ligamentum cartilagineum concretus, abſceſſum ichore nigricante foetido plenum continens, in quo corpus oſſeum rotundum nucis myriſticae magnitudine haerebat. Tumor in hypochondrio ſiniſtro p. 447. ſtro, ſenſim ad molem pugno maiorem increſcens, indolens, paruo interſtitio ab hepate et liene diſtans, baſi magna dura verſus ſcrobiculum cordis extenſa, praefentibus ſimul frequentibus doloribus in medio abdomine, aluo tarda, defectu appetitus, macie corporis, tumoribus inſignibus haemorrhoidalibus: aperto abdomine ſeri ſanguinolenti nonnihil effluxit; hepar

hepar magnum nigricans, tumores albos steatomatosos continens: praecipua vero mali sedes pancreas, capite infantili maius, sub costis spuris lateris sinistro prominens, ex glandulis tumidis hinc inde suppurantibus constans, interposito cruore nigro putrescente.

Finem facit index morbis et extispiciis accommodatissimus.

III.

Lettere fisico - meteorologiche de' celeberrimi Fisici, SENEBIER, DE SAUSSURE, e TOALDO, con le risposte di ANTON-MARIA VASSALLI, Professore di Filosofia nel reale Collegio di Tortona, membro delle reali Accademie della Scienze di Siena, e di Fossano, della r. società agraria di Torino, e corrispondente della r. Accademia delle Scienze. Torino, 1789. Nella stamperia reale. 8. pagg. 223.

i. e.

Epistolae physico-meteorologicae celeberrimorum physicorum, SENEBIERII, SAUSSURII et TOALDI, vna cum responsionibus AMTONII MARIAE VASSALLI.

Dicatus est liber clarissimo IO. SENEBIER, cuius doctrinae et humanitati plurima se debere editor fatetur.

Euulgauerat anno 1787 clar. VASSALLVS, BECCARIAE discipulus, laborum suorum primitias, *dissertationem de bolidibus* italice scriptam, in qua *bolides meteora esse electrica* demonstrare conatus est. Misit hanc dissertationem clarissimis viris, SENEBIERIO,

SAVS-

SAYSSVRIO, TOALDO, qui quae illa perfecta ad auctorem rescripserunt, hoc libello, cuius recensio- nem sumus daturi, vna cum auctoris responsionibus continentur.

Primo loco (pagg. 6 — 13.) prodit *epistola I. SENEBIERII* gallice scripta, adiuncta italica versio- ne. Excipit eam *responsio VASSALLI* (pagg. 14 — 67.) Varias SENEBIER VASSALLO quaestiones contra ip- sius de bolidum natura theoriā proponit, quas VAS- SALLVS sua in responsione soluere conatur. *Prima* haec est: *Si bolides corpora sunt ardentia, estne aëris in atmosphaerae regionibus, ubi ardent (quas perquam al- tas nonnunquam esse, inde intelligas, quod bolides in- terdum in locis maxime diffitis simul conspiciuntur), tan- ta puritate tantaque copia, ut combustio tam viua pos- sit produci? Id certe demonstratum est, aërem in alto- rum montium cacuminibus perquam rarum fieri, adeoque apparatus igni alendo in certa altitudine aptum, si in loca altiora feratur, hac proprietate orbari. Adde quod aëris bonitas in locis altis decrescere videtur. Hic VASSALLVS monet, distinguendam esse vulgarem combustionem a principii ignei solius evolutione; il- lam in aëre admodum raro fieri non posse, hanc et- iam in vacuo Boyleano accidere, id quod experimen- ta electrica in vacuo instituta satis clare manifestent. Ex ipsa igitur altitudine bolidum recte concludere sibi videtur, horum phaenomenorum naturam vere electricam esse. Obiter de fluido electrico agitur: arbitratur VASSALLVS, fluidum electricum, lu- cem, ignem, aërem purum vnus esse eiusdemque principii varias modificationes.*

Altera huc redit: Cum fluidum electricum in va- cuo diffuat ac quaquaversus dissipetur, parum intelli-

gas, qui fieri possit, ut in tanta atmosphaerae altitudine, ubi aër rarissimus est, fluidum electricum in globorum densitatem cogatur. Nec magis capias, quatenus materia sic comparata sit, ut tanta copia fluidi electrici repleti queat. Ad haec VASSALLVS respondet, magnam esse aëris alti, utpote admodum siccis, fluidum electricum cohibendi potestatem, formamque bolidum forsitan non vere globosam esse, sed tantum errore optico videri. Quod materiam attinet, eam vapores esse e telluris superficie eleuatos arbitratur. Obiter varias physicorum de natura et origine bolidum hypotheses recenset.

Tertia ac quarta strepitum, qui tum audiri solet, cum bolides per aërem feruntur, nubesque tempestuosas eodem tempore nonnunquam exorientes spectant, quorum phaenomenorum rationem VASSALLVS in sua responsione ex electricitatis doctrina repetere conatur.

Quinta, sexta et septima aurorae borealis naturam et originem spectant, cuius phaenomeni rationem SENEBIER non ab electricitate, sed cum MAIRANO ab atmosphaera solis in telluris atmosphaeram intrante repetendam censet. Contra ea VASSALLVS docet, auroras boreales vere originis electricae esse, obiectionesque a SENEBIERIO motas diluit. Obiter variae SWINDENII propositiones confutantur. MAIRANI denique hypothesis pluribus argumentis opugnatur.

Octaua eaque vltima quaestio tardum et rectum bolidum iter spectat, vnde SENEBIERIO sequi videtur, bolidum originem non posse esse electricam, cum fulminis via celerrima neque recta sit, sed varie

infl-

inflexa. Etiam huic dubitationi VASSALLVS ita occurrit, vt ipsius theoria magis confirmetur.

In fine epistolae SENEBIERIVS se ignorare fatetur, quaenam de bolidum natura et origine theoria amplectenda sit.

Sequitur *epistola II. SENEBIERII* (pagg. 68 — 81.) gallice scripta, addita italica versione, vna cum VASSALLI *responsione* (pagg. 82 — 167.). Spectat haec epistola responsionem VASSALLI ad epistolam primam. Non negat s., ignem electricum etiam in aëre admodum raro lucere posse. Sed iterum virget difficultatem ex huius fluidi in globorum formam permanentem coalitu oriundam. Contendit, in altis atmosphaerae regionibus parum fluidi electrici inesse posse, cum exigua vaporum quantitas illuc eleuetur. De vaporibus, quomodoque cum electricitate cohaereant. Alia dubia contra indolem originemque bolidum electricam. — Has dubitationes v. in sua responsione remouere conatur. Agitur hic de causa electricitatis physica (vbi de Euleriana hypothese), inquiriturque, an electricitas sit vera combustio: de electricitatis in vacuo perfecto phaenomenis: de aëris, per quem ignis electricus traicitur, mutatione: de fluidi electrici in globosam formam coagulatione: de effectuum bolidum cum fulminum effectibus conuenientia: de aëris fluidum electricum cohibendi potestate, deque aëris sicci electrificatione: de vaporibus eorumque genesi et in electricitatem atmosphaerae influxu: de vi fluidi electrici corpora tum solida tum fluida aliorum propellendi: de fulminibus coelo sereno exorientibus: de luce bolidum comparata cum lumine electrico: de aurora boreali: de aëre vitri vices in experimento Lugdunensi gerenti.

te: de electricitatis influxu in tria regna naturae, maxime in animalia et vegetabilia (vbi INGENHOVSII obiectiones suis v. experimentis innitens refutat): de germinatione et vegetatione plantarum, etc.

Iam sequitur *epistola III. SENEBIERII* (pagg. 168 — 173.) pariter gallice scripta, adiuncta versione italica, vna cum *responsione VASSALLI* (pagg. 174 — 190.). Tertiam hanc epistolam genuit liber VASSALLI de viribus fluidi electrici in plantarum vegetationem promouendam. Itaque agitur in hac epistola de electricitatis influxu in vegetationem plantarum, quem magnum esse SENEBIERIVS non dubitat. Credit tamen, transpirationem plantarum maxime ab influxu lucis pendere, cum noctu fere nulla, interdiu amplissima sit, etsi electricitas atmosphaerica non minus potens noctu, quam interdiu, reperiatur. Arbitratur, nostram electricitatis doctrinam adhuc admodum mancarn esse, tantumque fragmentis laceris maleque cohaerentibus constare, atque viam monstrat, qua ad accuratorem huius fluidi cognitionem perueniri possit. — Ad haec v. singulatim respondet. Demonstrat, transpirationem vegetabilium per electricitatem crescere, obiectionesque huic assertioni oppositas remouet. Non tamen contendit, electricitatem naturalem vnicam esse causam transpirationis plantarum, aliquamque etiam luci vim in vegetabilium oeconomiam attribuit. De theoria electricitatis stabilienda. De fluidi electrici natura, variisque variorum auctorum super ea hypothesis. Obiter de lithanthracum vsu. Accedunt nonnulla de bolidibus.

Haec excipit *epistola SAVSSVRII* (pagg. 191 — 195.) gallice scripta, adiuncta italica versione, quam sequi-

sequitur *responsio* VASSALLI (pagg. 196 — 203.)
 Fatetur SAVSSVRIUS, VASSALLUM theoriam de
 bolidibus certissimam clarissimamque tradidisse. Cre-
 dit adeo, maxima ex parte hoc phaenomenon a
 fluido electrico repetendum esse: censet tamen, na-
 turae originisque bolidum non posse dari explicatio-
 nem, quae prorsus satisfaciatur, nisi praeter electrici-
 tatem aliud principium nobis adhuc incognitum in
 subsidium vocetur. Idemque de stellis cadentibus
 valere arbitratur, quas a sola deriuare electricitate
 non audet. — VASSALLVS sua in responsione ali-
 ud praeter electricitatem principium assumendum es-
 se negat, cum omnes fluidi electrici vires nondum
 cognitae habeamus. Obiter VASSALLI de origine
 fluidi electrici hypothesis exponitur. De stellis ca-
 dentibus: eas v. a fluido electrico vaporibusque re-
 petit proque bolidum specie habet.

Ultimo loco prodit *epistola* TOALDI (pagg. 204-
 207.) italice scripta, cum *responsione* VASSALLI
 (pagg. 208 — 214.). Varias TOALDVS mouet
 contra VASSALLI de bolidibus theoriam difficultates.
 Ipse haec meteora pro aëre inflammabili habet, quem
 scintilla electrica accendit: eademque ratione stellas
 cadentes, ignes fatuos etc. explicat. — VASSAL-
 LVS in sua responsione tum illas difficultates remo-
 vere, tum hanc TOALDI hypothesin confutare cona-
 tur. Ignis tamen fatuos eodem, quo ille, modo ex-
 plicat.

Accedit index rerum, de quibus hoc in libro
 agitur (pagg. 215 — 223.)

In vniuersum notamus, VASSALLI ad SENE-
 BIERII, SAVSSVRII et TOALDI epistolas respon-
 siones

siones ita sane comparatas esse, vt ipsius sententia in dissertatione de bolidibus iam proposita, bolides meteora esse electrica, confirmetur. Omnino hic liber perinde, ac dissertatio de bolidibus, electricitatis, maxime meteorologicae, doctrinam haud parum illustrat. Nec reticendum est, hoc in libro passim noua experimenta electrica describi. Optamus, vt VASSALLVS tali muneri mox admoueat, in quo physicis disquisitionibus magis vacare ipsi liceat. An tractatus de meteorologia, quem aliquot huius libri locis promittit, iam prodierit, ignoramus: nos, vbi in manus nostras venerit, quod vt nobis contingat, valde optamus, de eius contentis rationem reddemus.

IV.

VICTORII PICI Phil. et Med. Doctoris, Taurinensis, Ampliff. Medicorum Collegii Candidati, melehemata (*meletemata*) inauguralia. Augustae Taurinorum. Excudebut Ioan. Mich. Briolus, R. Sc. Ac. et Ag. Soc. Imp. et Bib. 8. Pagg. 283. Cum tabb. aen. 2. colorr. *).

et

IOSEPHI ANTONII DARDANA, Phil. et Med. Doct. et Medici Nosocomii Vercellensis, in Agaricum Campestre veneno in patria infamem Acta

*) In folio titulo praefixo leguntur haec: *In Regio Athenaeo disputabuntur XVI. Kal. Martii MDCC-LXXXVIII. hora IX. matut. facta cuilibet a sexu argumentandi facultate.*

acta, ad amicissimum et amantissimum VI-
CTORIVM PICVM, M. D. Augustae Taurino-
rum. Excudebat Ioan. Mich. Briolus, R. Sc.
Ac. et Ag. Soc. Imp. et Bib. MDCCLXXXVIII.
8. Pagg. 32.

Dicata sunt **PICI** meletemata regiae societati me-
dicæ Parisiensi, cuius etiam approbatio horum
meletematum post dedicationem legitur.

*Primum meletema ex physica p. 1 — 103. de
fungorum generatione agit.* Primo loco de suauitate
studii fungorum naturae perscrutandae impensi. De
nomine *fungus*: noster a *Φύω* deducit, cum sponte
nasci ab antiquissimo tempore credita sit fungorum
cohors. Poëtarum Graecorum, Plinii, Athenaei,
Dioscoridis, Theophrasti de fungorum natura et
genesi loca. De illorum hypothese, qui ad minera-
le naturae regnum amandare fungos voluerunt. Aliae
antiquiorum recentiorumque naturae scrutatorum de
generatione fungorum opiniones. Fungorum semi-
ni iam ab antiquissimis temporibus fides aliqua data
videtur, nam Athenaeus fuisse, qui tubera ex semi-
ne nasci sibi persuaderent, *μύκητας* et *ὑδνα* feri ex
semine etiam aliunde allato refert. De difficultatibus,
quibus fungorum per semina ortus premitur. Ar-
gumenta pro fungorum per semina propagatione: MI-
CHELII, GLEDITSCHII super hac re observationes,
ab aliis deinceps botanicis confirmatae. HEDWIGII
de hac historiae naturalis parte merita. Pauciora
de fungis protulisse HEDWIGIVM, quam a tanto viro
expectare licuisset. PALISSOTI observata. De tu-
berum seminibus. Obiter de zoophytis: eorum na-
turam animaleam iam philosophis Indicis cognitam
fuisse. BÜTTNERI inuenta et observata, item GE-

ORGII WILKII, Angli, MÜNCHHAUSENII, WEISII, NECKERI, WILLEMETI. — Omnino hoc in me-
letemate perinde, vt in secundo ex materia medica
desumpto, immensa lectione collecta reperiuntur,
quae hucusque physici, botanici, medici de natura,
propagatione, salubritate aut insalubritate obiter vel
data opera suis in scriptis prodiderunt. Tanto ta-
men conamine parum, imo nihil lucis adfunditur
tenebricoso huic campo, sane aliter non dilucidando,
nisi inquirendi obseruandique methodo naturae natu-
melius, quam hucusque factum est, accommodata.
MEDWIGII nostri theoriā de fungorum generatio-
ne auctor non satis perspicuus in illorum partes se se
conferre videtur, qui illa naturae producta e regno
vegetabili in animale traducere satagunt: irritō sane
conatu. — Animalem naturam fungorum auctori
haec videntur satis superque demonstrare: odor ca-
dauerosus, qui ab illis sua morte defungentibus emi-
tatur; fibrarum directio longe alia, quam quae in
plantis occurrit; interna eorum substantia, inprimis
in fomitem praeparati et exsiccati, ex subtilissima
textura minimorum inter se concretorum et compli-
catorum canaliculorum constans, nec dissimilis con-
textui in cartilaginibus, ossibus, spongiis, corallis
variisque aliis corporibus animalibus; venenata qua-
litas, qua identidem scatent illae ipsae fungorum spe-
cies, quae pro magis esculentis vulgo habentur (id
de agarico campestri auctor casu quodam, qui 1787
Vercellis *) accidit, demonstrat); principia deni-
que e fungis per analysin chemicam eruta, aquae
magna quantitas, spiritus alcalinus vrinosus, olei em-
pyreu-

*) Fusius de hoc casu in DARDANAE ad PICVM epi-
stola agitur.

pyreumatici insignis quantitas, illi, quod e cornu cervi elicitor, similis, sal volatilis alcalinus concretus, acidum phosphoreum.

Alterum meletema ex materia medica desum- p.105 -
tum est et de fungis agit. Fungorum iamdudum a 167.
 materiae medicae auctoribus receptam diuisionem in
 esculentos et perniciosos parum firmo inniti funda-
 mento. Variorum scriptorum de noxis fungorum
 loca. Fungos omni tempore aërem mephiticum ex-
 halare. Plurimum tamen nutrientis materiae in fun-
 gis inesse, ex ipsorum principiis, praesertim ex ge-
 latinoso, quo maxime abundant, facile posse deduci,
 quotidianaque experientia confirmari; adeoque esum
 eorum, modo iusta cautio adhibeatur, tolerari posse.
 Quod venenum fungorum spectet, bonitatis noxaeue
 eorum indicia vix posse ex analysi chemica repeti, ve-
 nenumque in partibus resinosis latere. Experimenta
 cum agarici pudibundi veneno ab auctore instituta.
 De veneni fungorum natura: ab insectis progigni
 ZEVIANO videtur, id quod nostro multum arridet.
 In genus neruosum potissimum malitiam suam ex-
 ferere fungos acerrimo, quo pollent, et caustico
 principio. Effectus huius veneni in corpore huma-
 no et bestiarum. Phaenomena in cadaueribus eorum,
 qui fungorum veneno interierunt. Rationes fungo-
 rum bonitatem noxamue explorandi. An possit fun-
 gorum malignitas aliarum rerum additione tempera-
 ri: id a nostro negatur. Fungos ipsos esculentos
 aliquando vitium contrahere vel ex indole loci, vbi
 nascuntur, vel ex natura fucci, quem combibunt,
 vel ex putridorum aut venenatorum vicinia. Noxios
 quoque nonnullos perfecte eandem habere cum escu-
 lentis faciem. Exactam ideo fungorum notitiam bo-
 tanicam admodum fallax criterium esse. Varia bonita-
 tis fungorum criteria vulgo laudata, sed non magis cer-
 ta.

ta. Maculosam tamen fungorum faciem plerumque latentis veneni indicem esse. De vulgari, sed haud raro pernicioso, errore, fungos annulatos tuto ac sine vilo discrimine comedi posse. In fungorum gente veneni infamia nunquam notata fuisse sola tubera, immo ob oleum odoratum, quo scatent, fibras primarum viarum irritando et motum fluidi nervei incitando languentes et decrepitos iuuisse. Ex alcali volatilis insigni, quam fouent, copia vires eorum stimulant et aphrodisiacas recte repeti. Phallo-
rum variorum vires. De fungorum viribus medicis. De maxima fungorum in oeconomicis rebus utilitate.

p.169- Sequitur *tertium* meletema ex anatome repeti-
205. tum ac *deglutitionis organa* pertractans. Cum diris-
simum atrocis fungorum veneni symptoma, et ferme pathognomonicum, strangulationis et suffocationis sensum, a quorundam ex illis magis malignorum esu, disphagiae species comitetur: operae pretium auctori visum est, de ipsa deglutitione, primumque de organis ei inseruiantibus differere. Oris et linguae fabricam, utpote instrumentorum deglutitionem inchoantium, obiter, palati vero valvulam, arcum faucium, pharyngem et gulam, praecipua huius functionis organa, accuratius describit. Cumque larynx silentio praeteriri non possit, etiam de hoc paucis exponit.

p.207- *Quartum* meletema argumenti physiologici de-
235. *glutitionem* pertractat. Obiter etiam de variis morbis nonnullorum organorum deglutitionis functioni dicatorum differitur. — Foetum amnii liquorem deglutire, noster MONROI vsus argumentis negat.

Quintum meletema ex theorica petitum de sym- p.237-
ptomatibus., quae fungorum venenatorum esum consequi 264.
solent, agit. Primum GALENI observata. Acrimo-

nia fungorum venenata eaque subtilissima ventriculi et intestinorum tunicas afficit: nonnullaeque eorum species adeo acres sunt, vt etiam in ore, gula, et oesophago prima veneni symptomata excitent. Hae partes sensu exquisito praeditae ac cute destitutae si fungorum quorundam caustica acrimonia afficiuntur, illico liuidae fiunt, talisque aliquando vis est inflammationis, vt vesiculae in lingua et faucibus existant, rodique videantur, pharynx, gula, et oesophagus, quae partes propter irritationem ac neruearum et muscularium fibrarum contractionem muniis suis ob-eundis impares fiunt, difficilique facta deglutitionis functione et in consensum tractis larynge et posteriore tracheae facie strangulatus concitant. Tali ir-ritatione violenter stimulae internae oris partes, textusque et canales excretorii glandularum saliu-ali magnam salivae copiam fundunt. Glutinosi et mucosi humoris insignis quoque quantitas ex vicinis organis in oris cavitates depluit, cum quibus pro-xime communicant; quae ratio est, cur venenato-rum quorundam fungorum esum praeter narrata symptomata etiam ptyalismus, salivae scilicet et muci glutinosi regurgitatio consequatur. Talis vero acrimo-niae vis per saepe in faucibus non sentitur, primamque in ventriculum impressionem facit, vbi tantus ardoris sensus excitatur, vt a ventriculo in oesophagum fauces-que adscendens saepius memoratum strangulatoriae suffocationis sensum, dysphagiam mucique visceri immensam regurgitationem ac ptyalismum produ-cat. — — Omnino ita est fungorum venenum comparatum, vt, dum immani excitata irritatione omnia in furias ignemque ruere videntur, interdum
omnis

omnis irritabilitas destruat. — — In toto primarum viarum tractu malignitatem exserere suam fungos venenatos, tota morbi facies incisaque cadauera demonstrant; omnium maxime tamen duodenum torquetur, in eoque praecipua irritationis sedes est. — De cholera, ubi aliqua contra scholam Edinburgensem monentur. — Epiphaenomena et Epigenomena potiora in iis, qui fungis venenatis vi sunt, attendenda. Pertinent huc pulsus nonnihil eleuati, duri, frequentes, contracti; vehemens aestus; ingens ad tactum dolor regionis epigastricae et vmbilicalis tumidae et renitentis; sitis summa; nigredo labiorum aridorum et linguae; alui obstructio; tormina atrocissima; corporis iactatio; delirium; singultus; vomendi conatus; horrenda anxietas; pauca vrina eaque turbida; deiectiones nigrae; conuulsiones artuum; frigus extremorum; gelidi sudores; visus obnubilatio; vires prostratae; subita cessatio dolorum; tumor insignis abdominis dyspnoeam gignens; animi deliquium; mors. — Casus memoratur, quo vsque ad recti intestini finem anique sphincterem inflammatio peruenit. Ad contiguas quoque intestinis partes inflammatio serpit. — Commemoratio eorum, quae in cadaueribus fungorum veneno necatorum noster reperit.

- p. 265— *Sextum* idque vltimum meletema ex praxi desumptum *de ratione medendi iis, qui a fungis veneficiis male habent*, exponit. Quo celerius talibus aegrotis succurritur, eo felicior et celerior curatio speranda est. Simulac intelligitur, fungorum venenum corpori illatum esse, sine mora potu molli copioso vomituque vti conuenit. In remediorum, quae vomitum mouent, delectu instituendo summe cauendum est, ne acria praescribantur; nam praestat mechan-

cis auxiliis vomitum prouocare, oleosisque, multa tepida ante et post tentamen ingurgitatis, quam partes iam iam nimis irritatas nouo stimulo afficere. Illa emetica sunt seligenda, quae vomitum commodè certoque cieant, nec per inferiora veneni partem detrudant, utpote quae intestinorum tractum pessumdare posset. Vitrioli communis iusta dosis, e. g. ad drachmas duas vel scrupulos quatuor, in aqua tepida, vel mulsa, vel ea, cui insignis oxymelis scillitici quantitas addita est, soluta ceteris omnibus anteferenda est. A veneno probe sic expurgato ventriculo, blando purgante euacuanda intestina sunt, ne quid nocere possint deleteria veneni reliquiae, quae forte iam in tubum intestinorum descenderunt. Nec ab hoc abstinendum erit, etiamsi natura iam diarrhoeam exciterit, aut emeticum veneni partem per inferiora protruserit, quo enim diarrhoea profusior est, eo maiorem acris veneni quantitatem in intestina delapsam fuisse inde apparet, quod maxime tum tormina urgere incipiunt. Veneno penitus eiecto, ipsius effectus praecauendi, si iam adsint, componendi, motusque enormes diluendo sedandoque compescendi sunt. Frustra hucusque remedium specificum aduersus fungorum venenum quaesitum fuit. Praecipuum maximeque probatum auxilium ab Hippocratis aeuo ad nostra vsque tempora vomitus fuit. Ad effectus illos praecauendos aut componendos aqua sola frigida sufficit, ut quae sese cum acris misceat, eorumque vim irritantem motusque violentos gignentem frangat. Pari successu iusecula tenuiora adhibentur. Etiam aetheris vitriolici insignis hic usus est. Ad irritationem et inflammationem a veneno fungorum natas compescendas acida quidem summo opere commendata fuerunt; sed in horum delectu summa cautione opus est, cum alia prosint, alia veneni vim intendunt,

dant, tantum abest, vt minuant. Acidum vitrioli
 plurima aqua dilutum optimo cum successu adhibi-
 tum fuisse, auctores tradunt; huic vero palmam li-
 quorem mineralem anodynum h. praeripere, nollet
 ipse expertus est. His remediis illis quoque opita-
 lari possumus, in quibus veneni effectibus iam male
 vexatis cholera vel diarrhoea excitata fuit. Prognosis
 horum morborum. Ptyalismus, vomitus alius-
 que fluxus antea compescendi non sunt, quam pri-
 mae viae ab acri veneno penitus expurgatae fuerint.
 Tum licet doloribus et spasmis occurrere. Febris
 ab inflammatione ortae ratio inprimis habenda est,
 quae vbi modum excedit, pulsusque intendit, atque
 sanguinis vim ad caput vrget, aut tam violenter exor-
 tuat, vt gangraenam cito minitans iactationibus, spi-
 randi difficultate, anxietatibus aegrum male habeat,
 venae sectionem videtur exposcere, quam in hoc ca-
 su summe anceps remedium esse auctor fatetur. Ve-
 rum cum virium defectus, anxietates, mentis aliena-
 tiones, pulsuum languor, faciei pallor, iactationes
 irrequitetae, leues tendinum subfultus venenum in so-
 cundas iam penetrasse vias declarant, tunc ad alexi-
 pharmaca et sudores mouentia remedia confugere li-
 cet. Inter haec plurimi faciunt saniores theriacam
 vel mithridatium in vino optimae notae soluta; quae
 instaurandi simul et sedandi vires possident. Spe-
 ciatim vero inter sudorifera illa adhibenda sunt, quae
 potius propter liquidi ingesti quantitatem quam sua
 vi calefaciente sudores pellere valent. Alexiphar-
 maca tamen omnia virtute vincit cortex peruuianus,
 maxime eius essentia, ab НУХНАМО descripta, cum
 optimo vino exhibita. Vitanda sunt reliqua opiata,
 spirituosa, alcalina volatilia. Veneni effectibus su-
 peratis, nonnunquam sequelae morbosae iam memo-
 ratae per tempus longum interdumque per totam ad-

eo vitam perdurare solent. Balsami peruuiani praecipueque syrupi ex eo compositi vsum, vt et diacram lacteam diu protractam, talibus hominibus mederi, auctor obseruauit. Oua itidem modo posita adhucque calentia forbilia, vel eorum vitelli lacte aut tepida subacti summe proficui esse possunt. Cortice peruuiano ad ventriculi, intestinorum adeoque vniuersi systematis tonum restituendum nullum aliud potentius remedium est. Vina quoque optimum auxilium praebent, sed cum summo delectu propinanda sunt. Crurum denique dolores et crampi tibis supra talum cinctis farciminibus ex sulphure in puluerem trito, digitalium pelle in intestini modum confuta obductis sedantur.

In DARDANAE actis ad PICVM copiose accurateque de casu differitur, cuius supra in hac recensione mentionem inieciimus. Primum fungorum species describuntur, quarum efus casum illum funestum peperit. Ad symptomata quod attinet, ea ipsa obseruata sunt, quae et veteres omnes et recentiores practici describunt: cardialgia, ventris tormina, cholera morbus, sitis, anxietas, singultus, strangulationis et suffocationis sensus, lipothymia, amaurosis, coma vigil et somnolentum, lethargus, conuulsio, mors. Singulorum aegrotorum (nam plures venenum corripuit) fatum accurate describitur. Quid extispicia docuerint, ostenditur. — Ex hoc casu sequentia DARDANA consecraria deducit: 1) esculentas etiam fungorum species interdum perniciosas euadere (cuius mutationis causam non audet definire), adeoque fungos omnes infidum esse alimentum genus; 2) symptomata perniciosorum fungorum duplicia esse: alia vocari posse primi contactus, vt diarrhoeam, vomitum, cardialgiam etc., eaque bi-
duum

duum triduumue perdurare; alia esse sympathica, et
 conuulsionem, coma, lethargum etc., quae prioribus
 non succedant, nisi noxia substantia nerueis ventri-
 culi atque intestinorum membranis diutius insede-
 rit, atque adeo neruosum genus affecerit; 3) hinc
 malum vomitu tutissime curari; 4) generatim varias
 fungorum noxiorum species eadem producere sym-
 ptomata, sique differentia aliqua contingat, hanc
 esse in symptomatibus secundi generis, atque ex pe-
 culiari corporum dispositione repetendam videri;
 5) quoniam, qui comederunt, omnes constanter de-
 tis symptomatibus, dato tempore et ordine quaeli-
 bet fungorum species aggrediatur, venenum esse suae
 indolis; 6) hoc venenum vitriolico acido, non item
 succo limonum, corrigi; 7) num forte et primi gene-
 ris symptomata statim sine emeticis (quod potissi-
 mum herniosis et praegnantibus perutile foret) spi-
 ritu vitrioli aut aethere statim aggredienda sint, non
 satis patere; omninoque parum tutum videri; 8) ve-
 nenum alcalinae videri indolis ob fungorum facilem
 degenerationem in liquamen alcalinum foetidum, se-
 re cadauerosum, correctionemque, quam venenum
 hoc patitur ab acido vitriolico; 9) venenum hoc
 neruos quidem afficere, sed causticum non esse;
 10) ergo, quod ad veneni naturam, inutilem esse ve-
 nae sectionem adeoque expungendam, nisi alia de
 causa requiratur. — Huic DARDANAE epistolae
 Cl. PIERVS copiosas notas adiecit.

V.

Neue Theorie von der Entstehung der Gänge mit Anwendung auf den Bergbau besonders den Freybergischen, von ABRAHAM GOTTLOB WERNER. Freyberg 1791. 8. Vorrede 40. pagg., Text 256 pagg.

i. e.

Noua theoria de origine venarum officiis et operibus metalifossorum in primis Freibergensium accommodata: auctore A. G. WERNERO.

Cl. WERNERVS, qui oristognosiam olim in systema seu in corpus cognitionis iuxta principia dispositum redegit, quod iam fere omnes hodie sine vlla variatione amplectuntur, egregium hunc librum de geognosiae praecipua sectione nuperrime in lucem edidit, qui nostra commendatione non indiget; accuratior etenim dictorum recensio amplissimum erit praeconium. Selecta naturae operum in terrae visceribus oculorum aciem fugientium pictura, quo propius et diutius inspiciatur, eo magis capiet et oblectabit.

In primis, quid sint venae, sedulo definitur ita, vt in posterum nec ea, quae huc attinent, fossilium cubacula separare, nec diuersa coniungere liceat. Tunc accedunt aliae definitiones in noua theoria maxime necessariae. *Formationes venarum* audiunt apud Auctorem, quae eandem originem in eodem aut in admodum longinquis locis ducunt, vt galenae vulgaris — spathi fluoris — et ponderosi etc. venae vnus tantum formationis in quadam regione passim occurrentes *repositorium* aut *receptaculum* (Gangniederlage), vti plumbi et argenti ad Scharffenberg;

Tom. XXXIV. Pars I.

H —

et

et plura huiusmodi receptacula coniunctim *metalli-
cum districtum* vt Fribergensem constituunt.

p. 7.

Sequens caput breuem sistit enumerationem eorum, qui de terrae canalibus optime aut mediocriter vsque ad hodiernum diem scripsere: vnus cuiusque sententia sine odio vel partium studio perpenditur.

p. 51.

In tertio incipit theoriae explanatio, ac primum quomodo scissurae apertae, et cum humido praecipitato ex dissolutione, quae illic supersedebat, deciduo obturatae fuerint, exponitur: tunc certa aducuntur criteria relatiuae earum antiquitatis et variorum formationum. Qua autem ratione venae ditiores factae, cur in his vel illis regionibus plus vel minus frequentes, saepius autem admodum diuersae formationis in eodem districtu compareant, ac demum qua via lapides venis proprii intra fissuras dispositi sint, luculenter explicatur. Ex dictis elucet Cl. Auctoris theoriā ex duabus constare partibus, altera quae de scissuris, altera quae de earum repletionē agit.

Enimvero prima pars etsi minime noua, plurimis tamen nouis argumentis munita apparet. Nam vt omittamus huiusmodi scissuras, in massa humida prorsus variae densitatis et diuersimode cumulate, dum exsiccabatur, necessarias, etiam nunc in pluuiosa hyeme et in terrae motibus accidere, metallicas venas quoad situm et formam cum inanibus commissuris perfecte congruere, ex minutissimis fibris vsque ad capaciores terrae canales continuam progressionem dari, cauernas denique cristallis ornatas nihil aliud quam reliquas ex veteribus, quae non penitus expleri potuerunt, scissuras esse; hoc est praecipui momenti, quod in plurimis fragmenta saxorum in testamento et in fundamento sitorum, in nonnullis frustula venarum massae, et in aliis attritu rotundati lapides reperiantur. Quid? quod interdum petrescunt, et quam-

quamvis rarius sal gemmae et lithanthrax ibidem inveniuntur. Hoc idem ostendunt venarum ex saxis granite, porphyreo, et basalte, ex quibus alioquin montes ipsi constant, compositio, mutua earum ratio inter sese, illarum abscissio, diuisio in fibras etc., earundem habitus cum montium saxis, maximopere cum nonnullis stratis, ac denique lapidum situs aequè distans a tectò intra rimas diuersis fossilium speciebus impletas, quod tunc magis mirandum, cum ab utroque latere a venarum axe diuersi lapides in eodem lamellarum ordine subsequuntur.

Argumenta huius capitis, et theoria iis innixa in p. 89 sequentibus dilucidantur, vbi scissurae mediae perpendicularuntur, quae, postquam priores impletae fuerant, iterum atque iterum transuersim aut longitudinaliter erumpere, etiamque laterales, quibus potissimum in pendenti proprium saxi pondus nullibi sustenti locum dedit, de quo aliqua exempla. Quae de diuersa vnius eiusdemque venae latitudine causa exhibetur, etiam ingenii plena, quod non minus prae se fert methodus situm et directionem vis, quae saxa excidit, statuendi; grauitatis scilicet planum in medio tecti positum, et cum primariae fissurae directionis plano perpendiculariter intersectum considerari potest.

Postquam vero obiectiones, quae ex arcta quarundam venarum cum saxo cohaerentia, ex rarissimis intra latiores transuersis commissuris, fortassis etiam ex ingenti nonnullarum latitudine, quamvis integrae et solae vix ad tres perticas attingant, contra primam theoriae partem desumi possent, Cl. Auditor refuterat, ad secundam demonstrandam sexto capite progressus est, nimirum venarum massam ex humido praecipitato e superiore in inferiorem partem et quidem saepius ex chemica solutione delapso extitisse. Ad hoc necesse est postulatum quoddam a geognosia mutuari: vnaquaeque strata primae-

vorum (Lager), et omnes lecti (Flötze) secundorum montium sedimenta sunt ex mechanicis, aut etiam praecipitata ex chemicis demissa solutionibus, quibuscum olim regiones, ubi insunt, obtectae. Eodem profecto rimae, quas montes egerunt, refertae particulis, quae fundum petebant, necessario aditum praebuere, ita ut re vera fossilia, quae stratis et dilatatis venis communia, etiam in profundis occurrant, et viceversa.

Triplex tamen differentia notetur necesse est, et eo quod singula praecipitata lentius in his deposita, non ita cum mechanica solutione eiusque sedimentis inquinata, sicut cristallisationes admodum frequentes caeteraque ostendunt, ac postremo cum aliis prius aut posterius delapsis infra et supra connexa intra fissuras multum temporis patentes aut nouis rimis denuo reclusas plurimas formationes praebeant, quod minime in stratis nec in lectis accidit. Secundum argumentum apud Auctorem a rotundatis lapidibus et petrefactis, tertium ab interna terrae canalium structura, de qua iam antea, petiitum est. Hoc tamen animaduertendum, quod venarum lamellae siue plana iacenti aut pendenti propiora superne exilia, in maiori altitudine latiora, ac demum inferne in vnum coeant; haec itidem primum, tunc interiora nonnullis cauernis inanibus reliquis subsederint.

p. 114. Septimo capite Cl. Auctor se prorsus ignorare, unde solutiones aquosae innumeras substantias ad diuersas venarum massas constituendas, et qua ratione susceperint, fatetur libenter, quod nihil refert, dummodo factum, quaeque inde sequuntur, rite cognoscamus; quamobrem cuncta summam denuo commemorantur: nec mirum; aliquot abhinc annis non ita necesse futurum. Verosimilius etiam non omnes partes ab initio, sed diuersa aetate alias atque alias in medio soluenti contentas fuisse.

Hisce

Hiscæ suppositis argumenta contra rimarum ex-
pletionem plane reiiciuntur: alii opponunt eosdem
canales admodum dinersos lapides et mineras inclu-
dere; alii obiicient, in aliquibus frustula ex circum-
ambiente saxo offendi, quippe quæ in apertis fissu-
ris nullibi sustineri potuerint; aut fortassis phaeno-
menum hoc pro conuersione saxorum in venarum
fossilia pugnare credent. Probabiliorem interea pro
transmutatione speciem referent, qui fatiscientiam sa-
xi in iacenti aut in pendenti plurimorum canalium
præsertim aeratis, sulphureis aut arsenicalibus mi-
neris grauidorum vrgebunt, aut illius imprægnatio-
nem cum metallis, quæ tamen raro vltra aliquot
pollices intra parietes permeare videntur. Mirus
demon profertur casus et quidem vnicus sui generis
ad Peak in Darbiensi comitatu obseruatus, vbi qua-
tuor calcarei densi lecti cum tribus alteris amygda-
litis alternatim iacent; nunc vero omnes metallicæ
venæ illos, nulla vero hos perreptat. Sed hoc
ab aliis testibus ocularibus aperte negatur; tantum
abest, vt extra dubium positum sit. Quod si verum fue-
rit, iam Noster tentauit explicationem.

Habita demum ratio paucissimarum, hucusque
de cubiculis fossilium singularibus rite institutarum,
obseruationum etiam eos, qui de identitate materiae
aut strata et venas extensas aut profundas constituen-
tis; et ideo de noua theoria dubitent, inducere debet
in sententiam Auctoris, et in spem, fore, vt procedente
tempore geognostæ præcipuarum venarum forma-
tionibus quoad maximam partem consentaneas alte-
ras tunc in lectis tunc in stratis assignent, præ-
terquam quod iam nunc sint plura exempla notata.
Inter alia producit *ferri ochracei bruni et spathifor-*
mis cum ponderoso vitriolico formatio, quæ plurimas
venas profundas alibi, ad Kamsdorff autem, Schmät-
holden, Eisenartz et Hüttenberg et dilatatas venas
imple-

implevit, et cunctam montium massam effecit. Nonne vero ad Hüttenberg Carinthiae (bona venia Auctoris quaeram, facile obtinenda, cum minime velit non in magistri verba iurare) peculiaris quaedam formatio erit, cum ex magna parte silicis calcedonii vulgaris quandoque in argillam opalum vilem transeuntis, ex plurimo magnesio ochraceo nigro, ex paucis calcareo lamelloso spatho, et ponderoso vitriolico testaceo constet, quae quidem cum stratis calcari lamellosi granularis albi flavescentis plurima argillam mica intermixta inuicem posita sunt? Sed Cl. Auctoris doctrina non huic tantum exemplo dubio innititur.

Obiectiones infirmatas sequitur nouus profusus dispectus non tantum canalium antiquitatis cum montium massa comparatae (venae cumulate plerumque paulo post montes conditos extiterunt), sed etiam, quod quidem perutile, relatiuae singulorum lapidum, qui rimas adimplent, vetustatis, ac praeaeque metallorum inter sese. Principia ad hoc stabilendum depròpta certa sunt. Nemini enim dubitare licet, quin lapides, minerae et caetera, quae strata aut lectos occupant, parem cum montium massa antiquitatem, quaecunque autem in eodem aut in altero monte uti venae profundae occurrunt, recentiorum praebeant formationem. Nunc igitur Cl. Auctor omnes fossilium classes ita celeriter contempletur, ut, quaecunque excerpere velimus, non nisi manca forent: pauca tantum de Hydrargyro repetamus. *Metallum hoc non modo in primi aevi montibus, minime in vetustissimis, sed etiam in secundariis reperitur, de quo ultimo nullum adhibet exemplum, ut opinamur, ne in re, quam non ipse vidit, offenderet.*

Huc ergo afferre liceat celeberrimam Idriae fodinam a Hacquetio fuse descriptam. Geognostes hic dubius, utrum vena profunda an cumulata sit: semper

semper utroque nomine utitur. Non inficiamur non multum a vero aberrare, cum (Oristol. Carniolica II. vol. pag. 43.) *schistofam venam supra calcareum montem incumbere, ac minime in profundum peruagari* arbitratur. Sed nullam profecto mentionem facit de argilla vulgari schistosa *) (Schieferthon), quae cum calcareo denso vulgari lecti massam constituit, nec de calcareo suillo, qui cum denso vulgari aut griseo fumoso, aut nigro canescente vicissim collocatus ubique in vicinia occurrit. Hoc tantum pro nostra sententia, quod inter Hydrargyri mineras quasdam pag. III. describit in hemisphaeriis neritae aut patellae formam referentibus; credo etiam cum Cl. KARSTEN, mineram hanc, quae corallorum nomine (Korallenertz) insignitur, verum petrefactum esse. Digressio haec nouitati rei ignoscenda.

Quod ad vnius eiusdemque minerae aut metalli formationes spectat, quatuor de auro natio diuersae producuntur: argentum mineralisatum corneum nouissimum videtur; reliquae argenti minerae in decimum caput asseruantur. De galena ultra viginti formationes notae, ut galena vulgaris cum cupro mineralisato pyritaceo et auro natio in silice quarzo apud Muerwinkel in Salzburgensi Episcopatu in strato quodam: vulgaris itidem argento diues galena cum minutis partibus dispartitis granularibus Zinci mineralisati bruni et nonnihil cupri et ferri pyritacei in silice quarzo apud Hommersdorff in Geyer in strato argillae schistosae in chloritem schistofam trans-

H 4

euntis

*) Argillam hanc a schistosa (Tonschiefer) rite distinguere oportet: haec ubicunque nitens, illa tantum in aliquibus punctis, haec minime linguae adhaeret, illa vero aliquantum, haec antiquae, illa prorsus novae formationis etc.

euntis et sic ceterae. Sin plures adhibentur, hoc quidem ex naturae copia, minime ex Auctoris in-
scitia, fortassis tantum ex retentione quadam animi
in ignaris maximopere, non ita vero in doctissimo
quoque desideranda, cum saepenumero impediat, quo-
minus ultra progrediamur.

Liceat igitur nobis miram formationem in
Prabel Carinthiae huc adducere, ex galena vul-
gari et intermedia, ut videtur, minera intra Zin-
cum mineralisatum blendam, et ochraceum calami-
nam constantem. Haec illic lapis hepaticus (Leber-
stein) nuncupatur, attritu enim odorem ingratum
spargit. Sed et obscuro bruno caryophyllino aut he-
patico, saepius etiam rubro hyacinthino striato co-
lore, et reniformi externa figura, et partibus dispari-
tatis testaceis cubica quasi fragmenta galenae cir-
cumagentibus, et maiori duritie et gravitate maxi-
mopere a gypso differt. Noua minera, ut dicunt,
copiosior prope superficiem: montis massa calcarea
lamellosa, granularis, alba, canescens.

Ex diuersa formationis aetate patet, cur quae-
dam minerae coniunctim sese offerant, aliae vero
nunquam, ut plurima exempla docent; cur etiam so-
lilia haec in his montium saxis, in illis vero alteri
ex. gr. stannum ochraceum androgynum numquam
in calcareo, zincum ochraceum calamina minime in
saxo granite, gneuso, aut schistoso micaceo; cur
denique argenti minerae perraro in granitis monti-
bus appareant.

Interdum plurimae venae sese intersecantes ad-
erunt, quae tamen ex eadem materia constant, cum-
que eae, quae sine disruptione per alteras transeunt,
semper recentiores sint, inde sequitur primaeua solutio-
ne multum temporis superficiem fuisse obtectam, adeo-
que non tantum primas scissuras, sed etiam, quae hoc
interim spatio extiterunt, eadem solutione expletas

extra

extra primariam peculiare alias formationes suppe-
ditare. In fine capitis leuiter attigit noster muta-
tiones, quibus nonnullae venarum iam existentium
partes obnoxiae, vnde fere tantum ochracea metalla
perraro natiua, fortassis non nisi cuprum, nec vn-
quam verae mineræ gignuntur; quod reliquum, cal-
careus fluor spathosus plenae fatifcentiae compos-
videtur: de calcareo lamelloso spathio, brunescenti
et nonnullis mineris nulla dubitandi ratio, vt stalacti-
tes in fodinis ostendunt.

Nunc demum octauo capite praecedentes aut p. 169.
totae quantae aut ex parte erroneae de terrae canalium
origine theoriae in quatuor classes redactae refellun-
tur, nimirum quae venas omnes simul cum globo
creatas asserit, quae sicut ramos ingentis cuiusdam
trunci in centro positi et tanquam vegetationis com-
potes considerat, quae scissuras initio patentes aut
in diluuiio illico repletas, aut ex superne defluentibus
aquis partes assumfisse lapideas, hasque ex vapo-
ribus ascendentibus metallicas arripuisse, aut cum
praecipitato ex vndis satiatas, vtpote quae prius mon-
tium massas dissoluerant, et postea per meatus quos-
dam illuc attulerant, tuetur, ac demum quae trans-
mutationem montium in venarum massas defendit.
Nolumus rationes, quibuscum hae doctrinae diru-
untur, praesertim vltima, cui non parum momenti
accessisset, si reductio terrarum in metalla con-
firmata esset, breuiter contrahere, ne robur amit-
tant.

Idcirco ad nonum caput progrediamur, vbi de p. 201.
multiplici vsu theoriae huius in fodinis excolendis
agitur. Nunc accuratius tractus illos, vbi plurimae
harum formationum longe diffusae, terminis circum-
scriptae, confines; nunc vnumquodque cubiculum et
opportuniorem exstruendi viam; nunc vnus venae
prae altera praestantiam, vt excolatur; nunc metal-

lorum intra scissuras quasi confluum (Ertzpundte) nunc earum rationem inter sese et cum montium stratis; nunc identitatem canalium cuiuslibet in dubio casu; nunc conuenientiam veteris montium molae cum recentiori venarum massa, minime autem cum antiquiori dignoscemus. Licebitne incrementum methodi et sermonis nouum adnotare, quod practico laboribus et theoreticae institutioni huius geognosticae in fodinas conuersae sectionis accedit? Si cuiquam tamen in mentem veniret, in primo euentu dissutam theoriae applicationem illico redigere, non mirum, quin saepius in errorem incideret: primum enim ad exactam totius districtus cognitionem adhibenda, cumque accurata experientia iam omnium illic repertorum mineralium situum momenta et rationes innotuerint, tum demum in vnoquoque casu magno vsui erit.

Ad illud autem suadet Cl. Auctor secundum eiusdem theoriae principia geognosticam districtus tabulam, eiusque descriptionem comparandas. Delineatio ex duabus constare deberet partibus, altera quae superficiem, altera quae fodinam in eo praefertim plano, vbi plurimum foditur, monstraret: vtraque diuersas montium massas earumque fines, peculiaria metallorum cubicula, directionem, latitudinem, immo etiam notatu digniora saxorum strata, vti calcarei, porphyrei, argillae hornblendae schistosae etc. pallidis pigmentis, obscurioribus venis iuxta earundem formationes oculis subiicere deberet. Quod ad descriptionem attinet, duplex foret, vniuersalis quae vnamquamque singulorum mineralium cubiculorum formationem iuxta eorum vetustatem et criteria generatim definiret; haec ad vniuersam regionem quasi vno ictu oculi diiudicandam iis, qui fodinis praesunt, perutilis; sed eius materia quoad maximam partem ex peculiaribus singuli cubiculi connotationibus depromeretur: hae autem de exteris vt situ et volu-

volumine et intimis venarum rationibus quoad communes aut rariores fossilium species, et naturam locorum, ubi minerae in vnum coalitae (Erzpuncte), de conditione saxi in parietibus siti, de variatione describendae venae propter aliarum interuentum agerent. Huc accedere posset series minerarum secundum singularem situm ordinatim positarum.

Si maiores nostri duo, quin dimidium ante saeculum triplicem hanc enunciationem reliquissent, quantum commodi nobis comparassent? quocum animi ardore obscura quaedam indicia etiam ex chronicis excerpimus? quo gaudio adficimur imperfecta delineatione antiquarum fodinarum inuenta? quantum temporis et laboris consumitur ad frustulum quoddam intra ruinas eruendum, quo facto noua deludimur spe? Sed maiores excusandi, quorum silentium ignorantiae conscientia saepius erat: hisce vero temporibus nonne erit nostrum, impedire, quominus posteris nubem pro Iunone arripiant?

In postremo capite breuis applicatio venarum p. 224. theoriae ad Fribergensem metallicum districtum fit, ubi Cl. Auctor octo praecipuas formationes inuenit, quarum maxima pars plura metalla continet: omnes iuxta vetustatem adducuntur. Primum igitur et antiquius, quod a primis temporibus vsque ad praesens multum plumbi, argenti, et nonnihil cupri dedit, constat

- ex plumbo mineralisato galena vulgari (cuius dispartitae partes granulares grandes et grossae) cum tribus aut quinque argenti semunciis,
- ex arsenico mineralisato pyritaceo vulgari,
- ex zinco mineralisato blenda nigra partibus dispartitis vt in galena,
- ex ferro mineralisato pyrite vulgari et hepatico, nonnunquam

ex

ex aliqua parte cupri mineralisati pyritacei, et
iamque nonnihil ferri ochracei spathiformis
venarum lapides sunt praecipue silex quarzum
interdum

nonnihil calcarei spathi brunescantis et raro
paulisper calcarei lamellofi spathi fere semper in
cristallis.

Ex his omnibus quarzum antiquissimum: gale-
na e contra, blenda, arsenicum, ferrum, et
cuprum pyritaceum vno eodemque tempore
post quarzum orta videntur. Si quod autem
quandoquidem discrimen adsit, blenda prior
aetate et vltima galena erit: recentiora sunt
ferrum spathiforme et spathum brunescens,
quae fere nunquam non medium venarum te-
nent, et vacuas cavitates relinquunt; eni-
gua copia calcarei lamellofi spathi, quippe quod
nouissimum, semper in cristallis supra reliqua
collocata.

Praeter quinque commemorata, quae praecipuam
harum venarum massam conficiunt, non raro quid-
piam recentioris cupri pyritacei et galenae vulgaris
saepius cum paucis quarzo cristallifatum supra spa-
thum brunescens sese conspectui offert; sed tria
haec fossilia pari ratione sub calcareo spatho iacent,
ideoque recentiora illis. Quae huc referuntur venae,
saepe ad septentrionem pertinent; non procul ab ur-
be versus ortum et meridiem effodiuntur; a sex pol-
licibus vsque ad duos pedes latae; numerus earum
minime exiguus. Extra Fribergensem districtum
etiam duo exilia huius formationis repositoria alte-
rum apud Munzig, alterum ad Grunde, primum in
argilla schistosa, secundum in saxo porphyreo: for-
matio igitur hisce montium saxis posterior.

Aequae

Aequè diligenter ceterae enarrantur; sed ego tantum animaduertam secundum argenti repositorium prae ceteris omnibus Fribergensibus ditissimum ex galena partibus dispartitis granularibus grossis et minusculis, tertium ex galena saepius partibus dispartitis testaceis fere vnciam argenti contipente, quartum itidem ex galena lamellis floriformiter curuatis, quae ex vna vsque ad tres vnciae quadrantes tantum porrigit, constare. Quam mirus hic ordo in venarum natura! Vltimum etiam ad Peak in Darbiensi comitatu in calcarei densi vulgaris montibus et apud Gislof in Scania Sueciae provincia occurrit. Quinta formatio argenti natiui, et argenti aequè ac cobalti mineralisati nitidi: sexta demum arsenici natiui et argenti mineralisati rubri receptaculum est: postremum etiam prope Ioachimsthal in Bohemia inuenitur. Hucusque de argenti formationibus; ceterae leuissimi momenti, vti septima ferri ochracei rubri et octaua cupri. Denique aliorum in externo Fribergensis iudicii metallarii territorio receptaculorum maxime notandorum mentio fit. Praecipue eminet Scharffenbergense argento diuitis galenae, cupri mineralisati chalybei et zinci mineralisati blendae flauae, cuius simile apud Kapnik in Transylvania extat.

En exemplar quoddam omnium huius generis disquisitionum alibi instituendarum! Generatim aliae theoriae post aliqua phaenomena explicata nihil amplius, nihil quod agamus aut cogitemus, relinquere videntur: contra vero haec dum plurimas globi vicissitudines maximopere dilucidat, iis, qui Auctoris vestigia prement, campum longe patentem nouis aperit observationibus et inuentis.

VI.

Transactions of the Royal society of Edinburgh.
Vol. I. Edinburgh: printed for I. Dickson,
bookseller to the Royal Society. Sold in
London by T. Cadell, in the Strand. MDCC.
LXXXVIII. 4. Dedicatio (regi dicatum est
opus) et contentorum index pagg. XII. Pars
I. historiam societatis complectens pagg. 100.
Pars II. A) Commentationes physicae pagg.
336. B) Commentationes literariae pagg. 209.
Cum tabb. aenn.

i. e.

Acta societatis regiae Edinensis. Volumen pri-
mum.

Ex parte huius voluminis historica sequentia vi-
dentur cum lectoribus commentariorum nostro-
rum communicanda.

Histor. Edinburgi societas anno 1731 fundata fuit, quae
p. 5. tentamina et observationes super variis medicinae
et chirurgiae partibus a sociis scripta aut cum iis
communicata colligendo et euulgando scientiam
medicam augeret. A secretis ei erat ALEX-
XAND. MONRO senior, primus anatomiae in vniuer-
sitate Edinburgensi professor, fundatorque scholae
medicae, quae nunc summam est nata celebritatem.
Eo curante huius societatis transactiones variis tem-
poribus, quinque voluminibus forma octaua, sub ti-
tulo *medical essays and observations etc.*, prodierunt.
Breui post publicationem horum tentaminum medico-
rum, anno 1739, summus geometra MACLAURINUS,
matheos in vniuersitate Edinburgensi professor,
ideam concepit huius societatis rationem ita mutandi,
vt etiam res ad philosophiam naturalem ac literatu-
ram

ram spectantes ab ea tractarentur. Placuit consilium: auctus est sociorum numerus, societasque iam vocata *societas artibus et scientiis promouendis*, aut nomine generaliori *societas philosophica Edinburgensis*. Facti tum sunt IACOBVS, comes Mortonensis, praeses, IOANNES CLERK, baro curiae thesauri, et D. JO. CLERK vicepraesides, MACLAVRINVS et D. PLVMMER secretarii. Paucis annis postquam societas ita immutata fuerat, eius confessus diu interrupti sunt, cum anno 1745 bellum ciuile in Scotia exarsisset: vixque quies Scotiae reddita erat, cum gravissimum societati vulnus per MACLAVRINI mortem infligeretur. Confessus tamen circa annum 1752 denuo habiti sunt, nouique secretarii, DAVIDES HUME et ALEX. MONRO iunior, iussi euulgare dissertationes dignas a societate habitas, quae in lucem publicam emitterentur. Itaque primum volumen transactionum societatis philosophicae Edinburgensis, sub titulo *Essays and Observations, Physical and Literary*, anno 1754, alterum 1756, tertium 1771 prodit. Nec vero haec societas communem talium institutorum sortem potuit effugere. Etsi enim confessus non prorsus intermitterentur, videtur tamen sociorum ardor aliquamdiu languuisse, donec circa annum 1777, HENRICO HOME electo praeside, antiquus feruor confessorumque frequentia redirent. Circa finem anni 1782 in consessu professorum vniuersitatis Edinburgensis, quorum plures essent societati philosophicae adscripti eiusque commoda promouere studiosissime satagerent, a ROBERTSONO, vniuersitatis Edinburgensis praefecto, propositum est consilium nouae societatis ad normam exterarum nonnullarum academiarum omnem scientiarum ambitum complectentium instituendae, idque regia auctoritate. Placuit res, precibusque vniuersitatis ac societatis philosophicae iunctis rex annuens *societatem regiam Edinburgensem*

gens charta publica anno 1783 fundauit. Ita societas philosophica priuatis studiis hucusque sustentata in regiam transit. Charta regia latine scripta hic legitur. Constat societas e membris ordinariis atque honorariis: honoraria sunt viri docti extra Magnam Britanniam et Hiberniam degentes. Societas est in classes diuisa, physicam et literariam. Physica operam nauat disciplinis mathematicis, philosophiae naturali, chemiae, medicinae, historiae naturali, artibus et manufacturis: literaria literaturae, philologiae, historiae, antiquitatibus et philosophiae speculatiuae. Singulae classes quaternos habent praefidos binosque secretarios, qui muneribus suis per vicem funguntur.

p. 16. In confessu die 8 Decembris 1783 habito cl. IACOBVS RUSSELL, chirurgus, ad societatem de nonnullis experimentis cum antimonio captis retulit. Consilium ceperat methodo facili nec sumtuosa solutionem reguli antimonii solitam obtinendi, qua ad tartarum emeticum parandum vteretur. Igitur ut acidum muriaticum dephlogisticatum purum obtineret, acidum muriaticum vulgare cum magnesia nigra destillauit, quam prius a particulis martialibus digestionem cum acido vitriolico tumque calcinatione liberauerat. Sed vapores acidi dephlogistici condensari non potuerunt, etsi retortae collum longissimum excipulumque aquam continens niui immersum esset. Iam vaporibus huius acidi muriatici dephlogistici regulum antimonii in excipulo colloque retortae colloatum exposuit. Res ex voto successit, regulusque protinus magnaeque copia solutus est. Cum regulus antimonii non sine impensis praepararetur, antimonium crudum tentauit, viditque, vapores muriaticos metallicam eius partem breui soluere, tandemque etiam sulphur decomponere; quam illorum vim etiam tum reperit, cum flores sulphuris

ius exposuisset. Arbitratur, hanc sulphuris decompositionem fini huius processus primario vix quidquam obesse, cum acidi muriatici cum antimonio affinitas longe maior quam vitriolici sit. Itaque e retorta, in quam nonnihil magnesia nigrae indiderat, quinque vncias acidi muriatici super duabus vnciiis antimonii crudi aqua humectati destillauit, igne ad finem ita aucto, vt catinus ad rubedinem excandesceret. Destillatione finita, in excipulo reperit aliquid sulphuris, antimonii integri aliquid, perfectamque solutionem antimonii salitam. Haec solutio omnes habuit butyri antimonii proprietates, eiusque praecipitatum vel aqua vel alcalibus obtentum vulgari simillimum fuit. Tartarus emeticus ex eo paratus optimus visus est. Quantitas praecipitati e quinque acidi duabusque antimonii vnciiis obtenti circiter semiunciam aequauit. Hoc praecipitatum nemo negabit ab omni admistione salis mercurialis liberri- mum esse. Praeterea haec methodus tartari emetici parandi commodissima est minimorumque sumtuum.

Die 5 Ianuarii 1784 D. ROEBVCK observatio p. 17. nes super frumenti maturitate recitauit. Sequitur inde, grana etiam temperatura atmosphaerae parum calida volumine crescere. Igitur male agunt agricolae, qui autumno frigidiore fruges nondum maturas protinus secant.

Die 2 Februarii 1784 recitata est a WALKEROP. 19. scriptio comitis A DVNDONALD, complectens relationem de noua methodo salis marini purificandae DVNDONALDO inuenta. Constat, sali marino vulgari magnam copiam corporum peregrinorum admixtam esse, qui illum cibis seruandis admodum ineptum reddunt. Sunt haec sales nauseosi, amari, cathartici, basi terrea (magnesia salita et magnesia vitriolata), qui cum sale marino proprie sic dicto intime coniuncti sunt. Iam ad salem marinum vulgarem

purificandum admodum taediosum sumtuosumque foret, eum aqua soluere, sales amaros admixtos decomponere basesque eorum terreas alcali fixo, vegetabili aut minerali, praecipitare. Adde quod haec purificatio imperfecta est, nam vix ac ne vix quidem fieri potest, ut post illum processum sal Glauberianus aut tartarus vitriolatus a sale marino separetur. DVNDONALDVS igitur cum obseruasset, aquam calidam sale marino saturatam magnam adhuc quantitatem salium terrestrium amarorum soluere posse, nouam excogitauit salis huius purgandi rationem. Sumatur vas conicum, in minore extremitate foramine instructum, sicque collocetur, ut illud foramen infra positum sit. Repletum sale communi calori modico exponatur. Iam vicesima pars salis in eo contenti lebeti ferreo ingeratur, iuxta aquae quantitate soluitur, sic ut aqua sale penitus saturetur. Tum haec solutio ebulliens sali in vase conico adfundatur. Aqua ebulliens, sale marino iamiam saturata, nihil eius amplius suscipit, sed magnam soluit quantitatem salium terrestrium amarorum; haecque solutio per foramen in coni fundo paullatim, effluit. Vbi nihil amplius effluit, idem processus repetendus est, donec sal penitus sit purgatus. DVNDONALDVS asserit, tres huiusmodi lotiones salem communem Scotiae quolibet peregrino puriorem reddere. Cum omnis sal coctione paratus aliquid magnesiae liberae sibi iunctum habeat, d. auctor est, ut primo lixiuio sali adfundendo paullulum acidi muriatici addatur, quod magnesia dissoluat elimineturque.

P. 22.

Die 12 Aprilis 1784 WALKERVS recitauit literas DVNDONALDI super eodem argumento scriptas. Tabula hic addita docet, quantum salis puri quantumque magnesia salitae et magnesia vitriolatae in variis salis marini speciebus insit.

Die 2 Augusti 1784 ANDREAS DUNCAN M. D. p. 27.
ad societatem retulit de singultu obstinato, maxime
acidi vitriolici usu sanato. Quidam annos 73 natus
singultum vehementem experiebatur, qui plures ho-
ras sine vlla intermissione duraret. Propinauit ei
DUNCANVS drachmam acidi vitriolici tenuis quatuor
unciis aquae menthae iunctam, cuius mensura
cochlearis quavis semihora sumeretur. Prima sta-
tim dosis singultum sustulit. Circiter duodecim ho-
ris elapsis singultus rediit; sed secundae dosi proti-
nus cessit, sic vt nunquam rediret.

Die 3 Ianuarii 1785 D. GREGORY praelegit D. p. 30.
BLANII narrationem de vehementissima tempestate
(*barricam*) die 10 Octobris 1780 in insula Barbados
grassata. Inserta est haec narratio historiz societa-
tis. Nos, missis ceteris, ea excerpemus, quae tem- p. 35.
pestatis in hominum sanitatem influxum sane admo-
dum notabilem spectant. Nullos gignebat morbos
tempestas, adeoque contrarium effectum producere
videbatur. Certe post eam minor aegrorum nume-
rus fuit, quam antea fuerat; multique eorum, qui,
cum ingrueret tempestas, aegrotabant, conuale-
runt, si senes excipias decrepitos delicatosque homi-
nes, quos violentia mechanica aut aedificiorum pe-
nuria male habuit. Climatis morbi, febres fluxus-
que, eius beneficio sanati sunt. Etiam diarrhoeae
chronicae, a dysenteriis oriundae. Inprimis affe-
ctiones pulmonum efficacissimae sanate sunt. Non-
nullorum phthises recentes adeoque status acutus
pleuritidis euauerunt. Etiam in phthisi inueterata
et insanabili febris hectica magnam partem sublata,
saltemque ad aliquod tempus tanquam induciae fa-
ctae sunt. BLANIUS feminam memorat pleuritide
laborantem, cum tempestas inciperet. Quae cum
amplius decem horas aëre libero inque loco pluuiā
inundato transegisset, morbo suo prorsus liberata est.

- p. 37. Die 4 Iulii 1785 D. WALKER praelegit tentamen super floribus plantarum muscosarum. Ipsum tentamen aut eius compendium altero volumine forsitan euulgabitur.
- p. 39. Die 1 Augusti 1785 D. GREGORY recitauit commentationem a D. HOPE communicatam, in qua de morbo notabili, cum symptomatis anomalis coniuncto, atque lethali refertur. Cadauere dissecto, apparuit, morbum a calculo biliario ingenti, collo vesicae felleae infixo, ortum fuisse.
- p. 40. Die 5 Decembris 1785 GVILIELMVS SMELLIE tentamen super instinctu praelegit, quod partem maioris operis ab eo conscripti *) constituit; cuiusque haec est epitome. Variarum theoriae ad actionum animalium ab instinctu oriundarum reddendam rationem inuentae sunt, sed nulla earum omnium omnino philosophorum plausum tulit. Cuius rei plures sunt causae: parum diligens consideratio oeconomiae vniuersalis morumque animalium; ideae peruersae de dignitate humanae naturae; inprimis omnium naturae scrutatorum vanus conatus instinctum a ratione ita seiungendi, ut nihil amplius commune habeant. Clariss. SMELLIE conatur ostendere, huiusmodi distinctionem non dari, ipsamque ratiocinandi facultatem ab instinctu ortum suum necessario trahere. Monet, ad tales res cum successu inuestigandas facta hucusque inuenta colligenda et ordinanda esse, considerandumque, num generales conclusiones,

*) The philosophy of Natural History. By WILLIAM SMELLIE. Edinburgh. Elliot. 1790. 4. Operis huius nuper prodiit versio germanica virorum clarissimorum ZIMMERMANNI et LICHTENSTEINI, notis et additamentis aucta. Hanc versionem in nostris commentariis propediem recensebimus.

nes inde queant deriuari. Huic methodo conuenienter exempla exhibet, *primo* instinctuum purorum, *secundo* eorum instinctuum, qui peculiaribus circumstantiis sese accommodare possunt, *tertio* eorum, qui experientia aut obseruatione perfectiores reddi possunt, *quarto* denique aliquot conclusiones inde deducit. Puri instinctus illi dicuntur, qui, nulla praegressa instructione aut experientia, protinus certas producunt actiones, quando certa obiecta animalibus praesentantur, aut quando sensus peculiare animalia afficiunt. Huc pertinent in specie humana instinctus sugendi, quem neonati protinus exerunt, excrementorum exclusio, musculorum retractio stimulo quouis dolorifico applicato. Lucis amor ab infantibus exhibetur tertio iam, postquam nati sunt, die. Passio metus iam in infante duos menses nato detegitur. Apud animalia inferiora innumerabiles dantur puri instinctus. Erucae de arbore secundum quamvis directionem deturbatae protinus sese ad truncum conuertunt, perque eum in arborem rescendunt. Pulli auium strepitu quouis audito aut voce matris os aperiunt. Quaelibet insectorum species oua sua eo in loco ponit, ubi futura soboles optime possit excludi cibosque reperire. Nonnullae species animalium futurae penuriae non occurrunt; aliae, ut apes et castor, instinctu instructae sunt, qui fere prouidentia quaedam videatur. Horrea exstruunt, alimentisque adimplent. Inprimis apes varios instinctus perquam notabiles exerunt. Reginam suam colunt nutriuntque. Ea orbatae omnes intermittunt labores, donec noua obtineatur. Cellas exstruunt trium diuersarum capacitarum: pro apibus laborantibus, maribus, feminisque; reginaque oua ponens quemlibet speciem in cellis propriis deponit. Omnes feminas destruunt, excepta una, ne alueare nimis repleatur. Varii instinctus apis vulgaris, apis lignum

penetrantis (apis violaceae), illiusque speciei, quae a foliis rosae nidos cylindricos exstruit (apis centuncularis) attentione sunt dignissimi. Nec minus singulares sunt instinctus vesparum et ichneumonum, qui etsi erucis ipsi non vescuntur, tamen ad sobolem nutriendam magnam earum copiam colligunt. Aves nidos suos ex iisdem materiebus, eadem forma eodemque situ exaedificant, etsi climata diuersissima inhabitant. Oua sua inuertunt varieque ponunt, ut aequaliter calefiant. Anseres anatesque ova sua contegunt, donec in nidum reuertantur. Hirundo pullos suos cogit excrementa super nidum excernere, iisque hac in re opem fert. Araneae variaque insecta e genere scarabaeorum, terrore percussa, mortua se esse simulant. Id non est, ut nonnullis visum fuit, conuulsio aut stupor, sed artificium, terroris enim causa remota, protinus ad statum priorem redeunt. — Instinctuum, qui circumstantiis peculiaribus sese possunt accommodare, varia exempla species humana exhibet; sed cum hi possint perfectiores reddi, potius ad classem tertiam pertinent. Illa animalia perfectissima sunt, quae plurimarum rerum habent cognitionem. Si eorum operationes forte interrumpuntur, labores suos postea resumunt, finemque propositum variis modis assequuntur. Nonnulla animalia sola gaudent corporis contrahendi aut extendendi potestate. Sed falco, canis vulpesque praedam suam intelligenter ingenioseque persequuntur. In regione Africae Senegalensi Struthio Camelus ova tantummodo noctu incubat, interdiuque calori solis ea relinquit. In promontorio bonae spei, ubi atmosphaerae calor minor est, die ac nocte ea incubat. Cuniculi cicurati terram non effodiunt. Apes, occasione data, cellarum suarum augent profunditatem, numerumque. Vespa e nido cadauer vespae auferens, si nimis ponderosum reperitur, caput abscindit,

seindit, sicque cadauer duabus vicibus exportat. In terris, vbi simiae incolunt, aues, quae in aliis terris nidos in dumetis aut fissuris arborum exstruunt, eos e finibus ramulorum tenuium suspendunt. Constat, catum in conclau inclusum obicem ianuae pedibus suis remouere solere. — Tertia instinctuum classis omnes illos complectitur, qui experientia et obseruatione perfectiores possunt reddi. Quod homini ceteris animalibus tantopere excellit, id inprimis a magno numero instinctuum, quibus est instructus, dependere videtur. Vestigia cuiuslibet instinctuum, quos possidet, etiam in brutis deteguntur, sed nulla datur brutorum species, quae omnes simul habeat. E contraio plurima animalia exiguum numerum instinctuum possident. Haec causa videtur, cur instinctus brutorum sint fortiores inque operatione sua constantiores, quam hominum, eorumque actiones magis aequabiles. Plerique instinctuum humanorum experientia et obseruatione perfici plurimisque modis alterari possunt. Alius instinctus alii oppositus est aut eum modificat, saepe tollit id, quod actionem produxisset. Instinctui timoris saepe contrariae sunt ambitio ac vindictae cupido: instinctui irae timor, pudor, contemptus, misericordia. Instinctuum modifierum, compositorum, extensorum multa dantur exempla. Deuotio quid aliud est, quam extensus instinctus amoris erga parentem auctoremque huius vniuersi? Superstitio quid aliud, quam instinctus timoris ad imaginarias terroris causas extensus? Spes est instinctus amoris ad bonum futurum directus. Auaritia instinctus amoris ad eas res directus, ad quas dirigi non debebat. Timor etiam in hanc animi passionem ingreditur. Inuidia composita est ex amore, avaritia, ambitione et timore. Sympathia est instinctus timoris ad alium hominem translatus inque nos reflexus. Hac ratione

omnium mentis humanae passionum modificatarum
compositarum aut extensarum tanquam elementa
hoc est, instinctus originales, definiri possunt. In-
stinctus brutorum perinde obseruatione et experien-
tia perfectiores fiunt. Argumento sunt canis, ele-
phas, equus, camelus. — Ex his aliisque exem-
plis diuersarum classium instinctuum, clarissimus
SMELLIE cogit, instinctum esse originalem menti
qualitatem, quae tam in homine, quam in ceteris
animalibus, per experientiam perfectior fieri, mo-
dificari extendique possit. Sensus sine principio sen-
tiente, id est, mente esse nequit. Quicquid igitur
sentit, mens est. Ergo infima animalium species
mente instructa est. Sed mentes animalium vi-
res habent admodum diuersas; haeque vires per pe-
culiaries actiones exeruntur. Structura corporis
eorum semper accommodata est viribus mentis, nec
vllum animal maturum actiones tentat, quas ipsi natura
negauit. Instinctus tamen animalium saepe prius appe-
rent, quam illa instrumenta euoluuntur, quibus, natu-
ra sic iubente, vti animalia debent. Haec instinctus
notio simplex est: omnes tollit obiectiones mentis in
brutis existentiae, explicatque omnes illorum actiones,
cum a viribus eas repetat simillimis illis, quibus hu-
manae actiones diriguntur. Forsitan maius discrimen
est inter mentis vires nonnullorum animalium,
quam inter vires mentis hominis brutorumque saga-
cissimorum. Instinctus possunt considerari pro sen-
sibus internis, quorum alia animalia maiorem, alia
minorem numerum possident. Hi sensus in diuer-
sis speciebus pariter sunt plus minusue ductiles, ideo-
que animalia iis instructa maiorem minoremue per-
fectionem ac scientiam nancisci possunt. Opinio
itaque illa, animalia machinas esse, nimis absurda
est, quam vt refutari mereatur. Etsi mentis viri-
bus, quales hominis sunt, carent, tamen quadam-
tenus

genus omnes mentis humanae facultates habent. Sensus, memoria, imaginatio, principium imitationis, curiositas, astutia, acumen, deuotio, aut superiorum cultus, gratitudo, in brutis reperiuntur. Adde, quod quaeuis species proprium sibi habet sermonem vel sonorum vel gestuum, nonnullaque animalia linguam hominum partim intelligunt. Infantum lingua linguae brutorum fere aequalis est. Bruta nisi aliquid haberent rationis, sensibus suis recte uti nullo modo possent. Multa animalia, priusquam agunt, deliberant; id quod magnum rationis gradum indicat. Animalia nondum adulta, quicquid reperiunt, examinant, inque hac inuestigatione omnibus suis organis vtuntur. Prima tempora vitae eorum studio dicata sunt. Quando discurrunt, luduntque, inter lusus iocosque discunt. Ita facultates eorum paullatim perficiuntur, scientiaque paratur perfecta rerum circumpositarum. Homines, qui ab aliorum hominum societate variisque iuuentutis ludis exercitationibusque remoti adoleuerunt, semper sunt in motibus plumbei, organis suis facile comodeque uti nequeunt, ac saepe per totam vitam res maxime vulgares ignorant.

Sequitur iam appendix, in qua haec continentur.

Catalogus sociorum mortuorum.

Biographia GVLIELMI LOTHIAN, Theol. Doct.,	p. 46.
societatis membri, mortui die 17 Decembris 1783.	p. 47—50.
Biographia GEORGII CLERK-MAXWELL, Baro-	p. 51—
neti, societatis membri, mortui die 29 Ianuar 1784.	56.
Biographia MATTHAEI STEWART, Theol.	p. 57—
Doct., professoris matheseos emeriti in vniuersitate	76.
Edinburgensi, societatis membri, mortui die 23 Ianuar. 1785. (Recitata a IO. PLAYFAIR, matheseos in vniuersitate Edinburgensi professore.) Eius de mathesi merita diligenter recensentur. A summi nominis geometris,	

metris, R. SIMSONO (analyseos veterum mathematicorum geometricae peritissimo) et MACLAVRINO institutus, inprimis analysin veterum geometricam mire calluit, eamque problematis recentiorum difficillimis soluendis cum successu adhibuit.

- P.77— Catalogus donorum societati datorum.
81.
p.83— Catalogus omnium membrorum societatis.
100. lam commentationes physicas videamus.

Com- I. *Experimenta super motu succi in arboribus*
mentt. *Auctore IOANNE WALKER, societatis Edinburgensi*
p.3-40. *membro, regio professore historiae naturalis in universitate Edinburgensi. Recitata ab auctore die 8. Decembr, 1783, et 5 Ianuar 1785. Detecta sanguinis in animalibus circulatione, mox suspicati sunt viri docti, similem circulationem in succo plantarum dari. His coniecturis prima debentur augmenta physiologiae regni vegetabilis, quorum origo repeti potest a quaestionibus super succorum in plantis motu in transactionibus philosophicis anno 1668 publice propositis. His quaestionibus soluendis protinus operam nauabant D. BEALE et D. TONGE, postque D. GREW, WILLOUGHBY, RAY atque D. LISTER, qui magna observationum varietate oeconomiam vegetabilem primi illustrarunt. Nihil tamen certi de succorum in plantis circulatione docuerunt: nec maior lux huic rei ab insequentium naturae scrutatorum observationibus affulsit, vt etiamnunc tenebris inuoluta densis videatur. Ad experimenta, quibus haec res illustretur, instituenda accommodatissimae videntur arbores lacrymantes. Igitur clarissimus WALKER cum betula platanoque plurima tentamina instituit, quae hac in dissertatione accurate recensentur. Ex his tentaminibus noster sequentia concludit. Succus arboris lacrymantis primum ad radicem profluit, tum*
tarde

arde ascendit semperque in loco altiore prorumpit, donec ipsas arboris extremitates attingat. Quamdiu arbor lacrymat, nulla dantur descensus aut circulationis succi indicia, sed succus semper magis magisque ascendit. Isque adscensus fit per lignum, interque lignum et corticem. Adscendit succus tam in substantia circularum, lignoreum, quam in venis, quae illos circulos dirimunt: in venis quidem facilius, quam in circulis, inque circulis recentibus facilius, quam in vetustis, adeoque facilius in exteriori quam interiori parte truncorum atque ramorum. Quae sit causa adscensus succi in arboribus, noster definire non audet, cum summa adhuc obscuritate inuoluta sit. Id monet, adscensum hunc fere semper calore promoueri, sed frigore retardari adeoque prorsus impediri. Probabile ipsi videtur, alias praeterea causas hic efficaces esse, easque forsitan in plantarum structura esse positas. Omnino ex nostri experimentis videtur concludi posse, nullam dari in vegetabilibus succorum circulationem; certe a lacrymarum arborum initio ad foliorum euolutionem, postea enim alium esse succorum motum noster suspicatur. Mittimus alias super plantarum natura observationes physiologicas haud parui momenti, ex iisdem tentaminibus deriuatas. — Tabula aenea adiuncta betulam sistit variis locis incisam, quo melius auctoris verba intelligantur.

II. Theoria pluviae. Auctore IACOBO HVT. p. 41—
 TON, M. D., *societatis regiae Edinburgensis et academi-* 86.
ae regiae agriculturae Parisinae membro.

Pars I. Inuestigatio legis naturae, cui theoria plu- p. 41—
viae superstruenda est. Praelecta ab auctore die 2 51.
Februarii, 1784. Atmosphaericum est phaenomenon,
 cuius nulla potest dari ratio, si tantummodo
 ad leges caloris frigorisque hucusque detectas respi-
 ciatur. Est hoc spiritus animalium, qui visibilis fit.
 si

si in atmosphaeram frigidam aut humidam expirato
vaporisque pellucidi mutatio in statum nebulosum,
aëri miscetur frigidiori. Igitur clar. HUTTON hac
scriptione legem, quae in isto casu actionem et effectum
caloris frigorisque dirigat, inuestigare, huicque legem
theoriam pluviae superstruere instituit. Haec lex sic
habet. Si aquae in aëre solutio cum calore ratione aequa
li crescit, portiones variis caloribus gradibus non possunt
ita misceri, ut mixtura aut non aut nimis saturetur; sed
mixtura, quemadmodum portiones eam constituentes
semper est saturata. Si aquae in aëre solutio cum calore
ratione decrescente crescit, mixtura duarum portionum
saturatarum variis caloribus gradibus nullam producit
condensationem humoris, sed e contrario plus substantiae
aquosae soluere potest. Sin vero aquae in aëre
solutio cum calore ratione crescente crescit, mixtura
duarum portionum saturatarum variis caloribus gradibus
condensationem producit humoris, cum in media
caloris temperatura supersaturata sit. Varios hos casus
auctor in diagrammate geometrico repraesentat. Ultimus
casus proprie spectat phaenomena spirituum vaporisque
mixtione cum aëre frigidiori visibilium formationum;
explicatque varia phaenomena, quae occurrere possunt,
quando variae aëris portiones, plus minusue humiditate
saturatae, diuersasque habentes caloris ac frigoris tempe-
raturas, commiscantur. Iam auctor hac condensationis lege
tanquam principio ad theoriam pluviae construendam utitur.
Pluuiam definit destillationem aquae, quae prius in atmosphae-
ra soluta fuit, postque ex hoc statu vaporis vel solutionis
condensata est. Huius condensationis explicatio theoriam
pluuiiae constituit. —

- p. 52 — *Pars II. Theoria pluuiiae phaenomenis naturalibus applicata.*
86. *Praelecta ab auctore die 12 Aprilis, 1784.* Varia hic ab auctore pertractantur. 1) Explicat, cur in tota telluris superficie semper sint tempesta-

estates pluuiosae, vel regulares vel irregulares. 2) Considerant pluuias regulares periodicasque. 3) Examinat illas irregularitates naturae, quae a theoria pluuiæ non videntur posse deriuari, etsi cum ea optime concordant. 4) Climata respectu pluuiæ contemplatur. 5) Denique theoriâ obseruationibus meteorologicis singulorum locorum applicat.

Monemus, hac super theoria pluuiæ inter auctorem clarissimumque DE LVC litem ortam esse. AVTTONI aduersus celeberrimi huius physici obiectiones responsio in altero volumine actuum societatis Edinburgensis nuper admodum euulgato, quod nobis nondum videre licuit, legitur.

III. *Commentatio de causis, quae mensurationum barometricarum altitudinum accuratorem efficiunt.* Auctore IOANNE PLAYFAIR, A. M., societatis Edinburgensis membro, et professore matheos in uniuer-
sitate Edinburgensi. Praelecta ab auctore die 1 Martii, 1784, et die 10 Ianuarii, 1785. p.87—130.

IV. *Dissertatio de usu quantitatum negatiuarum in solutione problematum per aequationes algebraicas.* Auctore GVILIELMO GREENFIELD, M. A., societatis Edinburgensis membro, verbi diuini ministro ad St. Andreae, et professore rhetorices in uniuer-
sitate Edinburgensi. Recitata ab auctore die 12 Aprilis 1784. p.131—145.

V. *Experimenta atque obseruationes super insigni frigore separationem pruinae ex aëre puro comitante.* Auctore PATRICK WILSON, M. A., societatis Edinburgensis membro, et professore astronomiae in uniuer-
sitate Glasguensi. Communicata a D. BLACK, et recitata a D. WALKER, secretario societatis, die 5 Iulii, 1784. p.146—177.
Oblatum est clarissimo WILSONO phaenomenon novum physicorumque attentione dignissimum, frigus niuis maius frigore aëris vicini. Primum huius phaenomeni rationem censuit repetendam a niuis euaporatione, quae ob spongiosam niuis texturam admodum

dum copiosa ipsi esse debere videretur. Sed mox intellexit, longe aliam eius causam esse. Scilicet didicit niuem aëre quatuor pedes super ipsa eleuato frigidiorē tamdiu manere, quamdiu sua in superficie pruina attrahit, hacque attractione cessante, aut euaporatione lenta insequente, protinus aëris calorem nancisci, vel adeo magis calidam fieri. Idem fere locum habet, si substantiae aliæ textura laui niuem aequantes pruina ex aëre attrahunt. Ex sua itaque experimentis et obseruationibus clarissimus WILSON concludit: si corpora pruina ex aëre puro attrahant, frigus in eorum superficiebus oriri; hoc frigus a peculiari corporum pruina attrahentium indole tantummodo hactenus dependere, quatenus illa tempore certo plus minusue pruinae attrahere possint; denique hanc pruinae ex aëre separationem frigusque cum ea coniunctum non posse locum habere, nisi atmosphaera serena sit, adeoque semper interrupti, si coelum nubibus aut nebula, imprimis prope locum, ubi obseruatio instituitur, obtegatur. — Semel tamen WILSONVS frigoris excessum in niuis superficie ab euaporatione manifesta nasci vidit. — Hortatur noster naturae scrutatores in climatibus degentes, ubi hiems diutius, quam in Scotia, durat, atque vehementior cumque constantiore aëris atmosphaerici serenitate coniuncta est, vt huic rei nouae tamque graui, sed adhuc obscurae, illustrandae operam nauare ne dedignentur.

- p.178- VI. *Narratio de methodo parandi vinum, quod a*
 190. *Tataris Koumifs dicitur, una cum obseruationibus super usu eius medico. Auctore IOANNE GRIEVE, M. D., societatis Edinburgensis membro, nuper medico copiarum Rossicarum. Praelecta a D. BLACK, die 12 Iulii, 1784. Liquoris vinosi e lacte equino per fermentationem extricatio diutissime ignota mansit. Docuerunt eam nos Tatari, gens barbara, quos nemo*
 facile

facile expectasset chemiam Europaeorum tantopere
exultam inuento tam insigni locupletaturos esse. In
auctoribus, qui huius liquoris mentionem fecerunt,
nihil reperias, quod in eius praeparationem, natu-
ram usumque inquirenti admodum satisfaciat. Id
omnes narrant, liquorem vinosum e lacte equino
elicitum a nonnullis nationibus Tatarorum vsurpari;
sed nullus eorum nec processum, quo praeparatur,
nec usum eius in oeconomia et medicina accurate de-
scribit. Commemoratus est hic liquor iam seculo
nostrae decimo tertio a MARCO PAVLO VENE-
ro, recentioribus autem temporibus a STRAHLEN-
BERGIO, GMELINO, PALLASIO: sed quae hi de il-
lo narrant, partim manca sunt et imperfecta, par-
tim etiam (vt STRAHLENBERGII relatio) veritati
repugnant. Praeterea quae de lactis fermentatione
NEWMANNVS, VOLTELENVS, et MACQVERVS pro-
fuderunt, non sunt ita comparata, vt ad sensum me-
reantur. Igitur laudandus est GRIEVIUS, quod rei
hucusque tam obscurae lucem adfudit. Quam de-
scribit liquoris istius vinosi parandi methodum, a
Baschkiris recepta est, qui in prouincia Orenburgensi
inter fluuios Kamam et Volgam habitant. Ea vero
sic habet. Sumitur lac equinum recens, eique sexta
pars aquae additur, misturaque in vas ligneum infun-
ditur. Tum pro fermento adhibetur octaua pars
lactis bubuli quantum fieri potest acidi, vasque con-
tegitur linteo crasso, inque loco modice calente po-
nitur. Viginti quatuor horis elapsis lac acuit, eius-
que superficies materia spissa contegitur. Tum lac
pistillo agitatur, donec materia illa spissa cum liquo-
re intime coeat. Vbi liquor rursus viginti quatuor
horas quietus mansit, ingeritur in vas altius, sed mi-
noris diametri, vbi agitatio repetenda est, donec li-
quor perfecte homogeneous appareat. Hoc in statu
Koumifs audit. Sapore est e dulci acidoque mixto.
Semper

Semper agitandus est, priusquam bibitur. — Vt
lactis, quantum satis est, obtineatur, Tataři pullum
ab equa interdiu separant, tantummodoque nocte
fugere sinunt. Quando vero lac ex vberibus equi
extrahendum est, quod singulis diebus fere quinquies
fit, semper pullum adducunt, arbitantes, equum
plus lactis dare, si pullum adesse sciat. — Si fer-
mentationem placet accelerare, aliquid lactis calidius
et, si quidem opus est, plus fermenti adiungitur.
Omnino processus multo citius absolui potest, si lac
prius, quam fermentum additur, calefiat, simulque
partes inuicem secedere incipiunt, inque superficie
materia crassa apparet, singulis horis aut saepius agi-
tetur. Hoc artificio duodecim horis omnis potest
labor finiri. Nonnulli Tataři vinum hoc per aestatem
vno die praeparant, idque tantummodo duabus
tribusue agitationibus; sed hieme, quando ob lactis
equini penuriam multum bubuli addendum est, plus
agitationis temporisque requiritur. — Et si hoc vi-
num iam paucis diebus post praeparationem bibitur
tamen, si in vasis clausis bene adseruatur, inque loco
frigido reponitur, tres menses diutiusque durat, sed
vt eius bonitas nihil detrimenti accipiat. — Fermenta-
ti vices praeter lac bubulum acidum massa acida faci-
nae secalinae, ventriculus vitulinus, aut portio hu-
ius ipsius vini eiusque vetusti gerere potest. — Ap-
paret igitur, ad vinosam lactis fermentationem tres
requiri conditiones. Sunt hae calor, fermentum, et
agitatio. Lactis fermentatio maxime ab agitatione
dependet. Haec conditio chemicorum attentionem
penitus effugit, etsi cum operationibus naturae in
aliis fermentationis speciebus congruere videatur. In
fermentatione succorum infusionumque vegetabilium
natura artis auxilio opus non habet; intestinus enim
motus fermentationem concomitans sufficit ad gra-
dum agitationis producendum, qui necessarius vide-
tur

ur, vt partes fluidi sese mutuo contingant, aut in se inuicem agere possint. E contrario lac simul acuit, partes eius a se inuicem secedunt. Quodsi hae partes agitando in contactum intimum coguntur, haecque agitatio iustis interuallis repetitur, liquor vinosus prodit. —

— Quod ad vsum huius liquoris vinosi medicum attinet, e suis noster obseruationibus concludit, eum in pluribus morbis tam chronicis quam acutis cum vtilitate posse vsurpari. Ob acidum enim principium pro antiseptico refrigerante, ob spiritum vinosum pro stimulante, cardiaco, tonicoque vtili, denique ob partes oleosas et mucilagineas pro nutriente praestantissimo haberi debet. Sed quiuis intelligit, vsum hunc istius liquoris apud nos ob lactis equini inopiam non posse non admodum circumscriptum esse. Quapropter auctor suadet, vt tentamina instituantur, num forte aliae lactis species similem fermentationem vinosam subire possint, vtque inquiratur, quam spiritus quantitatem contineant. Cum ipse huiusmodi experimenta non ceperit, ne hoc argumentum hac in scriptione prorsus neglexisse videatur, addit in compendium redacta, quae PALLAS et OSERETSKOWSKY de lactis bubuli fermentatione, ille in itinerrario suo, hic in peculiari dissertatione, docuerunt.

VII. *Emendatio methodi distantiam lunae a sole* p. 191
aut stella fixa obseruatam corrigendi. Auctore THOMAS ELLIOT, *verbi diuini ministro.* 199.
Communicata a ROBISONO, *secretario societatis, die 2. Augusti, 1784.*

VIII. *Narratio de notabili agitatione aquarum* p. 200—
lacus Loch Tay, per scripta a THOMA FLEMING, *verbi diuini ministro in pago Kenmore ad* IOANNEM PLAYFAIR, *M. A., societatis Edinburgensis membrum, et matheos in uniuersitate Edinburgensi professorem.* 202.
Praelecta a IOANNE PLAYFAIR, *die 6. Decembris 1784.* Phaenomenon narratur, nulla addita eius explicatione.

Tom. XXXIV. Pars I.

K

IX. Epi-

- p.203- IX. *Epitome catalogi tempestatis Branholmi per*
 208. *decem annos usque ad 31 diem Decembris 1783 obser-*
vatae. Communicata a duce DE BVCCLEVGH, societ-
tis Edinburgensis praefide, die 3 Ianuarii, 1785.
- p.209- X. *Theoria telluris, suae inuestigatio legum, quae*
 304. *bus compositio, dissolutio et restauratio corticis telluris*
reguntur. Auctore IACOBO HUTTON, M. D., soci-
tatis Edinburgensis membro, et regiae academiae agr-
culturae Parisinae sodali. Praelecta die 7 Martii et die
4 Aprilis 1785. Quatuor in partes haec commen-
tatio diuisa est. In prima parte argumenti, de quo
clarissimus HUTTON agere instituit, ratio declar-
tur. Altera operationes inuestigat a natura ad stre-
ta globi consolidanda adhibitas. Tertia in eas inque-
rit operationes, quibus natura ad terram super me-
ris superficie producendam vsa est. Quarta den-
que systema sistit interitus renouationisque in tellu-
re obseruatae. — Accedunt duae tabulae aeneae
fossilia exhibentes, quibus auctor ad theoriam suam
demonstrandam utitur. — Assentitur noster iis, qui
corticem globi nostri via humida formatum esse con-
tendunt. — Obiter notamus, huius theoriae Hut-
tonianae nuper prodiisse versionem germanicam au-
ctam adnotationibus interpretis, in quibus contra
*HUTTONVM varia monentur *).*
- p.305- XI. *Orbita et motus georgii fideris (vrani) se-*
 332. *cundum methodum facillimam et simplicissimam ex obser-*
uationibus directe determinata. Auctore IOANNE ROBERT-
SON, M. A., societatis Edinburgensis membro, et pro-
fessore philosophiae naturalis in uniueritate Edinbur-
gensi. Praelecta ab auctore die 6 Martii 1786.

XII

*) *Sammlungen zur Physik und Naturgeschichte, IVtes*
Band, 6tes Stück.

XII. *Epitome catalogi tempestatis Hawkhilli* p.333—
prope Edinburgum obseruatae, complectens obserua- 336.
tiones, thermometricas, et quantitatem pluuiæ atque
evaporationis ab anno 1771 usque ad annum 1776.
Communicata cum societate a MACGOWANO.

Commentationum literariarum tantummodo ti-
 tulos indicabimus.

I. *Tentamen super origine atque natura legisla-* p.3-42.
tionum Europæarum. Auctore ALLAN MACONO-
CHIE, societatis Edinburgensis membro, et professore
iuris publici in uniuerſitate Edinburgensi. Pars I.

II. *Dissertatio, qua demonstratur, Troiam a* p.43—
Græcis non captam esse. Auctore IOANNE MACLAV- 62.
RIN, societatis Edinburgensis membro.

III. *Ode de superstitionibus popularibus monticu-* p.63—
larum Scotiæ. Auctore b. GVLIELMO COLLINS. 75.
Communicata cum societate ab ALEXANDRO CARLYLE,
societatis Edinburgensis membro.

IV. *Tentamen super principiis compositionis histo-* p.76—
ricæ, cum applicatione horum principiorum ad scripta 89.
Taciti. Auctore IOANNE HILL, societatis Edinbur-
gensis membro, et professore literarum humaniorum in
uniuerſitate Edinburgensi. Pars I.

V. *Dissertatio de forma dramatica siue antiqua* p.99—
compositionis historicae. Auctore GVLIELMO RICHARD- 112.
SON, M. A., societatis Edinburgensis membro, et pro-
fessore literarum humaniorum in uniuerſitate Glasguensi.

VI. *Tentamen grammaticum super natura, vi et* p.113—
effectu certarum coniunctionum, in primis græcæ &c. Au- 134.
ctore IOANNE HUNTER, M. A., societatis Edinbur-
gensis membro, et professore literarum humaniorum in
uniuerſitate St. Andreana.

VII. *Tentamen super origine atque natura legis-* p.135—
lationum Europæarum. Auctore ALLAN MACONO- 180.
CHIE, societatis Edinburgensis membro, et professore
iuris publici in uniuerſitate Edinburgensi. Pars II.

p. 101- VIII. *Tentamen super principiis compositionis*
 209. *historicae, una cum applicatione horum principiorum*
scripta Taciti. Auctore IOANNE HILL, Societatis
Edinburgensis membro, et professore literarum huma-
niorum in uniuersitate Edinburgensi. Pars II.

VII.

Che la Platina Americana era un metallo co-
 nosciuto dagli antichi, Dissertazione di N.
 N. Segret. dell' Acad. e della Soc. d'Agricol-
 d'Vdine. Bassano 1790. a Spese Remondini
 di Venezia, pll. 56. sine titul.

i. e.

Platinum Americanum fuisse metallum veteribus
 cognitum, dissertatio N. N. Secret. acad. et
 soc. agricult. Vtinenf.

- p. 4. Cap. I. de nominibus, quibus veteres platinum
 p. 6. denominauerint. Cap. II. de hebraicis, *Chafmal*
 i. e. electrum, aes candens, ex Ezech. I. 4. 7.
 p. 7. Dan. X. 6. *Neehoffet memorath et maruch*. s. aurum
 p. 8. chalcum, aes mundissimum, ex 2. Sam. VIII. 1.
 p. 9. 1. Paralip. XIX. 7. 8. 1. Reg. VII. 40. 43 — 45.
 p. 10. 2. Paralip. IV. 16. 1. Esrae VIII. 25 — 27. 3. Esrae
 p. 8. VIII. 56. 58. et graeco, *Chalcolibanon* s. aurichal-
 cum Libani ex apocalypf. Ioh. I. 15. et II. 18. ho-
 rumque locorum commentatoribus illustratis. Cap.
 p. 11. III — V. de vulgatissimo nomine, *electrum* locis poe-
 p. 14. 16. tarum, prosaïcorum, scriptorumque post Pausaniam
 tempora factitii tantum electri mentionem facien-
 p. 19. tium, explicato. Cap. VI. de nominibus, *aurichalcum*,
 p. 25. *orichalcum*, apud veteres usu. Cap. VII. antea ad-
 ductorum locorum testimoniis comprobatur, metal-
 lum auro et argento comparatum ante Dauidis tem-

ora prope Libani montem, et in Atlantide insula
 fossum fodiendi, fundendi, et poliendi artem Ty- p. 26.
 ios et Phoenices intellexisse; insula vero submersa,
 Syriaque in barbariem illapsa metallum istud obli-
 vioni datum, nec nisi in ornamentis muliebribus, ali-
 que minutissimis a Romanis inter Orientis et Grae-
 ziae praedas repertum, et in museis camerisque diui-
 tam afferuatum; nomina tunc aurichalci et orichal-
 adulterinis metallis, electri succino, Neronis tem- p. 49.
 pore ex Prussia in Italiam delato et ad ornamenta
 muliebria adhibito data; natium vero electrum ex
 auriferis mineris Hispaniae, fabulisque Padi fluminis p. 27.
 statuae Augusti Traiani temporibus exstruendae
 gratia comparatum fuisse; in quod illudere fabulam
 de Electra fratris Phaëtonis iacturam deflente et la-
 crymas in fabula illa fundente. Cap. VIII. traditur p. 28.
 historia inuentionis platinae Americanae, et ex qua p. 31.
 litate vtenfilium et ornamentorum apud America-
 nos, inprimis Caraibes, repertorum, et ex origine
 Phoenicea nominum *Caracoly*, ornamenti in collo- p. 32.
 Caraibibus gesti, et *Cabiri*, potentem hominem si- p. 33.
 gnificantis, artem metallum istud tractandi a Cabiris
 Syriae ad Hispanos, ab iis ad Atlantidis incolas, et
 ab his cum primis forte colonis ad Americam, cuius
 ciues Hispanis in ea arte dexteriores, translatam esse
 conicitur. Cap. IX. similitudo, quae aes vel ele- p. 34.
 trum veterum, et platinae Americanam respectu p. 35.
 fontis, duritiei, difficultatis ea fundendi, coloris, p. 36.
 comparationis cum auro et argento, ornamentorum p. 37.
 et vtenfilium ex iis paratorum, et facultatis, qua p. 38.
 calcinari se non patiantur, in solutione nil perdant,
 rubiginosa non fiant, et polita splendeant, radios- p. 41.
 que reflectant, intercedit, distinctissime comproba-
 tur. Cap. X. ostenditur, platinae nil chalybis con- p. 44.
 tinere, sed magnetismum in ea obseruatum a ferru-
 ginosis fabulis semper puluere platinae commixtis et

- pro vero aethiope habendis pendere, vtrumque ve
 p. 45. ro metallum, auro et argento licet simile sit, nil ta-
 men partium eorum continere, suiue generis effi-
 p. 46. Cap. XI. ratio demonstratur, cur tam pretiosum me-
 tallum obliuioni datum fuerit; quae iam ex Cap.
 p. 50. VII. apparet. Cap. XII. suadet Cl. Auctor, vt plat-
 tinae vel electri in Europa reperiendi gratia minere
 auriferae Pado, fluuiis in eum confluentibus, nec non
 aliis auriferis fluminibus vicinae disquirantur, ad il-
 p. 53. prouocans, quod elapso seculo Balbinus aurum al-
 p. 54. bum in mineris Bohemiae repperit; et Cap. XIII. vt
 sedulo examinentur ornamenta ex America in Euro-
 pam translata, et quae ex natiuo vel factitio electo
 parata in museis v. c. magno illo Porticensi, conti-
 nentur, qualia et sint nummi Alexandrum Seuerum
 p. 55. in magni Alexandri figura repraesentantes, quorum
 nonnullos ex electo paratos esse Lampridius nar-
 ret; talem vero in Pisano museo reperiendum ex lo-
 lito bronzo confectum esse, descriptio a bibliothec-
 cario Bonizello facta Auctorem docuit.

VIII.

Differtazione fisico-medica, ch  addita un me-
 thodo sicuro di preservare i popoli dal vajuo-
 lo, e di ottenerne la di lui totale estinzione
 di Don FRANCESCO GIL, chirurgo del real
 monastero di S. Lorenzo e membro della real
 Academia di Madrid, tradotta dallo Spagnuo-
 lo in Italiano, ed illustr. con un discorso spe-
 tante a questo methodo dal Sign. ANT. LAR-
 BER, proromed. di Bassano c. l'aggiunta del-
 le riflessioni critiche fatte per commissione del
 consiglio di Quito sopra il suddetto dal D. di

SANTA CRUZ E ESPEJO. Bassano 1789. a spese Remondini di Venezia, pll. 195. et praef. 48.

i. e.

Dissertatio physico - medica, demonstrans methodum tutam populos variolis praeservandi, et plenariam earum extinctionem obtinendi, auctore FRANC. GIL. transl. ex Hisp. in Ital. et illustr. discursu hanc methodum spectante ab ANT. LARBERO, adi. medit. critic. a D. DI SANTA CRUZ ET ESPEJO fact. super hoc proposito mandato consil. Quitenf.

Variolosos statim esse a sanis separandos, omnem cum iis commercium impediendum, omnesque in peste solitas cautiones adhibendas, et hisce mediis perficiendam variolarum extirpationem, insitione utique praestantior, varii iam Auctores *), et ex his distinctissime PAVLETVS **), hoc modop. 10. Galliam trium annorum spatio a variolis immunem fieri putans, demonstrarunt; GILIVS autem methodum

K 4

dum

*) v. c. Rastius, cuius scriptum 1761. le CAMVS edidit; KRAVSE de extirpatione variolarum, insitioni substituenda. Lipsi. 1762. ROSEN Anw. z. Kennt. u. Cur. d. Kinderkr. aus d. Schwed. v. Murray Gotting. 1768. p. 104. sq. ESCOMAN des maladies contagieuses 1776. inprimisque a nobis Comment. Vol. XXV. p. 690. sqq. laudatus SARCONE v. d. Kinderpocken u. d. Nothwend. d. Ausrottung ders. zu versuchen, aus d. Ital. v. LENTIN, Gotting. 1782.

**) l'art de préserver les peuples de la petite verole, et histoire de la petite verole, Paris 1768.

- p. 11. dum suam (quam, quum ea Hispaniam duo inter annos a variolis liberari posse arbitretur, illa PAVLETTI, in adhibendis mediis parum tantum aliena, praestantiorē iudicat) experientia in Scoriaco multatam iam per annos feliciter facta fundasse, a nullo didicisse, PAVLETTIQUE libros non nisi dissertatione fuisset, quae anno 1768. iam absoluta, variisque, praefatum D. AMARO, eam in libro de variolis meditatione laudante, communicata fuerit, in Madritensi regia academia iam praelecta, conspexisse contentum.
- p. 4. LARBERVS vero, SCYDERVM *) eandem variolam extinguendi rationem commendare, et, uti in supplemento 1788. edito asserat, GILIANAM dissertationem libro suo iam edito obtinuisse, se vero novam auctamque dissertationis editionem, quae prioris quatuor millibus exemplaribus in Hispanica America distributis anno 1786. prodierit, transtulisse enarrat.
- p. 9. GILII asserta sunt: omnes epidemicos morbos coniunctim non tantam stragem, quantam variolae, crederetur posse; Africam ob varias hic enumeratas causas omnium pestilentium morborum, igiturque et variolarum morbillorumque, matrem esse habendam.
- p. 10. variolas morbillosque ex Aethiopia, in qua quoniam tempore endemii facti, ignotum, anno 572. in Arabiam, indeque in Aegyptum, seculo septimo per Saracenos in Hispaniam translatis, undecimo bellum ad Palaestinam Turcis eripiendam suscepti occasione per totam Europam diffusos esse, (idem
- p. 13. LARBERVS, anno 622. in Arabia, 640. in Aegyptum morbos illos primum esse observatos statuens, et
- p. 16. Batavis eos ad Indiam orientalem, ab aethiope Zempoalensi ad expugnatam Americam anno 1520. delatos esse: variolas, licet Fracastorius contrarium doceat,
- p. 14. 47.

*) Mem. per servire all' intera e perfetta estinzione del vajuolo, Napoli 1787.

ceat, non nisi contagio inferri; omnes de earum cau- p. 23.
 sa hypotheses ridiculas esse; earum, vti omnium p. 26.
 morborum semen, corpori, eiusque solidis aequae ac
 fluidis inesse quidem, potentiam vero nocentem il-
 lud euoluentem ante septimum seculum in Europap. 27.
 non extitisse; ex decem Hispaniae incolarum myria- p. 31.
 dibus vnam intra septuaginta annos variolis obire;
 (in Venetiae terris septem octoue hominum milliap. VI.
 quotannis variolis enecari, Larberus narrat) omniap. 40--
 a variis laudata specifica frustranea esse; infectionem 44.
 variolarum, (cuius historia additur,) si caute adhi- p. 32--
 beatur, ad eas mites reddendas multum quidem fa- 39.
 cere, ea tamen, quum perpetuis epidemiis occasio- p. 64.
 nem praebeat, ad eamque caute adhibendam separa-
 ta nosocomia requirantur, (vti et Larberus iudicat,) p. 45.
 extinctionem praestare; errare eos, qui vere et ae-
 state variolas mitiores, quam autumnop, censeant;
 Scoriaci, (in quo aliquoties tantum, inprimis annop. 49.
 1767. ob variolosorum quorundam regia familia absen-
 te neglectam separationem epidemia variolosa oborta
 fuerit,) insularum maris mediterranei, vrbis Hierop. 46.
 insulis Canariis, Calmucorum, Hottentottarum, et p. 5.
 Louisianae, (in qua vrbis Neuenorleans imperium te-
 nens GALVEZ pluribus licet dissentientibus GILII
 methodum prospere sequutus sit,) exempla extin-
 guendarum variolarum possibilitatem satis superque
 comprobare; ante stadium suppurationis variolas p. 49.
 non esse contagiosas; contagium vero, vti pestis pri-
 mum Veronae et Tridenti, sequenti anno Venetiis p. 60.
 et Patauii, tertio demum anno Vicentiae, illas inter
 vrbes sitae, grassantis exemplum perspicue doceat,
 aere non propagari. De infectis variolosis ad le-
 prosae Mariae, sororis Moysis, duorumque Hispa- p. 73.
 niae principum variolosorum exempla nullo perso-
 narum discrimine habito, statim indicandis, in villas-
 que aliasue quartam saltem miliaris Gallici partemp. 51.

- ab urbibus pagisue distantes domus, sumtibus publicis vel aedificandas, vel, si iam constructae, sustentandas, (quod, si caute fiat, iis magis profit, quam noceat) transferendis; de variolosorum cura iis, qui hunc morbum iam perpeffi sint, committenda; de horum vestibus linteis a collo ad calcem usque corpus obtegentibus, (qualibus et sacerdotes, medici chirurgique utantur, qui vero aegros non nisi necessitate urgente adeant, manus tum, uti famuli, aceto spirituoso lauatur;) de squamis variolosis sedulo colligendis, et cum quisquiliis sepeliendis; de aegris non nisi perfecte sanis, nec, prout ipsi eorum famuli, nisi aliis vestibus indutis, et aqua calida rosarum, rosmarini, iuniperique lotis, perque quoddam tempus in aliis domibus commoratis, in hominum societatem recipiendis, de aegrorum vestibus per aliquot dies aquae fluuiatili immergendis, repetita vice lauan-
p. 56. dis, et sulphure, pice vel aromaticis suffumigandis; de cameris aegrorum deradendis, gypso denuo obducendis, diffumigandis, earumque portis nec non fenestris quae diutissime pateant, aceto lauandis; de mortuis non nisi in nosocomii vicinia, eorumque vestibus in profundas fossas sepeliendis; deque magistratuum his in
p. 69. rebus sedula temeratoribusque grauißimas poenas irrogante cura rite praecipit. **GILIVS** legem Hispanicam de leprosis separandis ad variolosos, quorum morbus, lepra utique grauior, applicandam, variisque Hispanica nosocomia diuersorum aegrorum curae quondam inseruientia in istum usum adhibenda
p. 75. esse monens, erroremque de variolis ineuitabilibus
p. XXI. damnans. **LARBERVS** eadem quidem commendat,
p. XXIII. addit tamen, quatuor illis hominum generibus, nobilibus, ciuibus, mercatoribus, opulentis, singulares villas destinari, iisque permitti posse, ut cognati, si iisdem legibus ac famuli, obediant, eos comitentur;
p. XLIV. omnes impensas ab aegris, sin autem pauperes, ex aliis,

aliis, v.
vientiun
nignis v
raginta
eorum
rentur,
cadauer
profund
que ca
bendas
aduecti
modo
di ob p
opemq
se; ma
endas;
ri se
propa
landas
De va
breuit
cura
sertim
tum,
tur;
fouea
quae
tur;
ita c
scrip
nexa
man
cum
rum
suas
tam

aliis, v. c. nosodochiorum insitioni variolarum infer-
 ventium, redivis perfoluendas, aegris, qui benignis variolis affecti, quadraginta, qui malignis, se- P. XXX.
 xaginta diebus elapsis ad sanos demum redeundum;
 eorum vestes et utensilia cuidam famulo, quo depu P. XXXII
 rentur, et per trimestre aëre persolentur, tradenda; -XXXIX
 cadauera, et quae sepeliri debeant, in arcis picatis in
 profundum sex saltem pedum abiicienda; easdem-
 que cautiones in morbillis et tussi convulsiva adhi- P. XLV.
 bendas esse; distincte simul exponens, quae nauibus P. XXXV
 aduecti in locis maritimis obseruare debeant. Quo-
 modo GILIVS obiectiones, legem variolosos separan- P. 76.
 di ob periculum cum eorum translatione coniunctum,
 opemque iis in domiciliis aptius ferendam duram es-
 se; magnis esse opus sumtibus ad illas domus exstru- P. 84.
 endas; non omnes ad hanc separationem commoue- P. 86.
 ri se passuros esse; variolasque esse haereditarias, P. 87.
 propagari aëre, nec, quum a Deo creatae, annihi-
 landas esse refellat, ex iam adductis satis apparebit.
 De variolarum varietatibus, stadiis, (solum tertium P. 101.
 breuiter nimis nec satis accurate descriptum est) et P. 121.
 cura docte differitur; antiphlogistica methodus prae-
 sertim commendatur; rectus venae sectionis, clysmat-
 um, opii et sinapismorum vsus exacte demonstra-
 tur; vt oculi quotidie vicies triciesue aqua et lacte
 foueantur, praecipitur; in historia quarti stadii simul, P. 116.
 quae in variolosorum cadaueribus reperta, enarran- P. 125.
 tur; indusia aegrorum ab aliis primum induendi et P. 128.
 ita calefaciendi consuetudo reprehenditur; indexque
 scriptorum Hispanicorum de variolis additur. An- P. 129.
 nexas meditationes D. DI SANTA CRUZ ET ESPEJO
 manuscriptas *Marchio* DI SONORA communicauit P. 130.
 cum GILIO, qui iis praemittit exemplum Salesiana- P. 131.
 rum, in Madritensi coenobio visitationis S. Mariae
 suasu D. FRANSERI *Gilianam* methodum sequentium
 tam strenue, vt ex locis, in quibus variolae, nemo,
 nec

nec ipsi filiarum parentes, variolisque affecti nisi quadraginta diebus post recuperatam sanitatem elapsis eas adire debeant; tamque feliciter, ut, licet in vicinia variae variolarum epidemiae grassarentur, in coenobioque filiae a quarto ad quindecimum usque aetatis annum reciperentur, per septemdecim iam annos a variolis immunes fuerint. Argumenta ad commendandam *Gilianam* methodum.

- p. 139. DI SANTA CRUZ, ET ESPEJO repetit ab obedientia
- p. 140. omnibus regiis mandatis praestanda; a magno honore
- p. 141. re, quem extinctio variolarum nobis tribuat; a publicitudine cum sequioris tum et potioris sexus (capitulum)
- p. 144. ius in rempublicam redundantia commoda perspicuum
- p. 146. exponit;) conseruanda, a conseruatione vitae tot tantorumque hominum. Ex viginti millibus enim
- p. 147. Quitensum tria variolis obire, morbillis malignissimis non tot enecari, quot benignissimis variolis, in quibus semper exitus dubius maneat, in hisque perniciosissima symptomata essentialia esse, quae in illis, non tot stadiis distinctis, tantum accidentaliter sint.
- p. 148. Repetit porro argumenta a publico vsu priuato praeparando, a patefacta clementia regis, a diuitum et pauperum communi in vnum eundemque usum studio,
- p. 152. ab vtilitate, quam methodus in epidemia morbillorum nuper vltra duo millia enecante praestare populo
- p. 156. tuerit, a politia veterum, inprimis Romanorum, in populo augendo valde scrupulosa. Refutat errorem
- p. 158. Quitensum, extinctionem variolarum sibi ignominiosam putantium; proponit villam sat remotam satque aptam, quam venti ab oriente ad occidentem et vice versa perflent, non autem urbem Quito attingant; hanc emi, debito apparatu exornari, a magistratu ad plebem de rei grauitate conuincendam solemniter consecrari, et, si nulla epidemia, omni quaduordecim dierum spatio cum medico et chirurgo inspicere, probasque famulas trigessimum inter et quatuordecim

drage-

dragefimum annum aetatem suam agentes eligi; ac
populum simul de variolis vere pestiferis, nec neces- p. 162.
sariis, conuinci iubet. Demonstrat etiam, variolas pri- p. 163.
mum omni viginti annorum spatio Americam adiisse,
benignas fuisse 1751, malignas 1764. et 1766. ab anno
1783. vero frequentiores, raro montana loca ingredi, p. 165.
quorum incolae tum in densissimas syluas fugiant; ea-
rumque extinctionem eo certius sperandam esse, quo
minus volatile sit earum contagium illo pestis, et p. 169.
quo rarior haec, illis antiquior, iam in Europa fiat;
et monet, in remotissimis terris solis parentibus et p. 172.
sacerdotibus curam variolosorum committendam es-
se. Optat deinde, vt ad lepram, (quae Graecis et p. 175.
pricis Romanis vere ignota, seculo septimo vix in p. 176.
Italia orta sapienti studio Roderici, regis Langobar-
dorum, mox extincta fuerit,) in Quitensi regno cum p. 183.
leonina, tum elephantiasis, frequentior iam fiat, ex-
stinguendam eadem *Giliana* methodus adhibeatur, p. 184.
villis domibusue tamen ac famulis ab illis varioloso-
rum seiungendis.

IX.

Neue chemische Nomenklatur für die deutsche Sprache,
von CHRISTOPH GIRTANNER, der Arzneymwissen-
schaft und Wundarzneykunst Doctor, der könig-
lichen medicinischen Societäten zu Edinburg und Lon-
don, so wie auch der litter. und philosophischen
Societät zu Manschester Ehrenmitgliede, der kö-
nigl. Societät der Wissenschaften zu Edinburg or-
dentlichem Mitgliede, u. s. w. — Les têtes se
forment sur les langages; les pensées pren-
nent la teinte des idiômes. I. I. ROUSSEAU. —
Berlin. Bei Johann Friedrich Unger. 1791. 8.
pagg. 22.

i. e.

Noua nomenclatura chemica pro lingua germanica. Auctore CHRISTOPHORO GIRTANNER, medicinae et chirurgiae Doctore, variarum societatum socio.

Praefat. **N**oua LAVOISIERII theoria chemica inuenta quae grauissima, quae huic theoriae debentur, in Germania parum cognita sunt, partim quod chemici in Germania clarissimi praeiudicio quodam occupati, priusquam nouae theoriae fundamenta satis perspexerunt, eam repudiant, partim ob nouam nomenclaturam chemicam, quam chemici Galli excogitarunt, sed quae Germanis non tanti visa est, cui addiscendae aliquid operae nauarent. Quae nomenclatura perinde, vt noua theoria, cum a plurimis viris clarissimis in Gallia, Italia, Anglia, Belgio probata fuerit inque libris maximi momenti vsurpata, etiam Germani non poterunt amplius eius studio supersedere. Hoc consilio clariss. GIRTANNERVS, vt doctissimus aliisque iam operibus nominis celebritatem adeptus, nouam nomenclaturam chemicam Gallicorum in linguam Germanicam vertere conatus est, sic vt nomina germanica eligeret, quae significatus philosophica accuratone gallica multum vincere videantur. Socium habuit laboris clarissimum IACQVINVM iuniorem, cuius ingenio hanc nomenclaturam germanicam plurimum debere fatetur.

In hoc itaque libello tantummodo lingua, quae noua chemia in Germania vti queat, proponitur. Quod ipsam chemiae theoriā nouam attinet, eam noster, illi admodum deditus, propediem in opere peculiari germanice scripto docebit. Ibi nouorum argumentorum et inuentorum, quae a LAVOISIERIO, BERTHOLLETO et PELLETIERIO Parisiis ipse nuper

nuper accepit, auctoritate veritatem nouae theoriae ita demonstrabit, vt ei etiam Germanos veritatis tam amantes assensuros esse sibi polliceatur.

Nemo ignorat, doctrinam de aquae decompositione et compositione inter theorematata nouae chemiae primaria referendam esse. Multis haec doctrina experimentis innititur. Et experimenta quidem super decompositione aquae notissima sunt. Experimentum a physicis clarissimis, TROOSTWYK et DEIMANN, hoc consilio nuper admodum institutum *) ita nostro comparatum videtur, vt nihil contra moneri possit, maximumque inde pondus nouae theoriae accedat. Sed experimenta super compositione aquae ex aëre dephlogistico et inflammabili minus in vulgus nota sunt: igitur a nostro in huius libelli praefatione breuiter recensentur.

Prima duo experimenta super compositione aquae LAVOISIERIVS suis in aedibus instituit. *Primum* quidem coram clarissimis viris MONGE et DE LA PLACE, *alterum* coram commissariis academiae regiae scientiarum. Ad ambo experimenta LAVOISIERIVS machinam adhibuit a se ipso inuentam. Quae cum adhuc imperfecta esset, experimentum cum multis difficultatibus coniunctum fuit, calculumque exhibuit admodum complicatum. Quae ex hocce experimento consequuntur, legas in actis academiae regiae scientiarum.

Cum machina noua, emendata magisque perfecta, tres pedes cubicos aëris capiente, quam LAVOISIERIVS in suis elementis chemiae descripsit, experimentum nondum captum fuit.

Expe-

*) Cf. CUTHBERTSON in den Sammlungen zur Physik und Naturgeschichte, 4ten Bandes 4tes Stück, pag. 453. ff.

Experimentum *tertium* FORTIN, peritus mechanicus, cum machina a se ipso parata et emendata apud LE FEVRE,, professorem collegii regii, instituit, idque cum optimo successu.

Experimentum *quartum* SEGUIN cum machina in usum gymnasii regii Gaditani confecta coram ANTONIO IULA, chemiae in hoc gymnasio professore, instituit. Aqua nata est purissima omnique libera acida, qua ipsa re PRIESTLEII obiectiones prorsus confutatae sunt.

Experimentum *quintum* Lutetiae Parisiorum IACOBUS QUINUS iunior cum machina sumtu LEOPOLDI II (magni chemiae nouae fautoris) parata cepit. Machina haec, IACQUINO dirigente fabrefacta, vniuersitatis Viennensis vsibus destinata est, a qua vniuersitate nouam chemiam totam mox Germaniam peruersuram esse, noster auguratur.

Huic experimento noster ipse adfuit. Aqua prodiit purissima, omni carens inquinamento acido, id quod obiectiones PRIESTLEII rursus euerit. Omnes fere naturae scrutatores Lutetiae ad illud experimentum inuitati fuerant, testesque facti sunt felicissimi euentus, quem habuit.

Machinae ad quartum quintumque experimentum adhibitae longe sunt simpliciores, perfectiores, accuratiores minorumque sumtuum, quam vel illa, cuius LAVOISIERIVS descriptionem dedit. Ambae a FORTINO, academiae regiae mechanico, Lutetiae fabrefactae sunt. Huiusmodi machina, cuius recipula vnum vsque ad sesquialterum pedem cubicum aëris capiunt, constat circiter 360 thaleris, ludouico aureo = 5 thaleris posito.

Nunc in usum gymnasii Gaditani iussu regii Hispaniarum noua machina a FORTINO summo cum splendore paratur. Recipula eius capiunt quinque pedes cubicos aëris. Haec machina cum apparatu ad

ad ipsam necessario constabit fere 2500 thaleris.

Haëtenus de praefatione actum est. Iam quod ad ipsius libelli rationem attinet, singulae paginae tres columnas sistunt, quarum prima nomina hucusque apud Germanos vsu recepta, altera nomina noua Gallica, tertia denique nomina noua Germanica complectitur.

Vt, quam rationem noster secutus sit, ex aliquot exemplis appareat, vertit *Lumière Lichtstoff*, *Calorique Wärmestoff*, *Oxygène Sauerstoff*, *Hydrogène Wasserstoff*, *Azote Salpeterstoff* vel *Stickstoff*, *Carbone Kohlenstoff*, *Circone Zirkonerde*, *Adamantine Harterde*, *Ammoniaque Ammoniak* (i. e. alcali volatile) *acide nitrique die Salpetersäure*, *acide nitreux das Salpetersaure*, *acide sulphurique die Schwefelsäure* (h. e. acidum vitriolicum), *acide sulphureux das Schwefelsäure* (h. e. acidum sulphureum volatile), *acide muriatique suroxygéné die übersaure Kochsalzsäure* (h. e. acidum muriaticum dephlogisticatum), *acide prussique die Blausäure*, *oxide Halbsäure*, v. c. *oxide d'étain Zinn Halbsäure* (i. e. calx stanni), *sulfate de potasse schwefelgesäuerte Pottasche* (i. e. tartarus vitriolatus), *sulfite de potasse schwefelsaure Pottasche*, *l'huile fixe das fette Oel* i. e. *oleum vnguinorum*, *l'huile volatile das riechende Oel* (i. e. *oleum aethereum*), *savon fette Seife*, *savonule riechende Seife*, *acidifier versäuern*, *oxider verhalbsäuren*, *bases de acides Grundlagen der Säuren*.

X.

ANDREAS DUSSAUSOY'S, Oberwundarzte am großen Hospitale zu Lyon, Abhandlung über die Radikalkur des Wasserbruchs durch das Arzneimittel. Aus dem Tom. XXXIV. Pars I. L Fran-

*Französischen *)*. Leipzig, in der Weygandschen Buchhandlung. 1790. 8. pagg. 160.

i. e.

ANDREAE DUSSAUSOY Commentatio de curatione radicali hydroceles ope caustici. Ex Gallico translata.

Primo pathologia hydroceles; quantum curatio radicalis palliativae praestet. Exemplum hydroceles post paracentesin inunctione mercuriali internoque turpethi mineralis usu in homine laborioso vitae genere vtente sensim dissipatae. Diuersarum medendi rationum consideratio turundam, cannulam, iniectionem et setaceum minus secura esse, quia irritatio ab iis producta iustis limitibus contineri nequeat; incisione et excisione curationem praestari, sed idem cauterio effici cum minore terrore dolorisque sensu cum sub ipsa operatione tum deligatione, neque in eius applicatione quicquam metuendum esse ab aeris exterioris accessu. Aliud commodum consistit in calore aquae stagnanti per effectum cauterii communicato, qui destructioni telae cellulosaе, imminuendae sensibilitati tunicarum, facilitandaeque ipsarum suppurationi fauet. Conuenit in omnibus speciebus hydroceles simplicis, cuiuscunque sint ambitus, aetatis, crassitiei sacci et conditionis aquarum, maiore etiam volumine testiculi, modo illud a sola tunica albuginea crassiore pendeat, quod ex aequali dolorisque experte tumore testiculi callosaque simul tunica vaginali cognoscitur; auxilio est inprimis subiectis aetate prouectioribus et cacochymicis.

*) Cure radicale de l'hydrocèle par le caustique. Par ANDRÉ DUSSAUSOY, Chirurgien en chef du grand Hôtel-Dieu de Lyon. MDCCLXXXVII. 8.

micis, quia haemorrhagiam non excitat, diaeta rigore non eget, largamque suppurationem ad deprauatos humores corrigendos (?) excitat. Verum locum non habet, ubi excrescentiae quaecumque testiculo vicinisue partibus adhaerent (obs. 14. eiusmodi eminentias pisi magnitudine tunicae vaginali insidentes descripsit, quae curationem adeo difficilem reddiderunt, ut candide fateatur Cl. Auctor, se, si similis ipsi rursus casus sit occursurus, protinus extirpationem tentaturum; qua occasione etiam refert, se aliquando post castrationem in homine prouectioris iam aetatis administratam tunicam albugineam et vaginalem ubique fere punctis ossificationis obstitam testiculumque ipsum corruptum inuenisse), aut hernia adest, siue ea reponi sponte nequeat, siue brachio indigeat; neque in infantibus, in quibus aqua per excitatum calorem resorberetur. Hydrocele tunicae vaginalis funiculi spermatici eodem remedio sanatur, modo tumorem cysticum ambitus circumscripti formet. Duratio curationis a facilitate suppurationis pro diuersitate tunicae vaginalis, temperamenti, conditionis humorum corporis vniuersi, aeris ambientis, a 30 ad 50 dies extenditur. Praeparatio duplex: altera generalis, altera specialis per emollientia cataplasmata, fomenta, vapores. Selectus remedii; tristes sequelae corrosiuorum metallicorum. Ad minuendos dolores efficacitatemque remedii iustis terminis coercendam caustico soluto opus est, cuius formulam hanc a Cl. REBOUL, nosocomii Lugdunensis pharmacopoeo, inuentam tradit Cl. Auctor: calcis viuae librae duae sufficienti copia aquae sensim affusa extinguantur, massae pultaceae in lebeti ferreo addatur alkali fixi vegetabilis libra una, omniaque per bihorium coquantur, affusa sensim loco euaporantis aquae recenti; dein liquidum procius calidum filtretur, in eodem lebeti antea pro-

be mundato ad cuticulum inspissandum; inde probus remouetur, subito refrigescat et lagenae vitreae infundatur simili epistomio probe muniendae; sic intra paucos dies liquidum pelluciditatem oleique olivarum colorem acquirit, ad fundum deiectis salibus neutris. Haec praeparatio deliquescentiae spontaneae praefenda, quia minus acidi aerei admiscetur. Hoc remedio (quod etiam ad fonticulos curandosque alios tumores inseruit) lintea carpta imbuuntur, et operae emplastri perforati imponuntur, prout magnitudo et forma tumoris postulant, ita ut duae tertiae eius partes eo obtegantur. Tumores minores largiorem lintei carpti impraegnationem exigunt quam maiores, quia in his cutis magis extensa ideoque tenuior. Tumor oblongus vnicum cauterium in parte anteriori et nonnihil exteriora versus, sphaericus praeter illud alia duo minora ad latera in loco maxime declivi requirit. In utroque casu vno vel duobus diebus elapsis renouandum, aegerque in lecto detinendus est. Leuior haemorrhagia ex vasis cutaneis erosio solo contactu aeris cessat. Remotis emplastris eschara margine inflammata cincta apparet; sin autem inflammatio dispareat, vnguentum fuscum imponendum, cui etiam tunc locus est, ubi causticum tunicam vaginalem nonnihil tetigit et continuum effluxum aquae effecit. Tempus, quo escharam incidi et aquam emitti oportet, sensus doloris et ponderis in scroto et auctior calor definiunt: incisio per totum longitudinem escharae, interdum admodum durae, scalpello acutissimo fiat, et plaga linteis carptis, ne coalescat, praeseruetur; dolor brevis, at vehementissimus, ad lumbos usque se extendens, praecauetur leni scroti compressione durante effluxu, et deligatione protinus post euacuationem facta. Post operationem scrotum rursus intumescit, effluxus per triduum subsistit, praesente in irritabilioribus febre tun-

tunc sensim subsidet tumor, affluxus puriformis redditur, secedentibus simul particulis corruptis tunicae vaginalis, quae si cessant, cicatrix bona formatur. Reliqua curationis subsidia: deligationes, iniectiones, suspensorium. Testiculi adiacentiumque partim tumor periculo caret, lente demum dispariturus. Symptomata interdum curationem retardantia: decubitus aquae vel puris in tunica vaginali, et oedema scroti; remedia aduersus eadem, ex iam dictis facile repetenda. Reliqua in curatione obseruanda ratione diaetae, libertatis alui, decubitus. Brevis ante dictorum repetitio. Exempla viginti curationum a Cl. Auctore methodo indicata praestitarum, bene enarrata.

XI.

Oeuvres médicales ou Recueil de prix remportés en diverses Académies, par M. BAUMES, Docteur en médecine, membre de plusieurs Académies. Tome premier. Contenant 1) un mémoire sur l'influence du vice scrofuleux sur les corps vivans, 2) un mémoire sur le carreau ou atrophie des enfans, 3) un mémoire sur la jaunisse des nouveaux-nés. A Nismes, chez Belle, 1789. 8.

i. c.

Opera medica, siue collectio dissertationum in variis academiis praemiis ornatarum. Auctore BAUMES, medicinae Doctore, et variarum academiarum socio. Tomus primus. Comprehens 1) dissertationem super influxu vitii scrophulosi in corpora viuientia, 2) dissertationem

tionem super atrophia infantum, 3) dissertationem super ictero neonatorum.

Commemorandi sunt labores vniuse doctissimi Galliae medicis. Clarissimus BAUMES nuper cathedram obtinuit medicinae in vniuersitate Montispeffulana, merito suo antepositus candidatis dignissimis.

Prima huius voluminis dissertatio praemium reportauit anno 1788 a societate regia medicinae Parisina decretum super quaestione hac: *quae sint conditiones maxime fauentes euolutioni vitii scrophulosi, quibusque mediis tam dieteticis quam medicis eius progressus retardari, vehementia imminui, morbiq; secundarii, quarum istud vitium causa esse potest, cauere queant.* Vitium sistit scrophulosum sub omni respectu hucusque cognito. Quicquid hucusque super hoc argumento dictum fuit, auctor in vnum coegit, vnde lux nascitur tam in theoria, quam in praxi viam rectam satis commonstrans.

Primo loco noster constitutionem simpliciter scrophulosam ab affectione distinguit, quae scrophularum nomine proprie insignienda est. In illa vires vitales vitio scrophuloso subiectae plus minusue manifestant impedimentum, quo in machinae viuents euolutione detinentur, hominibusque illo laborantibus characterem imprimunt peculiarem ac specificum, oriundum illum a peruersione plus minusue magna functionum oeconomiae animalis. Si haec dispositio scrophulas proprie dictas non semper generat, saltem illi homini, in quo adest, potestatem impertit, vitium scrophulosum cum suis posteris communicandi.

p. 4.

„Signa, inquit auctor, constitutionem scrophulosam indicantia, vti interdum sunt admodum clara, ita nonnunquam abscondita latent, cum fa-

„cies

cies corporis exterior integram sanitatem indicare videatur. Sane in infantibus vitio scrophuloso laborantibus reperiatur cutis colorem candidum, ruborigenarum admodum viuo ac pallori labiorum egregie oppositum. In vniuersum cutis est mirum in modum laevis ac mollis, etsi epidermis peculiari quodam modo firma sit. Omnia membra rotundata videntur; sed facile intelligas, si tactus tibi sit exercitatus, hanc formam deberi plenitudini vasorum lymphaticorum succorumque in contextu celluloso abundantiae. Fibrae bene nutritae videntur ob crassitiem apparentem muscutorum; nihilominus textus carniū mollis est relaxatusque. Vultus plenus est, oculi aliquantulum feri videntur, aspectus est singularis, corneae color pellucidus caeruleusque, caput vestitum capillitio pulchro coloris fere castanei, collum breue crassumque, maxilla inferior solito plus extensa angulis magis profilientibus, os grandius, labia crassiora, os zygomaticum pariter maius, alae narium et palpebrae crassiores, pulsus minus frequens, quam infantum solet esse, pulsationes minus approximatae, ictusque arteriae tactu mollis.

Clariss. auctor docet, in fluidis scrophulorum alterationem contingere cum alteratione solidorum congruentem, indeque deducit diuersos morbi gradus ad eum vsque statum, vbi lymp̃ha adeo spissa sit, vt glandulae conglobatae labiumque superius intumescant: quam labii superioris intumescentiam pro signo habet characteristico scrophularum formatarum.

„In specie maxime communi scrophularum p. 13 agnoscendae sunt, apud infantes, duae periodi, quarum differentiam essentialē deprauationes acida putridaque constituunt. Secundo tenendum est, durationem vnius alteriusue periodi esse posse obscu-

„ram aut rapidam, adeo ut oculos observatoris per-
 „rum periti aut attenti facile effugiat. Tertio, non
 „nullas dari varietates tam in gradu alterationis, quam
 „in qualitate fluidorum, pro scrophulis constitutio-
 „nalibus proque scrophulis accidentalibus; quae
 „duae scrophularum species maiores admittendae sunt
 „ut vno intuitu comprehendatur, quicquid observa-
 „tio de his morbis docuit. Quarto, differentiam in
 „statu fluidorum, admodum notabilem apud mon-
 „tium oppidorumque incolas, apud diuites pauperes-
 „que, magnam vim habere in modificationes, qua-
 „vitium scrophulosum in nostris generat humoribus
 „innumeralibusque ac vix distinguendas producere
 „mali scrophulosi varietates.“

Clar. BAUMES arbitratur, vitium scrophulosum
 tanquam hereditarium esse. Etsi scrophularum con-
 tagium ei difficilius admitti posse videatur, quam
 eorum a parentibus ad liberos transmigratio, illud ta-
 men locum posse habere non negat, quoniam ei la-
 tis videtur demonstratum, scrophulas ad infantes la-
 tentes a nutricibus vitio scrophuloso affectis trans-
 iisse. Vbi noster in originem elementaque vitii scro-
 phulosi inquit, opinionem fortiter impugnat, ve-
 nenum venereum degenerare virus constituere scrophu-
 losum, postque varias discussiones huic analogas ad-
 dit sequentia.

„Quicquid definire fas est, ratione habita compli-
 „cationis tam frequentis vitiorum scrophulosi ac rha-
 „chitici, analogiae mutuaeque dependentiae inter al-
 „terationes systematis glandulosi, lymphatici, et sy-
 „stematis ossei orbicularis, denique vicinitatis nota-
 „bilis, quam observatio clinica in morbis scrophulo-
 „sis atque rhachiticis e classe affectionum calculosa-
 „rum et arthriticarum deprehendit, huc redit. For-
 „sitane olim demonstrabitur, in scrophulis partes ago-
 „re primarias acidum phosphoreum, hoc in morbo
 „succum

succum osseum in oeconomia animali excedere, praetereaque vitium radicale in dispositione vasorum absorbentium, qua fit, vt substantiam ossium imbibant, positum esse."

Quae scrophularum cura a nostro proponitur, principiis innititur ab ipso constitutis. Monet vitia ossificationis, quae hoc in morbo locum habent, tantam ei cum rhachitide analogiam conciliare, vt inde non possit non concludi, remedia, quae regere possint oscillationem viresque confirmare, quibus ista dirigitur functio, ad vitium scrophulosum tollendum adhibenda esse. In his remediis fere ad tonicorum classem pertinentibus primarium locum de nostri sententia martialia occupant, quae maxime sunt accommodata ad languorem principii vitalis tollendum. Etiam rubiam ob vires, quas haec planta in vniuersum in ossa exferit, commendat. Alcalia opponit acrimoniae acidae, quae in vitio scrophuloso domari perhibetur: interque haec remedia inprimis laudat salem tartari, aquam calcis atque saponem, quem admodum inter tonica balneis frigidis frictionibusque siccis palmam tribuit. Laudat stomachica et euacuantia, interque haec emetica ceteris omnibus iure praefert, vtpote quae systema lymphaticum concutiendo ad lymphae obstructions resoluendas multum conferre possint. Inter stomachica commendat extractum plantarum amararum iunctum extracto plantarum antiscorbuticarum. Quod alimenta attinet, reprobat cibos naturae acescentis: quodque aërem spectat, cum semper intersit eum purum esse, tum maxime in scrophularum cura puritas eius magni nostro momenti videtur. Exercitatio corporis medium ei videtur ad medelam huius morbi promptius obtinendam admodum idoneum.

Haec dissertatio ingentem complectitur numerum obseruationum cognitu dignarum. Etsi argu-

mentum, quod in ea tractatur, amplissimum sit, nihil tamen, quod alicuius esset momenti, non omisit.

Dissertatio altera huiusce voluminis praemittit a facultate medicorum Parisina die 22 Novembris 1787, quaestionemque tractat hanc: *describere morbum mesenterii infantibus proprium, qui vulgo Caecum rectum dicitur, inde ab ortu eum persequi, causas indagare, a quibus oritur, accurateque media enumerare quibus vel caueri vel sanari possit.*

Nihil scire refert, nisi quod verum est, refert inquit clariss. BAUMES, nihilque in medicina verum est, nisi quod experientiae et observationi tanquam fundamento innititur. Secundum haec tam certa principia noster diagnosin medelamque morbi docet cuius indolem nova luce collustrari ordo medicorum illustris voluerat. Inprimis diuersi gradus huius morbi ea sunt accuratissime definiti, quae magnam vim habeat ad regulas constituendas, secundum quas curam dirigenda est. Si post actionem causerum, quae morbum mesenterii gignere possunt, appareat, faciem infantis esse plumbeam aut pallidam, extremitates inferiores parum nutritas et debiles, ventrem nonnihil durum aut massa crassa refertum sine dolore, deiectiones tenues, nonnunquam remixtas materiis albidis, initium factum maciei, praegressis tristitia, languore aut stupore, famem irregularem, donec sitim exortam, caloremque palmarum manuum: verosimile est, infantem morbo isto laborare, morbumque in primo gradu constitutum esse. Si in eodem infante facies appareat terrea aut livida, cutis rudis et inaequalis, extremitates inferiores notabili macie, venter prominulus, durus dolorisque expers, fames grauior, sitis viuidior, tristitia notabilior, diarrhoea continua, deiectiones cinereae ac foetidae, somnus difficilis brevisque, morbus secundum

um nostri sententiam iam alterum gradum attingit. in eodem infante volumen duritiesque ventris magna sunt, diarrhoea continua, febris hectica regularis, vultus albescens, labia pallida, genae perfecte striatae, sique signa apparent ecchymosis in ventre et pectore, et nonnunquam in his duabus cavitatibus simul, sciendum est, morbum percurrisse periodum tertiam eamque postremam. Si malum in primo adhuc gradu est, multum valent remedia causis morbi et circumstantiis accommodata. In altero gradu, ubi mesenterii obstructiones maiores sunt fortiusque difficiliore, noster fatetur, prognosin admodum dubiam esse. Tertium denique gradum morbi vix ac ne vix quidem posse sanari, asserit. — Causae, quae hunc morbum generare possunt, numero sunt plurimae, nam omnes complectuntur errores in educatione physica infantum commissos, qui fons admodum diues est. Pro causis remotis huius morbi habenda sunt prava indoles lactis materni, in primis initio lactationis, euacuatio incompleta meconii, abusus panatae aut pultis, usus lactis nimis spissi, alimenta solida nimis cito data, usus fasciarum, thoracum, cohabitatio multorum infantum, ut in caritatis hospitaliis solemne est, aer paludosus et insalubris, vitium scrophulosum aut rhachiticum, et nonnunquam febres exanthematicae, v. c. variolae, morbilli etc. Causae, quae morbum producere potuerunt, semper sunt cum symptomatibus morbum definientibus coniungendae, ut de eius natura iudicium certum feratur.

Tertia eaque ultima dissertatio huius voluminis praemium die 29 Decembris 1785 reportavit e facultate medicorum Parisina propositum super hac quaestione: *describere icterum neonatorum, et circumstantias, ubi hic icterus artis auxilium flagitat, distinguere ab illis, ubi omnia a natura sunt expectanda.*

Decem

Decem obseruationes super diuersis speciebus idae quo neonati corripuntur, viam clarissimo BAUM muniunt ad aetiologiam, diagnosin prognosin mel lamque huius morbi tradendas. Ex obseruationib concludit, meconium primarias agere partes in aeti logia icterineonatorum, ceterasque eius causas esse burram in duodeno accumulata, spasmum ductuum excretoriorum bilis, irritationem a sanguine in chor vmbilicali stagnante et putrescente oriundam, denique obstructionem hepatis. Clarissimus BAUMES diligen ter medicos hortatur, vt circumstantias praegressi curiose perpendant, ne morbum a causa falsa de vent, characteres hunc icterum distinguentes exp nit, summaque perspicuitate praecepta tradit, a me dico sequenda, siue naturae conatus, otiosus ipsa spe ctator, intueatur, siue ipse quoque agere con stituerit.

XIII.

Oeuvres médicales, ou Recueil de prix rem portés en diverses Académies, par M. BAU MES, Docteur en médecine, Membre de plu sieurs Academies. Tome second. Contenant seulement un Traité des convulsions dans l'enfance, couronné par la faculté de médecine de Paris, et par le Cercle des Phi ladelphes du Cap François, erigé depuis en Société royale des Sciences et Arts. A Pa ris, chez Theophile Barrois le jeune, Li braire. 1789. 8. pagg. 464.

i. e.

Opera medica, siue collectio dissertationum in variis academiis praemiis ornatarum. Aucto-

re BAUMES, medicinae doctore, et variarum
academiarum socio. Tomus secundus. Com-
plectens tantummodo vnum tractatum de
conuulsionibus aetatis infantilis, praemio or-
natum a facultate medicorum Parisina, et so-
cietate philadelphorum in promontorio Gal-
lico, quae postmodo societas regia scientiarum
et artium facta est.

Hic tractatus clarissimi BAUMES doctrinam, acu-
men studiumque indefessum satis testatur. Vi-
detur auctor hanc materiam exhaurire voluisse, ne-
que dubitari potest, eam a nostro, omni habito re-
spectu, tractatam fuisse. Ipse fatetur, consilium
sibi fuisse, in vnum doctrinae caput cogere et colli-
gere primaria facta, quae argumentum illud grauif-
icium illustrarent, adeoque inquirere, quae sint va-
riae species conuulsionum in infantibus, quae causae
eas gignant, quibus mediis tales conuulsiones possint
trahi, quaque ratione singulae earum species ad-
grediendae sint. Genus conuulsionum plures com-
plectitur morbos infantibus proprios, v. c. motus
conuulsuos siue conuulsiones proprie dictas, spas-
mum maxillae, colicam neonatorum, singultum,
vomitum, incubum, icterum spasmodicum, strabis-
mum, eclampsiam et epilepsiam, tussim conuulsuam
et choream sancti Viti. Hunc campum noster per-
currere instituit. Inter causas conuulsionum refert
constitutionis vitia, noxios aëris corrupti effectus,
abulum ciborum potuumque, errores in somno ac
quiete, vigilia et exercitatione commissos, statum
excretorum et retentorum, effectum irritamento-
rum physicorum et mechanicorum, vim morborum
acutorum et chronicorum, animi pathemata, reuo-
lutionem pubertatemque. Haec omnia auctor or-
dine

dine docteq̃ue persequitur. Affectionum conuul-
 varum a patre aut matre ad liberos transmissione
 magno numero factorum analogorum demonstra-
 Tum vitia examinat constitutionis naturalia, quae
 fantes ad conuulsiones pronos reddunt. Deriuat
 a statu machinae humanae in prima vitae periodo
 hocque respectu recenset omnes inductiones plu-
 minusue probabiles, quas anatome largiri potest.
 Vbi vitia enumerat acquisita, quae conuulsiones ac-
 ti infantili magis familiares reddunt, praecepta de
 vtilissima ratione aëris, temperaturae, vestitus, po-
 tus, alimentorum, quietis, exercitationis somniquae.
 Gratia ei habenda est, quod e variis auctoribus
 omnes obseruationes cognitu dignas super hoc
 gumento collegit. Medelam variam, quam
 riae affectiones conuulsiuae exigunt, semper ac-
 rate accommodat causis, circumstantiis, tempera-
 mento, tumque demum remedia empirica admittit
 si effectus eorum certo demonstrati sunt. Praeterea
 haec remedia non debent omnibus in casibus adhi-
 beri; possuntque interdum nocere, nisi ad indica-
 nes attendas, secundum quas aut vsurpanda aut re-
 cienda sunt. Noster diuersas has indicationes di-
 genter distinguit, sicque dissertatio haec non minus
 vtilis quam ob doctrinam spectabilis est.

XIII.

Oeuvres médicales, ou Recueil de prix rem-
 portés en diverses Académies par M. BAUMER,
 Docteur en médecine, Membre de plusieurs
 Académies. Tome troisième. Contenant
 1) un mémoire sur des effets des émanations
 marécageuses sur l'économie vivante, 2) un
 mémoire sur l'usage du quinquina dans le traite-
 ment

ment des différentes espèces de fièvres rémittentes. A Paris, chez Barrois. 1790. 8.

i. e.

Opera medica, siue collectio dissertationum in variis academiis praemiis ornatarum. Auctore BAUMES, medicinae doctore, et variarum academiarum socio. Tomus tertius. Com-
plectens 1) dissertationem super effectibus exhalationum paludosarum in oeconomiam viventem, 2) dissertationem super usu corticis peruiani in cura variarum specierum febrium remittentium.

Prima huius voluminis dissertatio praemio anno 1789 ornata est a societate regia medicinae Parisina, spectatque quaestionem hanc: *observationibus determinare, qui morbi oriantur ex emanationibus aquarum stagnantium terrarumque paludosarum, ratione habita tum eorum, qui iuxta habitant, tum eorum, qui in illis exsiccandis occupantur, quibusque modis isti morbi cauari curarique possint.*

Priusquam definiri posset, quinam morbi ex emanationibus paludosis nascantur, demonstrandum erat, haec effluvia vere existere, noxiaque fieri, tumque examinandum, quae sit veneni eorum indoles atque natura. Igitur clariss. BAUMES primo loco sistit examen comparatiuum aëris atmosphaerici locorum a paludibus remotorum eudiometro FONTANAE institutum. Iam ipsi sensus nos docent, in aëre paludoso humiditatem insignem, spiritum rectorem, denique materias inuisibiles flammam sponte sua concipientes contineri. Chemiae recentioris ope in eo detegimus aliquid aëris inflammabilis (*gaz hydrogène*), aëris phlogisticati (*gaz azotique*), aëris fixi

fixi (*gaz acide carbonique*), et aëris alcalini (*gaz ammoniacal*), ex quibus coalescit illa mistura, quae inflammabilis paludum (*gaz hydrogène des marais*) nuncupatur.

p. 15. „Cum atmosphaericus aër, inquit noster, b
„corum paludosorum principia contineat, quorum
„natura propemodum accuratissime definita est, no
„amplius licet noxium eius in corpora viuientia
„fluxum negare aut in dubium vocare, quandoqu
„dem principiorum memoratorum in oeconomia
„animalem actio factis longe certissimis demonstra
„est. Adde quod, cum aër ibi sit ponderosior, m
„nus elasticus, complectaturque materias admodu
„acres, iam his de causis nemo non fateatur necesse
„est, eum non posse non noxam inferre solidis flu
„disque partibus, illas relaxando simulque contra
„hendo, has inspissando insimulque dissoluendo
„verbo, eum debere letales in hominem in statu tan
„sano quam morbozo vires exserere. Duplex haec
„assertio fufius est explananda, adque eam demon
„strandam argumenta quaeramus apud locorum pa
„ludosorum incolas in populationis decremento, me
„diae durationis vitae diminutione, differentiis mor
„talitatis relatiuis, constitutione physica ac morali
„incolarum, denique natura et indole morborum
„sporadicorum ac popularium.“

Imago haec a nostro exhibita, quaeque praeterea de hac re accurate monuit, nobis ita videntur comparata esse, vt aëris paludosi insalubritas a nemine possit in dubium vocari. Hac occasione oblata simul clar. auctor multa theoriae capita obiter illustrat. Ex iis, quae de constitutione particulari incolarum locorum paludosorum morbisque illis propriis exposuit, satis apparet, quam praeclare machinae humanae rationem et oeconomiam calleat. Quae de cachexia biliosa endemica in locis paludosis etc. docuit,

locuit, digna sunt, quae inprimis diligenter considerentur. Clarissimus auctor argumenta enumerat certissima horum variorum effectuum aëris paludosi, postque confutat ceteras harum sanitatis perturbationum explicandarum rationes. Inquiri, quousque influxus miasmatum paludum peruenire queat, quae causae illis faueant aut contrariae sint, quo tempore ista miasmata indigeant ad febrem intermittentem gignendam, qua ratione in oeconomiam viuentem sese insinuent effectusque suos producant, denique qui verus sit character februm paludosarum. Monet, consuetudinem corpus ita disponere, vt ab hisce effluuiis insalubribus minus violenter afficiatur, cum illi, qui e locis sanis in paludosos deueniunt, rarissime diu ab effectibus noxiis horum miasmatum liberi maneant. Iam sese ad media conuertit, quibus emanationes istae noxiae tolli queant. Paludes sunt exsiccandae aut sub aqua submergendae: medium hoc est primum et efficacissimum. Ad finem huius dissertationis medela proponitur variis sanitatis perturbationibus accommodata, quae ab effluuiis lacustribus oriundae sunt.

Altera dissertatio huius voluminis tertii anno 1785 praemium reportauit a societate regia medicinae primum super hac quaestione: *quae sit utilitas, et quae noxa corticis peruiani in medela variarum specierum februm remittentium adhibiti.*

Priusquam de vsu corticis peruiani in febribus remittentibus noster agit, primum accurate copioseque de natura et characteribus variarum specierum februm in vniuersum, singulatimque earum, quae classem remittentium constituunt, disserit.

„Vt febris, inquit, ad ordinem remittentium p. 14.
„vere pertineat, non satis est, eam incrementa et
„decrementa relatiua motuum febrilium habere;
„sed praeterea oportet, vt successio paroxysmorum
Tom. XXXIV. Pars I. M „et

„et remissionum propemodum periodica sit, utque
 „inuasio paroxysmi sine causa peregrina accidat, et
 „que etiam remissio sponte sua fiat. Sine his condi-
 „tionibus essentialibus omnes febres forent remitten-
 „tes, quoniam nulla fere febris datur, quae vere sit
 „homotonos. Ad notam magis characteristicam huius
 „generis remittentis obtinendam, neglecta illa ratio-
 „ne, quam insultus febriles respectu totalitatis, de-
 „rationis, aut symptomatum diuersa eorum tem-
 „pora definientium inter sese habent, quoniam haec
 „tempora in nonnullis circumstantiis confunduntur,
 „potest cursus rapiditasque paroxysmi usurpari. Igi-
 „tur qualiscunque febris remittens fuerit, morbus
 „semper motu accelerato ad summum gradum tem-
 „dit, postque ab eo rursus recedit. Ideoque exacer-
 „batio febris remittentis semper agnosci poterit, si
 „mutatio status aegroti in peiorem melioremue cum
 „temporis, quo haec mutatio facta est, breuitate
 „coniungatur.“

His praemissis, clar. BAUMES cursum describit
 huius febris, adque febres remittentes peripneumo-
 nicas, hepaticas et soporosas delatus accurate expen-
 dit horum morborum causas, typum, indolem cha-
 racteristicam, denique complicationes eorum natu-
 ram immutantes. Accuratio his in considerationi-
 bus conspicua textum auctoris ad verbum transcribi-
 bere nos cogeret, si eum presso pede sequi velle-
 mus. Igitur satis esse debet, observationes ipsius in
 epitomen coëgisse. Miasmata, quae febres remit-
 tentes generant, duas constituunt species. Quod
 indolem harum febrium spectat, agnoscit noster pu-
 tridas, inflammatorias, biliosas et pituitosas, praete-
 reaueque obseruat, hanc indolem ab anni tempestati-
 bus, quibus grassantur, dependere. Vbi haec omnia
 fusa sicque, ut nihil amplius desideres, pertracta-
 vit, transit ad complicationes. Sub complicationis

vocabulo, inquit, intelligenda sunt tum certa vitia constitutionis, v. g. excessus irritabilitatis aut atoniae, tum imbecillitas relatiua alicuius organi, et cerebri, pulmonum, mesenterii, tum principium morbificum in partibus solidis infixum, vt nimia rigiditas aut mollities, vel fluidis inhaerens, vt virus herpeticum, arthriticum, psoricum, venereum, scorbuticum, tum certae laesiones constitutiuae affectionis chronicae, v. c. obstructions, vlcerationes viscerum, tum denique morbus acutus coincidens, sed maior, vt febris stercoralis, verminosa. Ad finem dissertationis huius meditationes leguntur de cortice peruuiano flauo et rubro, variaque succedanea huius medicamenti enumerantur.

Volumen quartum operum medicorum clarissimi BAUMES propediem prodibit, continebitque tractatum integrum de phthisi pulmonum, a societate regia medicinae Parisina praemio ornatum.

XIV.

Noua literaria.

Confessus publicus academiae scientiarum, artium literarumque elegantiorum Diuionensis.

Die 28 Augusti anni 1791 academia Diuionensis scientiarum, artium, literarumque elegantiorum confessum publice habuit. Et primum quidem clar. CHAUSSIER, secretarius academiae perpetuus, sequentia ad academicos retulit.

Academia proposuerat quaestionem, cuius optima solutio hoc in confessu praemio ornaretur, hanc: *determinare rationes, quae nostris diebus febres catarrhales tam frequentes reddunt, cum tamen febres inflammatoriae morbiique biliosi, qui seculis praeterlapsis admodum vulgares fuerunt, quotidie rariores fiant.*

Quam quaestionem cum academia doctis discere tandem proponeret, probe intellexit, quantum ex solutio studii, scientiae meditationisque requiret. Profecto non satis est, praecepta aliquot generalium observationesque nonnullas a se inuicem disiunctas super natura decursuque morborum collegisse; sed definiendum est, quasnam reuolutiones climata quae nos ac temperamenta subierint, ut character morborum tantopere immutaretur. Quo consilio emendandus est influxus regiminis, habitudinum, morum ipsiusque adeo rationis imperii, quandoquidem nequit negari, harum omnium rerum magnam vim in characterem populorum tam moralem quam physicum effingendum. Etsi enim haec illarum rebus pedetentim clanculumque exseritur, mutatio tamen populorum characteri per eam inducta neminem qui tales res diligenter intuetur, potest effugere. Id quidem constat, experientiaque certissime confirmatur, in populo per luxum fracto ac sub iugo despotismi gemente morbos esse frequentiores, diuturnos, irregulares, remedia postulare multiplicia, omnibusque notam impressam esse, qua debilitas nimisque sensibilitas indicantur. E contrario apud populum liberum omnesque suas facultates exercentem morbi non modo rariores sunt minusque longi, sed etiam suo in decursu regularitatem seruant characteremque gerunt, unde satis apparet, quantum roboris viriumque talium hominum natura habeat. His pensitatis credere fas est, tempus, et quidem moriturum esse, quo omnes isti morbi a languore et debilitate profecti, omnes affectiones nervosae nostris diebus tam frequentes euanescent: hocque beneficium in Gallia morum regenerationi politicae constitutionique liberae sapienter institutae vnice debebitur.

Hoc respectu si quaestionem ab academia propositam intueare, dignissimam esse concedas necesse est, quam perinde Philosophi, ac Medici summa attentione animi complectantur. Sed quantumvis gravis sit, alia res maioris sane momenti omnium in Gallia eruditorum animos occupavit, quo minus, quod academia sperauerat, praestarent. Intellexit academia; ne tamen haec quaestio tam gravis negligatur, utque eruditi sat otii habeant ad descriptiones suas super hoc argumento, quoad eius fieri possit, expoliendas ac perficiendas, placuit academiae in annum usque 1792 iudicium de quaestionis solutionibus ferendum prorogare. Igitur ad primum usque diem Aprilis 1792 dissertationes super hoc argumento ad ipsam mitti poterunt. Praemium est 600 librarum Gallicarum, dabiturque in consessu publico mense Augusto 1792 habendo.

In eodem consessu academia aliud dabit praemium pro solutione quaestionis ad processum artificii perquam necessarii perficiendum spectantis. Notum est, pileos fabrefieri ex lana aut variis animalium pilis, ex quibus conflatur materies illa, quae *feutre* dicitur. Sed ad hanc materiem formandam media mechanica hucusque cognita non sufficiunt, oportetque, ut prius operatio instituatur, quae ab artificibus *secretage* dicitur, quoniam diu in artificum secretis numerata fuit. Haec operatio principiis chemicis innititur, hucque redit. Pili leuiter humectantur penicillo solutioni hydrargyri nitrosae immerfo. Haec solutio hunc quidem usum habet, quod processus *feutrage* dictus facilius fit; sed praeter impensas tunc necessarias hoc habet incommodum, quod diligentissime praeparanda est, pileorum indolem immutat, quodque grauius est, sanitati artificum noxam potest inferre. Mouit res academiam, ut quaestionem, cuius solutionem optimam praemio ornabit,

proponat hanc: non modo determinare, quae sit *aff*
solutionum metallorum acidarum in pilos ad pileos compo-
ciendos adhibitos, sed etiam experientia praeunte
dia indicare, quibus idem finis per praeparationes
pliciores, minorum sumtuum, inprimisque sanitati
tificum minus noxias obtineri queat (non seulement
terminer quelle est l'action de dissolutions acides mét-
liques sur les poils employés dans la fabrication des
peaux, mais encore indiquer d'après l'expérience
moyens de remplir le même objet par des préparations
plus simples, plus économiques, et surtout moins nu-
bles à la santé des ouvriers.

Postremo CHAUSSIER literas praelegit ab *aca-*
demia ad agricolas mittendas, quibus illi inuitantur
vt cum academia cogitata sua et obseruationes non
modo super variis culturae agri methodis mediisque
eius perficiendae, verum etiam super educatione
cura, morbisque pecudum, omninoque tota oeco-
nomia rurali communicent.

Clariss. GROSSART recitauit *commentationem*
per mediis instrumenta parandi e resina elastica, laci-
nis, quae e Brasilia ad nos transuehantur, ad id ad-
hibitis.

Iam dudum resina elastica Cayennensis (*Cacou-*
chouc) eruditis artificibusque digna visa fuit, cuius
 proprietates accurate perquirerent. Singularis hu-
 ius substantiae elasticitas, flexibilitas eius, quodque
 a plerisque corporibus vix quidquam immutatur, ef-
 fecerunt, vt variis in artibus vtilitatem insignem praes-
 tare posse videretur. Sed ad nos fere ita formata
 affertur, vt vsus eius non possit non perquam exi-
 guus esse. Satis constat, hanc substantiam natam
 esse a succo arboris ad familiam Euphorbiarum per-
 tinentis, quae in Cayenna sponte crescit, nuperque
 etiam in Insula Franciae reperta est. Is succus, qui
 ex arbore per incisionem elicitur, resinarum ad in-
 star

tar concrefcit, fiquc adhucdum fluido vti liceret, facile ex eo confici poffent vafa, tubi, aliaque inftrumenta in artibus neceffaria: fed temporis proceffu mutatur, calore decomponitur, tumque fuas perit proprietates. Dubitari nequit, fi alcohol, aether aliaue fubftantia congrua adiungeretur, iftum fuccum poffe facilius conferuari, fic vt eius proprietates nihil paterentur mutationis: fed talia nondum fuerunt tentata, et quidquid huiusce fucci hactenus, ad nos allatum eft, iam aliquam decompositionem fubierat. Nimis taediofum arduumque foret, in illa loca, vbi arbor hunc fuccum generans reperitur, inftrumentorum, quibus indigemus, formam mittere, vt illic e fucco arboris recenti conficerentur. Cum igitur magnam copiam lagenarum e refina elastica factarum habeamus, vifum eft viris doctis, fieri poffe, vt ex huiusmodi lagenis inftrumenta, quibus indigemus, conflarentur. Quo confilio varia tentamina inftituta funt, vt refinae elasticae fluiditas primitiua rurfus conciliaretur, eaque ita folueretur, vt nulla proprietatum ipfius periret. Aqua quidem, alcoholque eam vix adgrediuntur. Ignis eam liquat funditque, fed fimul eius naturam alterat. Olea pingua, in quibus calces metallicas coeferis, calore accedente refinam hanc penitus foluunt, ficque obtinetur vernix mollis, aëri et aquae imperuia, acidisque fat diu refiftens. Notum eft, aëronautas claros, CHARLES et ROBERT hac vernice machinam fuam aëroftaticam obduxiffe. BERNIARD, artifex ingeniofus, folutione fimili contexta fericea aut lintea obueftit, eodemque artificio fpecilla flexibilia aliaque inftrumenta in chirurgia vtiliffima fabricat.

(Reliqua proxime.)

Contenta

Contenta in hac parte.

- I. Giornale per servire alla storia ragionata della medicina di questo secolo. Tom. V. p. 9
 - II. BANGS *Auswahl a. d. Tageb. d. königl. Friedrichskranken. zu Kopenh. 1 u. 2ter Th.* p. 9
 - III. VASSALLI letere fisico-meteorologiche p. 9
 - IV. PICI meletemata inauguralia; et DARDANA in Agaricum Campestre veneno infamem Acta p. 100
 - V. WERNERS *neue Theorie v. d. Entfleh. d. Gänge m. Anwend. auf den Bergbau* p. 113
 - VI. Transactions of the Royal Society of Edinburgh. Vol. I. p. 120
 - VII. Che la Platina Americana era un metallo conosciuto dagli antichi p. 140
 - VIII. GIL Dissertazione fisico-medica p. 150
 - IX. GIRTANNERS *neue chemische Nomenclatur für die deutsche Sprache.* p. 157
 - X. DUSSAUSOY's *Abhandl. üb. d. Radikalkur des Wasserbruchs durch das Aezmittel* p. 161
 - XI — XIII. BAYMES *Oeuvres médicales. T. 1—III.* p. 165. 170. 176
 - XIV. Noua Literaria p. 179
-